

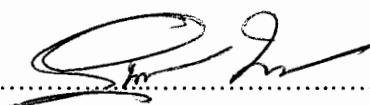
การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง
และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

อภิรักษ์ คำเจริญ

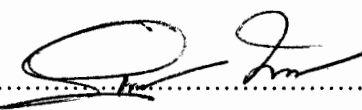
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ อภินันท์ คำเจริญ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

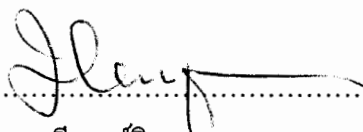
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

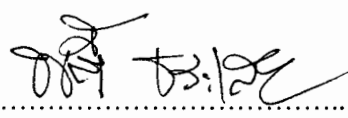
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุณี หงษ์วิเศษ)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัญ ธารเสนา)
วันที่...2...เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ....2559.....

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความเมตตาให้ความช่วยเหลือ คุณดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากหลาย ๆ ฝ่ายด้วยกัน ทั้งอาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไข ติดตามความก้าวหน้าในการทำงานนิพนธ์ ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขงานนิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนคณะอาจารย์ เจ้าหน้าที่ บุคลากร จากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คอยเอาใจใส่ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษา และในระหว่างการดำเนินการทำงานนิพนธ์ จึงขอขอบคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ 8 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกคน ที่คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และมีความห่วงใย ในระหว่างการศึกษาและระหว่างการทำงานนิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณ ว่าที่ ร.ต.สุพิรพัฒน์ จองพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ที่กรุณาให้โอกาสในการศึกษาครั้งนี้ สุดท้ายขอขอบคุณครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย บิดา มารดา น้อง ๆ ที่เป็นกำลังใจให้ตลอดมา ที่ลืมไม่ได้ คือ ขอขอบคุณภรรยาและบุตร ที่คอยให้กำลังใจตลอดมา รวมถึงผู้มีพระคุณที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้

อภิรักษ์ คำเจริญ

57930013: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; ปร.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: ความคิดเห็น/ การจัดการศึกษา/ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

อภิธานศัพท์ คำเจริญ: การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี (PERFORMANCE BASED ON ROLES AND RESPONSIBILITIES OF VILLAGE HEADMEN AS PRESCRIBED BY LOCAL ADMINISTRATION ACT B.E. 2457 AND ADDITIONAL AMENDMENT IN AMPHOE U THONG AND DAN CHANG, SUPANBURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: อุษณากร ทาวะรัมย์, ปร.ค. 130 หน้า, ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยศึกษาจากประชากรการวิจัย คือ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร จำนวน 155 คน และอำเภอด่านช้าง จำนวน 93 คน รวม 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่มีความเชื่อถือได้ เท่ากับ 0.74 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครอง ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดทำงานทะเบียน และด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

57930013: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.
(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: OPINIONS/ EDUCATIONAL MANAGEMENT/ GRADUATE SCHOOL OF
PUBLIC ADMINISTRATION

APINAN KHACHAROEN: PERFORMANCE BASED ON ROLES AND
RESPONSIBILITIES OF VILLAGE HEADMEN AS PRESCRIBED BY LOCAL
ADMINISTRATION ACT B.E. 2457 AND ADDITIONAL AMENDMENT IN AMPHOE
U THONG AND DAN CHANG, SUPANBURI PROVINCE. ADVISOR: AUSANAKORN
TAVAROM, D.P.A. 130 P. 2016.

The purpose of this study was twofold. First, it aimed at examining performance based on roles and responsibilities of village headmen as prescribed by Local Administration Act B.E. 2457 and additional amendment in Amphoe U Thong and Dan Chang, Supanburi Province. Also, this study attempted to compare job performance based on roles and responsibilities of village headmen as prescribed by Local Administration Act B.E. 2457 and additional amendment as classified by age, educational level, and length of holding position. The population participating in this study was 248 people, comprising 155 village headmen in Amphoe U Thong and 93 village headmen from Amphoe Dan Chang in Supanburi Province. The instrument used to collect the data was a questionnaire with a reliability level of 0.74. The statistical tests used to analyze the collected data included means, frequency, standard deviation, percentage, and One-way ANOVA.

The results of this study revealed that the subjects demonstrated a high level of job performance based on roles and responsibilities of village headmen as prescribed by Local Administration Act B.E. 2457 and additional amendment. Specifically, the role and responsibility that were performed by the village headmen at the highest level was publicizing government news and announcements to the public, followed by performing public activities, exercising authorities, giving reports to local top managements, preventing communicable diseases, monitoring social orders in the village, and dealing with crime activities, respectively. Finally, based on the results from the comparisons, no statistically significant differences were found in job performance based on roles and responsibilities of village headmen as prescribed by Local Administration Act B.E. 2457 and additional amendment among the subjects with different age, educational level, and length of holding position.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน.....	13
ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
ที่มาของตัวแปรอิสระและการกำหนดสมมติฐานการวิจัย.....	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เกณฑ์การแปลผล.....	70
4 ผลการวิจัย.....	71
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	72
ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่ อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	74
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามข้อมูล ส่วนบุคคล.....	88
5 สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	102
สรุปผลวิจัย.....	102
อภิปรายผล.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	108
ภาคผนวก.....	112
ภาคผนวก ก.....	113
ภาคผนวก ข.....	116
ภาคผนวก ค.....	120
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	130

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	สรุปบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอดีต..... 15
2	สรุปบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน..... 37
3	ข้อมูลทั่วไปของอำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี..... 47
4	ข้อมูลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของอำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี..... 55
5	การวิเคราะห์ตัวแปรจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 64
6	ที่มาของตัวแปรอิสระ..... 65
7	จำนวนและร้อยละของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป..... 72
8	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี..... 74
9	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร..... 75
10	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการรายงานต่อทางราชการ..... 77
11	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร..... 78
12	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการจัดทำงานทะเบียน..... 79
13	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านกิจการสาธารณประโยชน์..... 80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการป้องกันโรคติดต่อ.....	81
15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย.....	82
16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา.....	83
17 การจัดลำดับความสำคัญ (Ranking) ของบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามจำนวนและร้อยละ.....	85
18 การจัดลำดับความสำคัญ (Ranking) ของบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามการถ่วงน้ำหนัก.....	86
19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามเพศ.....	88
20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามอายุ.....	89
21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามสถานภาพ.....	91
22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา.....	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
23 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามอาชีพ.....	95
24 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามตำแหน่ง.....	97
25 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง.....	98
26 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน จำแนกตามอายุ.....	99
27 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน จำแนกตามระดับ การศึกษาสูงสุด.....	100
28 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน จำแนกตามระยะเวลา การดำรงตำแหน่ง.....	101

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในสมัยก่อนกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นตำแหน่งที่ปรากฏให้เห็นครั้งแรกในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ครอบคลุมเป็นหลักสำคัญในการปกครอง โดยการปกครองแบบพ่อปกครองลูก โดยแต่ละเมืองมีการปกครองในรูปแบบต่างกัน คือ เจ้าเมือง ปกครองหลายหมื่นหลังคาเรือน โดยมีปลัดเมืองเป็นผู้ช่วย นายแขวงหรือนายอำเภอ ปกครองราวหมื่นหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อเจ้าเมือง นายแคว้นหรือกำนัน ปกครองราวพันหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแขวง นายบ้านหรือผู้ใหญ่บ้าน ปกครองหลายร้อยหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแคว้น (กรมการปกครอง, 2556 ก)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้มีการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่น แบ่งออกเป็นแขวงและตำบล โดยมีกำนันเป็นหัวหน้า มักได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพัน และบ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นนายบ้านหรือหัวหน้า มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ปกครองดูแลหมู่บ้าน และได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากองค์พระมหากษัตริย์ แต่ยุคต่อมาได้มีการมอบอำนาจการแต่งตั้งให้แก่ผู้รักษาเมือง ผู้รั้งเมือง มีอำนาจแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน โดยดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต ในส่วนของกำนัน ก็ได้รับการแต่งตั้งและมีวาระการดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต โดยกำนันในสมัยนั้นจะมีตำแหน่งกำนันตลาด มีหน้าที่ควบคุมราคาสินค้า มีบทบาทในการควบคุมตลาดการค้าให้ดำเนินไปในราคาปกติ นอกจากนี้ ยังมีกำนันนา มีอำนาจเกี่ยวกับนาโดยเฉพาะ นอกจากนี้ กำนันยังมีอำนาจในการเก็บภาษีอากรการค้าเก็บภาษีค่านา (เทียบได้กับภาษีบำรุงท้องที่ในปัจจุบัน) โดยไม่ปรากฏหน้าที่อื่น ๆ และไม่ปรากฏจำนวนตำบลมากนักน้อยเพียงใด (กรมการปกครอง, 2556 ก)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยในสมัยรัชกาลที่ 3 ปรากฏหลักฐานว่า กำนันมีอำนาจหน้าที่ในการเก็บค่านาจากราษฎร ติดตามจับกุมผู้ร้าย และในฐานะเป็นผู้ปกครองตำบล รับการแต่งตั้งและดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต ส่วนผู้ใหญ่บ้าน ได้รับการแต่งตั้งโดยเจ้าเมือง และดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองลูกบ้านและการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ ป้องกันการโจรกรรม นอกจากนี้ เมื่อเกิดการทะเลาะวิวาทเล็กน้อย กำนันมีอำนาจเปรียบเทียบตกลงกันได้ ยกเว้น กรณีที่ไม่ยอมตกลง เป็นความฉกรรจ์ เช่น การปล้นฆ่า การฟันกัน โดยมีผลถึงสาหัส กำนันต้องนำมาส่งหลวงพลตระการนายแขวง ๆ เพื่อให้ตัดสิน (กรมการปกครอง, 2556 ก)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในสมัยการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 ในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขระบบบริหารราชการแผ่นดินให้เหมาะแก่กาลสมัย จึงได้ทรงให้มีการปฏิรูปการปกครอง โดยจัดการปกครองส่วนภูมิภาค เรียกว่า เทศาภิบาล โคนเป็นการนำเอาการปกครองท้องถิ่นเข้ามาอยู่ส่วนกลาง โดยเขตการปกครองที่ใหญ่ที่สุด คือ มณฑลเทศาภิบาล รองลงมา คือ จังหวัดต่าง ๆ โดยแต่ละจังหวัดแบ่งเขตปกครองออกเป็นอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ตามลำดับ และให้ทรงมีการฟื้นฟูการปกครองระดับตำบล และหมู่บ้านเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2435 ที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนั้น ยังได้มีการตรวจสอบคุณภาพท้องถิ่นและความเป็นอยู่ของราษฎร จนนำไปสู่การวางรูปแบบการปกครองระดับตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งเรียกว่า การปกครองท้องถิ่น โดยมีพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น ร.ศ. 116 โดยประกาศใช้บังคับ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ซึ่งนับเป็นกฎหมายที่กำหนดการจัดระเบียบตำบลและหมู่บ้านฉบับแรก โดยได้กำหนดให้มีการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นการเปิดโอกาสให้ราษฎรมีสติธิ์ในการปกครองตนเองเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยอีกด้วย (กรมการปกครอง, 2556 ก)

สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงถือได้ว่าเป็นสถาบันที่อยู่คู่กับตำบล หมู่บ้าน มาโดยตลอด เป็นผู้ที่ยกย่องช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน และเป็นผู้แทนประชาชนในตำบลหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคราชการ และภาคเอกชน ถึงแม้สภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทำให้ภารกิจบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพิ่มมากขึ้นก็ตาม โดยที่มีกรมการปกครอง เป็นกรมที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ได้พัฒนาศักยภาพกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยการขยายเวลาการทำงานให้ถึง 60 ปี เพราะประสบการณ์การทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะช่วยสร้างเสริมความมั่นใจในการทำงาน รวมทั้งปรับปรุงรูปแบบการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอและผู้ช่วย เหลือประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะเป็นที่ยอมรับหรือได้รับความศรัทธาจากประชาชนมากน้อยเท่าใด ก็ขึ้นอยู่กับการทำงานที่ทุ่มเทกำลังใจ กำลังกาย กำลังความสามารถ ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (กรมการปกครอง, 2556 ก)

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองโบราณ พบหลักฐานทางโบราณคดีมีอายุไม่ต่ำกว่า 3,500-3,800 ปี โบราณวัตถุที่ขุดพบมีทั้งยุคหินใหม่ ยุคสำริด ยุคเหล็ก และสืบทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิ วัฒนธรรม อมราวดี ทวารวดี และศรีวิชัย ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมืองสุพรรณบุรีเป็นเมืองหน้าด่านและเป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำที่สำคัญ ต้องผ่านศึกสงครามหลายต่อหลายครั้ง สภาพเมืองตลอดจนโบราณสถานถูกทำลายเหลือเพียงซากปรักหักพัง จนกระทั่งถึง

สมัยรัตนโกสินทร์ เมืองสุพรรณบุรีได้ฟื้นตัวขึ้นใหม่ และตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน (ลำน้ำสุพรรณ) มาจนตราប់ทุกวันนี้ (สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, 2559) จากการศึกษาที่จังหวัดสุพรรณบุรีมีประวัติและผ่านการปกครองมาอย่างยาวนาน โดยปัจจุบัน มีการปกครองแบ่งออกเป็น 10 อำเภอ มี 110 ตำบล และมี 1,008 หมู่บ้าน ซึ่งอำเภอที่เริ่มก่อตั้งมาควบคู่กับจังหวัดสุพรรณบุรี คือ อำเภออู่ทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยที่ทั้งสองอำเภอดังกล่าว ต่างก็มีความหลากหลายทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมมาอย่างยาวนาน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัย ในปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยสนใจที่จะทำการศึกษากิจการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน ที่แบ่งบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ด้านการจัดทำทะเบียน ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และด้านการที่เกี่ยวกับความอาญา (กรมการปกครอง, 2556 ก) ในเขตพื้นที่อำเภออู่ทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหมู่บ้าน ตำบล ของตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออู่ทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออู่ทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

สมมติฐานการวิจัย

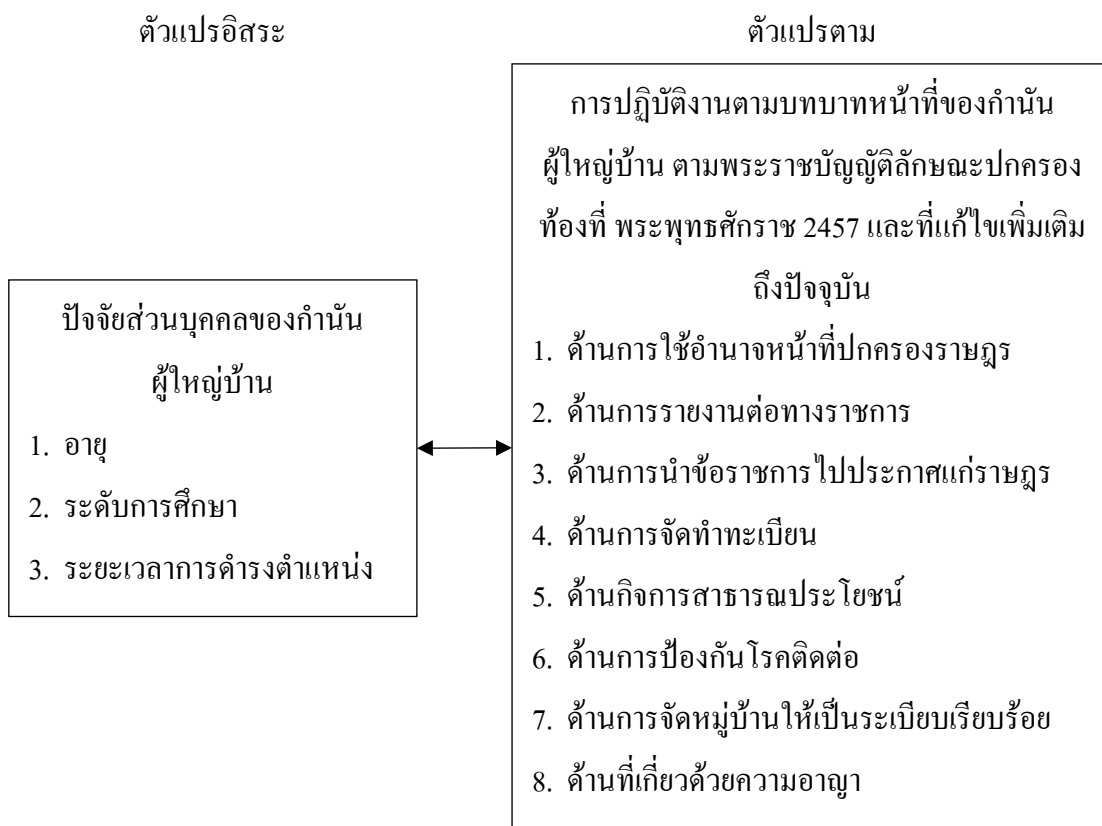
1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันแตกต่างกัน

2. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันแตกต่างกัน

3. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน (กรมการปกครอง, 2556 ก) ที่แบ่งบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการนำข้อราชการ ไปประกาศแก่ราษฎร ด้านการจัดทำทะเบียน ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และด้านการที่เกี่ยวกับความอาญา และจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเป็นตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ อายุ (ขวัญชาติ วงศ์สุภรณันต์, 2551; ณัฐวุฒิ ฤนนอก, 2555; นงลักษณ์ พรหมจินดา, 2554; สุวรรณ วงศ์บัวแก้ว, 2550; แสงจันทร์ เหล่าฉาย, 2553) ระดับการศึกษา (ขวัญชาติ วงศ์สุภรณันต์, 2551; ณัฐวุฒิ ฤนนอก, 2555; นงลักษณ์ พรหมจินดา, 2554; นรินทร์ อุ่นเรือน, 2550; สุวรรณ มาลี, 2551; แสงจันทร์ เหล่าฉาย, 2553; อภิชาติ เทพชมภู, 2553) และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง (ขวัญชาติ วงศ์สุภรณันต์, 2551; ณัฐวุฒิ ฤนนอก, 2555; นรินทร์ อุ่นเรือน, 2550; สุวรรณ มาลี, 2551; สุวรรณ วงศ์บัวแก้ว, 2550; แสงจันทร์ เหล่าฉาย, 2553; อภิชาติ เทพชมภู, 2553) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ตลอดจนมูลเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูล เพื่อแก้ไขปัญหาคู่ที่เกี่ยวข้องต่อไป
2. ทำให้ทราบผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามคุณลักษณะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการสนับสนุน การทำงานและพัฒนาบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล แก่ทางราชการ และประชาชนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ตลอดจนมูลเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูล เพื่อแก้ไขปัญหาคือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ทำให้ทราบผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามคุณลักษณะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการสนับสนุนการทำงานและพัฒนาบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล แก่ทางราชการ และประชาชนต่อไป

ขอบเขตด้านพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปฏิบัติหน้าที่ ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร จำนวน 155 คน และอำเภอด่านช้าง 93 คน รวมทั้งหมด 248 คน (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2558)

ขอบเขตด้านเวลา

ในการทำวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ อยู่ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทหน้าที่ หมายถึง อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน และตาม กฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไว้ 8 ด้าน คือ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ ปกครองราษฎร ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ด้านการจัดทำงานทะเบียน ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัด หมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และด้านที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา

การปฏิบัติงาน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใน 8 ด้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ด้านการรายงาน ต่อทางราชการ ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ด้านการจัดทำงานทะเบียน ด้านกิจการ

สาธารณสุขประโยชน์ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา

ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร หมายถึง ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตน มีอำนาจและหน้าที่ในการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ของราษฎรและบรรดาการที่จะตรวจตรารักษาความปกติในตำบล

ด้านการรายงานต่อทางราชการ หมายถึง ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน ตลอดจนการป้องกันระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบลหมู่บ้าน ซึ่งอาจเป็นคุณหรือโทษแก่ชุมชนประชาชนหรือ ต่อประเทศชาติให้ทางราชการทราบ เป็นหน้าที่สำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบเขตปกครองนั้น ๆ

ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร หมายถึง การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรหรือประชุมอบรมชี้แจงข่าวสารแก่ราษฎร ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญทางการปกครอง เนื่องจาก การทำความเข้าใจร่วมกันเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ถือว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตัวกลางระหว่างราชการและประชาชนในการที่จะนำข้อมูลข่าวสารทางราชการไปแจ้งให้แก่ราษฎรได้ทราบ

ด้านการจัดทำงานทะเบียน หมายถึง ทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้านและคอยแก้ไขบัญชีนั้นให้ถูกต้องเสมอ ถ้ามีบุคคลแปลกหน้าออกสำมะโนหมู่บ้านนั้นเข้ามาอาศัย เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องสอบถามให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้าย ให้ได้มีที่พักอาศัยตามสมควร ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องมีคนนำทาง กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ต้องรักษาบัญชีและคอยแก้ไขเพิ่มเติม ผู้ใหญ่บ้านควรนำคนแปลกหน้าออกจากสำมะโนครัวตำบลมาส่งกำนันตามความในมาตรา 27 ข้อ 6 ให้ผู้ใหญ่บ้านปรึกษาหารือกับกำนันหรือไล่ออกจากตำบลนั้นก็ได้ ในการสำรวจและจดทะเบียนบัญชีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ

ด้านกิจการสาธารณสุขประโยชน์ หมายถึง ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่มีอำนาจปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎร รวมทั้งยังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณสุขประโยชน์ เช่น แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณสุขประโยชน์ เพื่อบำบัดปัดป้องภัยอันตรายสาธารณสุขอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัยต่าง ๆ หรือเวลาที่มีการนัดขัตฤกษ์หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบล หมู่บ้านนั้น ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล ช่วยกันพิทักษ์รักษาความเรียบร้อยในที่อันนั้น ถ้าแลเป็นการจำเป็นแล้วจะขอแรงราษฎรช่วยก็ได้

ด้านการป้องกันโรคติดต่อ หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมดำเนินงานกับแพทย์ประจำตำบล มีหน้าที่ในการป้องกันโรคภัยต่าง ๆ เพื่อให้ราษฎรในเขตปกครองมีสุขภาพสมบูรณ์ โดยให้คอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลของตนและตำบลใกล้เคียง ถ้าเกิดโรคร้ายแรง เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค ไข้ทรพิษ ฯลฯ ให้คิดหาทางป้องกันและจัดการป้องกันโรค เช่น การทำความสะอาด และให้รีบแจ้งให้กรมการอำเภอทราบโดยเร็ว

ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระเบียบเรียบร้อยในหมู่บ้านให้เรียบร้อยและถูกสุขลักษณะ ถ้ามีผู้ใดทิ้งบ้านเรือนให้ชำรุด รุ้งรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสम्म ให้แจ้งให้ผู้อยู่ในนั้นแก้ไขเสียให้ดี ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามให้แจ้งต่อกรมการอำเภอ

ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา หมายถึง การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในทางคดี โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ เช่น เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนหรือหมู่บ้านใกล้เคียงให้แจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน กำนันในพื้นที่ทราบ และให้แจ้งต่อกรมการอำเภอด้วย

บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายอื่น ๆ หมายถึง ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ ตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ปกครองและรับผิดชอบในการดูแลทุกข์สุขของประชาชน โดยผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบในเขตพื้นที่หมู่บ้าน ส่วนกำนันรับผิดชอบเขตพื้นที่ทั้งตำบล ในเขตพื้นที่อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ต้องการศึกษการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
3. ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. ที่มาของตัวแปรอิสระและการกำหนดสมมติฐานการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายเกี่ยวกับบทบาท

แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท ส่วนใหญ่มักถูกอธิบายในศาสตร์ทางด้านจิตวิทยา และสังคมวิทยา โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้จำนวนมาก โดยจะขอสรุปเฉพาะที่เห็นว่าสำคัญ ดังนี้

Levenson (n.d. อ้างถึงใน สำราญ ต้นเรืองศรี, 2534) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความมุ่งมั่น ข้อห้าม ความรับผิดชอบและอื่น ๆ ที่มีลักษณะในตนเองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่ให้น้ำหนักถึงบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการชี้บ่งหน้าที่อันควรกระทำ
2. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น ๆ นั้นเอง

3. บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น

Wrightman and Deaux (n.d. อ้างถึงใน กรมการปกครอง, 2539) เห็นว่า บทบาท หมายถึง กลุ่มของพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่เป็นไปตามคุณลักษณะของแต่ละตำแหน่งในบริบทของสังคมหนึ่ง ๆ

แสวง รัตนมงคลมาส (2536) ได้จำแนกลักษณะบทบาทไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal role) หมายถึง บทบาทที่ควรจะเป็นไปตามอุดมคติอุดมการณ์ หรือหลักการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. บทบาทที่เป็นจริง (Actual role) หมายถึง ข้อเท็จจริงในด้านกิจกรรมหรือผลงานที่ได้ปฏิบัติจริง

3. บทบาทที่รับรู้ (Perceived role) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบหรือภารกิจของตนว่าควรเป็นอย่างไร

4. บทบาทที่คาดหวัง (Expecting role) หมายถึง บทบาทที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมุ่งหวังต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งประพฤติปฏิบัติ

5. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Expected role) หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งถูกคาดหวังจากอีกฝ่ายหนึ่งว่า ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไรจึงจะเป็นไปตามคาดหวังของอีกฝ่ายหนึ่ง

ธนพร คล้ายกัน (2541) ให้ความหมายว่า บทบาทเป็นการกระทำหรือแบบแผนของพฤติกรรมต่าง ๆ ตามสิทธิ อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ของสถานภาพทางสังคมของบุคคล

จันทร์ฉาย ปันแก้ว (2546) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำหรือปฏิบัติเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งนั้น ๆ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเอง และตามความคาดหวังในตำแหน่งอาชีพที่ครองอยู่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

ให้ความหมายของคำว่า บทบาท ไว้ว่า บทบาท (Role) หมายความว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู เป็นต้น

ฉัตรฐพร ชินบุตร (2547) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้น ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง และยังคงเป็นไปตามความคาดหวัง ของตนเองและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วย

ปรีชา สุวังบุตร (2547) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาตามสถานภาพ หรือตำแหน่ง หรือสิทธิหน้าที่หรือบรรทัดฐานทางสังคม ที่มีความคาดหวังต่อ

การกระทำของบุคคลกลุ่มคน และสังคม เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในสังคมนั้น

นิตย์ ประจงแต่ง (2548) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกมาตามตำแหน่งที่บุคคลนั้นได้รับ การแสดงออกนั้นย่อมผูกพันกับความคิดของผู้ดำรงตำแหน่งเอง และตามความคาดหวังของผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น

พระมหาพนมนคร มีราคา (2549) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามสถานภาพที่เป็นมาโดยธรรมชาติ หรือตามสถานภาพที่ถูกกำหนด หรือถูกคาดหวังจากสังคม อันเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในสังคม

ลำเรียง กล้าหาญ (2549) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แนวทางของการแสดงออกหรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคม ทางหน้าที่การงาน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บุญตา ไส้เลิศ (2550) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น และคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม เช่น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ก็หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานศึกษานั้น

สินทร คำเหมือน (2550) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และได้แสดงออกตามบทบาท

ดังนั้น จากการทบทวนความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของบทบาทหน้าที่ได้ว่า บทบาท หมายถึง อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการทำงานโดยตรงและงานพิเศษ ที่ควรจะต้องกระทำ หรือพฤติกรรม ที่คาดหวังสำหรับผู้อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม

ประเภทของบทบาท

ในการศึกษาประเภทของบทบาท ได้มีผู้จำแนกประเภทของบทบาทไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

Boom and Selznick (1973, p. 36 อ้างถึงใน จารุพร เฟื่องสกุล, 2545, หน้า 13) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น ดังนี้

1. บทบาทตามอุดมคติ (Ideal role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีตัวบทกฎหมาย ระเบียบ กำหนดให้กระทำกิจกรรมในตำแหน่ง

หน้าที่นั้น ๆ

2. บทบาทที่เป็นจริง (Performed role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริง ซึ่งจะขึ้นกับการตั้งคราะห์จากความเชื่อ ความหวัง การรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง ทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดัน ชัดจำกัด และโอกาสในแต่ละสังคม ในระยะเวลานั้น ๆ ด้วย

3. บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่ง เชื่อหรือหวังว่า ควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ แต่ยังไม่ได้กระทำ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ (ไม่มีอยู่ในระเบียบ, กฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริง นอกจากนี้ บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์กร ความนึกคิด ประสบการณ์ และการรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคนด้วย

ดิเรก พลเลิศ (2537, หน้า 25 อ้างถึงใน จารุพร เฟื่องสกุล, 2545, หน้า 32) ได้แบ่งประเภทของบทบาทตามภารกิจและความรับผิดชอบของผู้บริหาร ไว้เป็น 2 ประเภท คือ

1. บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำหรือบทบาทตามกฎหมาย เป็นบทบาทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จะมีปรากฏอยู่ตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ จำเป็นจะต้องกระทำหรือควรรักษา ถ้าไม่กระทำหรือควรรักษาจะต้องมีความผิด

2. บทบาทอันควรกระทำหรือบทบาทอันควรจะเป็น เป็นบทบาทที่กำหนดไว้ตามกฎหมายแต่องค์กรหรือสังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ควรปฏิบัติหรือควรกระทำแม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้เป็นกฎหมายก็ตาม

จักรวัช ชีระกุล (2542, หน้า 45-46) ได้กล่าวถึง ประเภทของบทบาท มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ข้อบัญญัติของสังคม (Prescribed role) หรือบทบาทอุดมคติ บทบาทอุดมคติ จะกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้กับตำแหน่งทางสังคม เช่น จะบอกให้ทราบถึงความคาดหวังต่อผู้เป็นพ่อและแม่ว่าสังคมมีไว้อย่างไร เข้ามีพันธะต่อใครอย่างไร และจะเรียกร้องจากใครได้แค่ไหนเพียงไร

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived role) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อที่บุคคลเข้าใจว่า จะต้องทำในตำแหน่งเฉพาะของเขา รวมทั้ง การตีความสถานการณ์ของบุคคลเอง ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกับบทบาทอุดมคติ ในทำนองเดียวกัน บุคคลซึ่งเราจะต้องติดต่อดูด้วยนั้น ก็อาจแตกต่างกันในด้านแนวความคิด ดังนั้น ในการพิจารณาบทบาทที่บุคคลกระทำต่อกันนั้น ไม่พึงสรุปเอาว่า บรรทัดฐานต่าง ๆ ของสังคมนั้นจะได้รับการยอมรับหรือเข้าใจจากบุคคลต่าง ๆ ไปในแนวเดียวกัน

3. บทบาทที่เป็นจริง (Actual role) เป็นบทบาทที่บุคคลลงมือกระทำจริง ๆ ซึ่งสิ่งที่บุคคลปฏิบัติจริงนั้น อาจเกิน ไปกว่าความเชื่อทางสังคม ความคาดหวังของคนอื่นหรือความเข้าใจของบุคคลเอง แต่ขึ้นกับเงื่อนไขของบุคลิกภาพเฉพาะตัว และประสบการณ์ของเขาเองด้วย

พวงเพชร สุรัตน์กวีกล (2542, หน้า 65-66) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทว่า บทบาทเป็นรูปธรรม เห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา บทบาท มี 3 ด้าน คือ

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal role) ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้น ๆ ควรกระทำ แต่อาจมีใครที่ทำหรือไม่มีใครทำตามนั้นก็เป็นที่

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived role) เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย ทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

จากการทบทวนประเภทของบทบาทข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของบทบาท จะแบ่งได้ทั้งบทบาทตามภารกิจและบทบาทตามความรับผิดชอบ โดยเป็นบทบาทที่จำเป็นต้องกระทำหรือบทบาทตามกฎหมายที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และบทบาทอันควรกระทำหรือบทบาทอันควรจะเป็น แม้มิได้กำหนดไว้เป็นกฎหมายก็ตาม

แนวคิดเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

พระยามหาอมตยาธิบดี (2495) สรุปได้ว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น กำนันก็ยังมีอำนาจหน้าที่เพียงเล็กน้อย คือ

1. รักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่
2. ป้องกันการโจรกรรมของผู้ร้าย
3. ถ้าเป็นความทะเลาะวิวาทเล็กน้อย กำนันเปรียบเทียบตกลงกันได้ เว้นแต่

3.1 ไม่ยอมตกลงกัน

3.2 ถ้าเป็นความฉกรรจ์ เช่น กับความปล้นฆ่ากัน ฟันกันมีบาดแผลถึงสาหัส กำนัน

(ถึงจะอยู่ใกล้ไกลก็ตาม) ต้องนำมาส่งหลวงพลตระการนายแขวง ๆ จะได้ตัดสินว่ากล่าวเปรียบเทียบในส่วนชั้นความไม่ฉกรรจ์ ถ้าไม่ตกลงหรือเป็นความฉกรรจ์ หลวงพลตระการจึงบอกส่งกรุงเก่า

พระวรวงศ์วิบูลย์ (2496) สรุปได้ว่า กำนันในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีหน้าที่เพียงควบคุมราคาสินค้าและจัดเก็บภาษีอากรการค้าเท่านั้น ดังปรากฏในกฎหมายลักษณะอาญาหลวง ซึ่งประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 1895 บทที่ 36 มีใจความว่า “พระเจ้าอยู่หัวทรงบัญญัติให้ซื้อขายสิ่งของตามถนนตลาด (ราคาตลาด) และผู้ซื้อขายทำเกินไว้ มิได้ซื้อขายตามถนนตลาด มักซื้อถูกขายแพง นอกพระราชบัญญัติ ท่านว่าละเมิดพระราชอาญา ถ้ากำนันตลาดมิได้กำชับว่ากล่าว และให้ลูกตลาดซื้อขายกว่าถนนตลาด อันพระเจ้าอยู่หัวทรงบัญญัติไว้ว่า ให้เอากำนัน ตลาดใส่ชื่อไว้ 3 วัน แล้วทวนด้วยไม้หวาย 25 ที”

ส่วนเกี่ยวกับการเก็บภาษีอากรนั้น กฎหมายฉบับนี้บัญญัติไว้ว่า “...แต่ก่อนถึงกำหนดเข้าหลวงเสนาออกเดินประเมินนา เชิญตราออกมาวางต่อผู้รักษาเมืองกรมการ ให้ผู้รักษาเมืองกรมการกำนันออกเดินประเมินนา ผู้รักษาเมืองบังคับบัญชาตรวจตามกรมการกำนันให้แข็งแรงประการหนึ่งเข้าหลวงเสนากำนันเก็บเงินค่านาแก่ราษฎรแล้ว สิ้นลคเป็นของกรมการกำนันชั้นหนึ่งแล้ว จึงหักสินส่วนอีกชั้นหนึ่งแล้ว เป็นสองชั้นแล้ว หักค่าขนเข้ากับเข้าหลวงเสนาชั้นละ 15 บาท กำนันต้องเสียค่าตำบลให้เข้าหลวงเสนา ต้องเสียค่าหนึ่งเข้าค่าหางว่าวให้แก่เจ้าพนักงานกรมนา จึงโปรดเกล้าให้ตั้งกรมนาตั้งแต่เสนาเดียว ไปพร้อมด้วยกรมการกำนันออกไปเดินประเมินนาให้เห็นพร้อมยอมกันทั้งสามคนจึงจะเป็นอันใช้ได้...”

จากข้อความข้างต้น พอให้ทราบว่า กำนันในสมัยอยุธยา มีหน้าที่เพียงควบคุมตลาดให้การค้าขายได้ดำเนินไปในราคาปกติ ไม่แพงเกินไป และมีหน้าที่เก็บเรียกภาษีค่านา (เทียบได้กับภาษีบำรุงท้องที่ในปัจจุบัน) ซึ่งมีเพียง 2 ประการเท่านั้น

อาษา เมฆสวรรค์ (2520) สรุปไว้ว่า อำนาจหน้าที่ของกำนันตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 มีดังนี้

1. อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน คือ มีหน้าที่ดูแลรักษาความปกติสุขและความสงบเรียบร้อยในเขตหมู่บ้านของตน นำประกาศหรือคำสั่งในราชการแจ้งให้ราษฎรลูกบ้านทราบ รับคำร้องทุกข์ของราษฎรและรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ เสนอต่อกำนัน เรียกร้องสั่งลูกบ้านให้ทำการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายส่งต่อกำนัน
2. มีอำนาจปกครองบังคับบัญชาผู้ใหญ่บ้าน ได้ทุกหมู่บ้านในเขตตำบล ทั้งมีหน้าที่ในการสำรวจเก็บภาษีอากรและเสนอเหตุการณ์ หรือคนที่ต้องคดีต่ออำเภอ

จากการพิจารณาพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะเห็นได้ว่า มีเจตนารมณ์เพื่อให้กำนันและผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราความทุกข์สุขของราษฎรตามพื้นบ้านต่าง ๆ

ตารางที่ 1 สรุปบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอดีต

ความเป็นมาของบทบาทหน้าที่	บทบาทหน้าที่
1. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. รักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ 2. ป้องกันการโจรกรรมของผู้ร้าย 3. ถ้าเป็นความทะเลาะวิวาทเล็กน้อย กำนันเปรียบเทียบตกลงกันได้ เว้นแต่ <ol style="list-style-type: none"> 3.1 ไม่ยอมตกลงกัน 3.2 ถ้าเป็นความฉกรรจ์ เช่น กับความปล้นฆ่ากัน <p>พินกันมีบาดแผลถึงสาหัส กำนัน (ถึงจะอยู่ใกล้ไกลก็ตามที) ต้องนำมาส่งหลวงพลตระการนายแขวง ๆ จะได้ตัดสินว่ากล่าวเปรียบเทียบในส่วนชั้นความไม่ฉกรรจ์ ถ้าไม่ตกลงหรือเป็นความฉกรรจ์ หลวงพลตระการจึงบอกส่งกรุงเก่า</p>
2. สมัยกรุงศรีอยุธยา	<p>มีหน้าที่เพียงควบคุมราคาสินค้าและจัดเก็บภาษีอากรการค้าเท่านั้น</p>
3. ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116	<ol style="list-style-type: none"> 1. อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน คือ มีหน้าที่ดูแลรักษาความปกติสุขและความสงบเรียบร้อยในเขตหมู่บ้านของตน นำประกาศหรือคำสั่งในราชการแจ้งให้ราษฎรลูกบ้านทราบ รับคำร้องทุกข์ของราษฎรและรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ เสนอต่อกำนัน เรียกร้อง สั่งลูกบ้านให้ทำการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายส่งต่อกำนัน 2. มีอำนาจปกครองบังคับบัญชาผู้ใหญ่บ้าน ได้ทุกหมู่บ้านในเขตตำบล ทั้งมีหน้าที่ในการสำรวจเก็บภาษีอากรและเสนอเหตุการณ์ หรือคนที่ต้องคดีต่ออำเภอ

สำหรับบทบาทหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และแก้ไขเพิ่มเติม และยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับ เช่น กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว กฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ ฯลฯ

บทบาทในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน คือ

- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2489
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2510
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2516
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2525
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2527
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2532
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552

ปัจจุบัน บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และแก้ไขเพิ่มเติม สามารถจำแนกออกมาได้เป็น 8 หมวด ดังนี้

1. การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากราษฎร ให้ทำหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขราษฎร อำนาจหน้าที่ในการปกครองราษฎร ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน (มาตรา 10)
- 1.2 ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตน (มาตรา 27)
 - 1.2.1 อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน (มาตรา 27 ข้อ 1)
 - 1.2.2 สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องที่ (มาตรา 27 ข้อ 2)
 - 1.2.3 ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ 3)

1.2.4 รับฟังปัญหาและความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ (มาตรา 27 ข้อ 4)

1.2.5 ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริหารส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ 5)

1.2.6 ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ (มาตรา 27 ข้อ 6)

1.3 ปฏิบัติตามภารกิจ หรืองานอื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย (มาตรา 27 ข้อ 11)

2. การรายงานต่อทางราชการ ในการดูแลรักษาความสงบและเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ตลอดจนการป้องกันและระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งอาจเป็นคุณหรือโทษแก่ชุมชนประชาชนหรือต่อประเทศชาติให้ทางราชการทราบ เป็นหน้าที่สำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบเขตปกครองนั้น ๆ เพื่อจะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและป้องกันมิให้เกิดเหตุลุกลามใหญ่โตขึ้น หรือเป็นการปราบปรามเหตุร้ายนั้นได้โดยเด็ดขาดรวดเร็ว การรายงานต่อทางราชการประกอบด้วย

2.1 ถ้าความทุกข์ภัยเกิดแก่ลูกบ้าน ซึ่งจะต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะนำความแจ้งต่อเจ้าพนักงานปกครอง ตั้งแต่กำนัน นายอำเภอ เป็นต้น ขึ้นไปโดยลำดับ (มาตรา 27 ข้อ 2)

2.2 ถ้าผู้ใหญ่บ้านรู้เห็นเหตุการณ์แปลกประหลาดอันใดที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน หรือในลูกบ้านของตน ซึ่งอาจจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ราชการบ้านเมืองก็ดี แก่ประชาชนในที่นั้นก็ดี ยกตัวอย่างข้างฝ่ายโทษ ดังรู้เห็นว่า ผู้คนมีทรัพย์สินของแปลกประหลาดอันน่าสงสัยว่าเป็นของที่ได้มาโดยทางโจรกรรมก็ดี หรือว่าถ้าเห็นผู้คนล้มตาย หรือมีบาดแผลอันควรสงสัยว่าจะมีผู้อื่นกระทำเอาโดยทุจริต หรือไปกระทำทุจริตต่อผู้อื่นแล้วจึงเกิดเหตุขึ้นก็ดี เหล่านี้เป็นต้น ให้รับนำความแจ้งต่อกำนันนายตำบลของตน (มาตรา 27 ข้อ 5)

2.3 ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย (มาตรา 27 ข้อ 18)

2.4 ถ้ากำนันรู้เห็นเหตุทุกข์ร้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบล ต้องรีบรายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ (มาตรา 36)

2.5 ในการที่จะทำรายงานประจำ หรือรายงานจรอย่างใด ๆ ขึ้นต่อกรมการอำเภอ กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น พร้อมกับตรวจสอบก่อน และจะให้ลงชื่อเป็นพยานในรายงานก็ได้ (มาตรา 58)

3. การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร หรือการประชุมอบรมชี้แจงข่าวสารแก่ราษฎร เป็นสิ่งสำคัญทางการปกครอง เนื่องจากการทำความเข้าใจร่วมกันเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ถือว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตัวกลางระหว่างราชการและประชาชนในการที่จะนำข่าวสารข้อมูลทางราชการทราบ หน้าที่ตามข้อนี้ ได้แก่

3.1 จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง (มาตรา 27 ข้อ 9)

3.2 ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย (มาตรา 27 ข้อ 10)

3.3 ในเวลาที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมิหมายให้ประกาศข้อราชการอันใดแก่ราษฎร กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น พร้อมกับชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจข้อราชการอันนั้นแล้ว ให้รับข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอีกชั้นหนึ่งก็ได้ (มาตรา 59)

4. การจัดทำทะเบียน การจัดทำทะเบียนในท้องที่ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญ ด้านการปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อให้ได้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ภายในเขตปกครองอันเกี่ยวกับจำนวนประชาชน จำนวนครอบครัว จำนวนสัตว์พาหนะ และลักษณะพื้นที่ในเขตรับผิดชอบ ข้อมูลรายละเอียดดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่การปกครองและงานในหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้วยังสามารถประสานงานกับทางราชการเมื่อเกิดเหตุและชี้แนะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องที่ทางราชการทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญในเชิงสถิติข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาต่าง ๆ ของทางราชการ

4.1 อบรมหรือชี้แจงในราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียน ได้แก่

4.1.1 เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้านของตน และคอยแก้ไขบัญชีนั้นให้ถูกต้องเสมอ (มาตรา 27 ข้อ 4)

4.1.2 ถ้ามีคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัวหมู่บ้านนั้นเข้ามาอาศัยเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องไต่ถามให้รู้จักตัว และรู้เหตุการณ์ที่มาอาศัยถ้าเห็นว่าไม่ได้มาโดยสุจริต ให้เอาตัวผู้นั้นส่งกำนันนายตำบลของตน (มาตรา 27 ข้อ 6)

4.1.3 ให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุสมควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้ายให้ได้มีที่พักตามสมควร (มาตรา 38)

4.1.4 ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องการคนนำทาง หรือขาดแคลนพาหนะเสบียงอาหารลงในระหว่างทางและจะต้องขอต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันต้องช่วยจัดหาให้ตามที่จะทำได้ ถ้าหากว่าการที่จะช่วยเหลือนั้นจะต้องออกราคาจ้างเพียงใด ให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้น (มาตรา 39)

4.1.5 กำนันต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตรงกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน (มาตรา 41)

4.1.6 เมื่อผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัวตำบลมาส่งกำนันให้กำนันปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเห็นสมควรจะจับไล่ผู้นั้นออกไปเสียจากท้องถิ่นที่ตำบลนั้นก็ได้อีก (มาตรา 53)

4.1.7 การที่จะสำรวจสำมะโนครัวและจดทะเบียนบัญชีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ เช่น การที่จะสำรวจสำมะโนครัวและบัญชีไร่นาและสิ่งของ ต้องพิศุคภัยอากรในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงประชุมกันตรวจบัญชีให้ถูกต้อง และให้ลงชื่อพร้อมทั้งเป็นพยานในบัญชีที่จะยื่นต่อเจ้าพนักงานก็ได้ (มาตรา 57)

5. กิจการสาธารณะประโยชน์ ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ได้รับเลือกจากรายชื่อบุคคลในตำบล หมู่บ้านนั้น มีอำนาจปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎร เป็นหน้าที่โดยตรงของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องดูแลเอาใจใส่ในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นผู้คุ้นเคยกับสภาพท้องถิ่นที่จะต้องรู้ความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา ปัดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎร และปฏิบัติการตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้โดยเคร่งครัด อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณะประโยชน์ ได้แก่

5.1 ถ้าเกิดจลาจล ฆ่ากันตาย ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ไฟไหม้ หรือเหตุร้ายสำคัญใด ๆ ในตำบล หรือมีเหตุควรสงสัยว่าลูกบ้านคนใดในตำบลนั้น บางคนจะเกี่ยวข้องเป็นโจรผู้ร้าย เป็นหน้าที่ของกำนันต้องเรียกผู้ใหญ่บ้าน และลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้าย หรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามสมควรแก่การ โดยเติมกำลัง (มาตรา 37)

5.2 ผู้ใหญ่บ้านเห็นลูกบ้านของตนคนใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นที่ดี หรือเป็นคนจรจัด ไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงให้เห็นความบริสุทธิ์ ของตนได้ก็ดี ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจที่จะเรียกลูกบ้านคนนั้นมาไต่ถามและว่ากล่าวสั่งสอน ถ้าไม่ฟัง ให้เอาตัวส่งกำนันจัดการตามความในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 27 ข้อ 8)

5.3 กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็น สาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในตำบลนั้น (มาตรา 40)

5.4 ถ้าลูกบ้านผู้ใดไปตั้งหีบกระท่อมหรือเรือนโรงอยู่ในที่เปลี่ยวในตำบลนั้น ซึ่งน่ากลัวจะเป็นอันตรายด้วยโจรผู้ร้าย หรือน่าสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรผู้ร้าย การอย่างนี้ให้กำนัน กับผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นประชุมปรึกษากันดู เมื่อเห็นเป็นการสมควรแล้วจะบังคับให้ลูกบ้าน คนนั้นย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อกรมการอำเภอด้วย (มาตรา 54)

5.5 ในเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากิจของลูกบ้านในตำบลนั้น เช่น โรคภัยไข้เจ็บ ติดต่อกิดขึ้น หรือน้ำมากหรือน้ำน้อยเกินไป เป็นต้น ให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน ปรึกษากันหรือกันในการที่ จะป้องกันแก้ไขเยียวยาภัยอันตรายด้วยอาการที่แนะนำลูกบ้านให้ทำอย่างไรหรือลดแรงช่วยกันได้ ประการใด กำนันมีอำนาจที่จะบังคับการนั้นก็ได้ ถ้าเป็นการเหลือกำลังให้ร้องเรียนต่อ กรมการอำเภอและผู้ว่าราชการเมืองของกำลังรัฐบาลช่วย (มาตรา 56)

5.6 ในเวลาใดมีการนักขัตฤกษ์ หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบลนั้น กำนัน จะเรียกผู้ใหญ่บ้านช่วยพิทักษ์รักษาความเรียบร้อยในที่อันนั้น ถ้าแลเป็นการจำเป็นแล้วจะขอแรง ราษฎรช่วยก็ได้ (มาตรา 60)

6. การป้องกันโรคติดต่อ การรักษาสุขภาพอนามัยของราษฎรนับเป็นภารกิจที่สำคัญ อย่างหนึ่งของการรักษาความสงบเรียบร้อย เพราะสุขภาพของราษฎรย่อมเป็นรากฐานและบ่อเกิด แห่งความสุขสมบูรณ์ ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านผลิต และการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามทางสังคม

6.1 จัดการป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดซึ่งเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อมิให้ติดต่อลูกหลานมากไป (มาตรา 27 ข้อ 15)

6.2 แพทย์ประจำตำบล มีหน้าที่ดังกล่าวต่อไปนี้ คือ (มาตรา 48)

6.2.1 ที่จะช่วยกำนันผู้ใหญ่บ้านคิดอ่านและจัดการรักษาความสงบเรียบร้อย ในตำบลดังกล่าวไว้ในมาตรา 36 และ 52 แห่งพระราชบัญญัตินี้

6.2.2 ที่จะคอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้น และตำบลที่ใกล้เคียง ถ้าเกิดโรคร้ายแรง เช่น อหิวาตกโรค คีตาโรครัด โรครัด ไข้ทรพิษก็ดี ต้องคิดป้องกัน ด้วยแนะนำกำนันผู้ใหญ่บ้านให้สั่งราษฎรให้จัดการป้องกันโรค เช่น ทำความสะอาด เป็นต้น และแพทย์ประจำตำบลต้องเที่ยวตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย

6.2.3 การป้องกันโรคร้ายในตำบลนั้น เช่น ปลูกทรพิษ ป้องกันไข้ทรพิษก็ดี ที่จะมียาแก้โรคไว้สำหรับตำบลก็ดี ดูแลอย่าให้ในตำบลนั้นมีสิ่งโสโครกอันเป็นเชื้อโรครัด การเหล่านี้ อยู่ในหน้าที่แพทย์ประจำตำบล ๆ จะต้องคิดอ่านกับแพทย์ประจำเมือง และกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลนั้น ให้สำเร็จตลอดไป

6.2.4 ถ้าโรคร้ายร้ายกาจ เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค ไข้ทรพิษ โรคระบาดปศุสัตว์ เกิดขึ้นในตำบลนั้น แพทย์ประจำตำบลต้องรีบรายงานยังกรมการอำเภอให้ทราบโดยทันที และต่อไปเนื่อง ๆ จนกว่าจะสงบโรค

7. การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้าน ดังนี้

7.1 จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องด้วยสุขลักษณะ (มาตรา 27 ข้อ 16)

7.2 ถ้าราษฎรคนใดทิ้งให้บ้านเรือนชำรุดรุงรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสภณ อาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียง หรือผู้ที่ไปมาหรือให้เกิดอัคคีภัย หรือโรคร้าย ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านปรึกษาถ้าเห็นสมควรจะบังคับให้ผู้อยู่ที่นั้นแก้ไขเสียให้ดีกว่าบังคับได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับก็ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อกรมการอำเภอ (มาตรา 55)

8. การที่เกิดด้วยความอาญา การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในทางคดี เป็นการปฏิบัติการต่อเนื่องเพื่อการปราบปรามผู้กระทำผิดทางอาญา อันเป็นผลกระทบทกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพราะถ้าแม้ถึงว่ากฎหมายจะบัญญัติโทษหนักเพียงใด หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีสมรรถภาพดีอย่างไรก็ตาม ก็ไม่อาจป้องกันการกระทำผิดมิให้เกิดขึ้นได้ ทุกกรณี เนื่องจากกระทำผิดนั้น เป็นปรากฏทางสังคมหรือเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากสังคมอยู่เสมอ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องนี้พอเพียงที่จะสามารถทำหน้าที่ทั้งป้องกันและปราบปรามการกระทำผิด อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา ดังนี้

8.1 ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่และอำนาจในการเกี่ยวกับความอาญาดังต่อไปนี้ คือ (มาตรา 28)

8.1.1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้น ในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

8.1.2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้น ในหมู่บ้านใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านนั้นให้ทราบ

8.1.3 ตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือสิ่งของที่สงสัยว่า ได้มาโดยกระทำความผิดกฎหมายหรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายก็ดีให้จับ สิ่งของนั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

8.1.4 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังจะกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดีให้จับตัวผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

8.1.5 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนันหรือกรรมการอำเภอตามสมควร

8.1.6 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย

8.2 กำนันมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา ดังต่อไปนี้ คือ (มาตรา 35)

8.2.1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้น ในตำบลที่ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อกรรมการอำเภอให้ทราบ

8.2.2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้น ในตำบลที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลนั้นให้ทราบ

8.2.3 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกรรมการอำเภอ

8.2.4 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในตำบลนั้นเป็นหน้าที่ ของกำนันที่จะจับผู้นั้นแล้วรีบส่งต่อกรรมการอำเภอ

8.2.5 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึด กำนันต้องจัดการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย

8.2.6 ถ้ามีผู้มาขออายัดตัวคนหรือสิ่งของก็ดี หรือผู้ต้องโจรกรรมจะทำ หมายตราสินหรือมีผู้จะขอทำการชันสูตรบาดแผลก็ดี ทั้งนี้ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความแล้วรีบนำ ตัวผู้ขอและผู้ต้องอายัด และทรัพย์สินของบรรดาที่จะพาไปด้วยนั้น ไปยังกรรมการอำเภอ ถ้าสิ่งของ อย่างใดจะพาไปไม่ได้ก็ให้กำนันชันสูตรให้รู้เห็นแล้วนำความไปแจ้งต่อกรรมการอำเภอในขณะนั้น (กรรมการปกครอง, 2554)

อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ

1. ทะเบียนราษฎร ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และระเบียบสำนักงานกลาง ทะเบียนราษฎร กรรมการปกครอง

1.1 ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง กรณีมีคนเกิด คนตาย หรือย้ายที่อยู่ เมื่อรับเรื่องจากรายการแล้วต้องส่งต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ ที่ว่าการอำเภอ ซึ่งมีรายการปฏิบัติ ดังนี้

1.1.1 แจ้งเกิด แบ่งเป็นคนเกิดในบ้านและคนเกิดนอกบ้าน คนเกิดในบ้าน เจ้าบ้าน หรือบิดา หรือมารดาต้องแจ้งการเกิดตายภายใน 15 วัน นับแต่วันเกิด คนเกิดนอกบ้าน เช่น เกิดในรถยนต์ หรือโดยสาร หรือบนทางสาธารณะ เป็นต้น บิดาหรือมารดาต้องแจ้งการเกิดภายใน 15 วัน นับแต่วันเกิด หากจำเป็นไม่อาจแจ้งภายในกำหนดดังกล่าว ให้แจ้งภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่สามารแจ้งได้ ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านออกไปรับการแจ้งการเกิด (ท.ร. 1) ตอนหน้าท่อนท้ายพร้อมเรียกสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) ฉบับเจ้าบ้าน และใบรับรองการเกิด (ถ้ามี) ส่งนายทะเบียนอำเภอเพื่อออกสูติบัตร (ท.ร. 13) และเพิ่มรายการคนเกิดในสำเนาทะเบียนบ้านของผู้แจ้ง กรณีมีถิ่นที่อยู่ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอนั้น

กรณีเด็กเกิดใหม่ถูกทอดทิ้งและมีชีวิตอยู่ ผู้พบจะต้องนำไปส่งและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่ได้รับตัวไว้แล้ว ให้แจ้งกรณีการเกิดต่อนายทะเบียนหรือตำบล หรือเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์แห่งท้องที่ที่ตนพบโดยเร็ว ผู้ไม่แจ้งอาจมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท

1.1.2 แจ้งตาย แบ่งเป็นคนตายในบ้านและคนตายนอกบ้าน คนตายในบ้าน เจ้าบ้านหรือผู้พบคนตายกรณีไม่มีเจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายต้องแจ้งการต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาตายหรือเวลาที่พบศพ ส่วนคนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ตายหรือพบศพภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาตาย หรือพบศพหรือแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่สะดวกกว่าก็ได้ ผู้ใหญ่บ้านเมื่อได้รับแจ้งให้ออกไปรับแจ้งการตาย (ท.ร. 4 ตอนหน้า) แก่ผู้แจ้งแล้วส่งต่อนายทะเบียนที่สำนักทะเบียนอำเภอเพื่อออกใบมรณะบัตร (ท.ร. 4, 5) และแก้ไขรายการในทะเบียน (ท.ร. 14) กรณีมีชื่ออยู่ในทะเบียนสำนักทะเบียนอำเภอนั้น

1.1.3 แจ้งย้ายที่อยู่ เมื่อมีการแจ้งย้ายที่อยู่ให้ดำเนินการ ดังนี้

1.1.3.1 การย้ายออก เจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้แจ้งออกต้องแจ้งย้ายบุคคลออกภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก เมื่อผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการย้ายออกให้กรอกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร. 6 ตอนหน้า) ส่งพร้อมสำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้ง ไปดำเนินการต่อ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ

1.1.3.2 การย้ายเข้า เจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้แจ้งย้ายเข้า ต้องแจ้งย้ายบุคคลเข้าภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ย้ายอยู่ในบ้านโดยนำแจ้งย้ายที่อยู่ (ท.ร. 6) ตอนที่ 1 และตอนที่ 2

ไปแจ้งย้ายต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ให้ผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้าน ซึ่งทำหน้าที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งส่งหลักฐานการย้ายเข้าพร้อมสำเนาทะเบียนบ้านไปดำเนินการต่อ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ

1.1.3.3 การแจ้งย้ายปลายทาง เป็นการแจ้งย้ายเข้าต่อทะเบียนแห่งท้องที่ ที่ไปอยู่ใหม่ โดยไม่ต้องไปแจ้งย้ายออกต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนเองมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ผู้ย้ายที่อยู่จะต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนไปอยู่ใหม่ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ ย้ายออก โดยเสียค่าธรรมเนียมตามที่ราชการออกให้ นายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้าน ต้องเรียกหนังสือยินยอมจากเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่กรอกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้แก่ผู้แจ้งนำไป ดำเนินการต่อ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ

1.1.3.4 การปลูกสร้างบ้านใหม่หรือรื้อถอน ให้แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านในฐานะ นายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านภายใน 15 วัน นับแต่วันปลูกสร้างหรือรื้อบ้านเสร็จ ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านออกใบรับแจ้งเกี่ยวกับบ้านแล้วไปดำเนินการต่อ ที่อำเภอ

1.2 ให้ถือยศจำรองบุคคล บุคคลใดขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน หรือขอแจ้งเกิด เกินกำหนด หรือขอแก้ไขรายการเอกสารทะเบียนราษฎร หรือการแจ้งย้ายออกจากทะเบียน บ้านกลาง กรณีที่ผู้แจ้งไม่มีเอกสารหลักฐาน ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ที่ตนมีชื่อ อยู่ในปัจจุบัน พร้อมทั้งสำเนาเอกสารไปแสดงประกอบการพิจารณาอนุญาตและก่อนนายทะเบียน พิจารณาอนุญาต นายทะเบียนอำเภออาจให้ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่ผู้ยื่นคำร้องมีถิ่นที่อยู่ให้ถือยศจำ รองเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าวประกอบการอนุญาตในฐานะพยาน

2. บัตรประจำตัวประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน

2.1 แจ้งให้ราษฎรผู้มีสัญชาติไทยที่มีอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำขอ มีบัตรประจำตัวประชาชน (บ.ป. 1) ณ ที่ว่าการอำเภอ ภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่อายุครบ 7 ปี บริบูรณ์ โดยยื่นคำขอมิบัตรนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) ฉบับเจ้าบ้านและสูติบัตร ไปด้วย

2.2 เป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตร เฉพาะด้านซึ่งปฏิบัติอยู่ตามด้านตรวจที่ตั้งขึ้น โดยชอบด้วยกฎหมาย ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 452/ 2524 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 (ปกติปฏิบัติร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง)

3. ทะเบียนครอบครัว ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว การทะเบียน ครอบครัว มี 7 ประเภท คือ (1) ทะเบียนสมรส (2) ทะเบียนหย่า (3) ทะเบียนรับรองบุตร (4) ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (5) ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม และ (6) ทะเบียนบันทึกฐานะภรรยา

(7) ทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

3.1 ผู้ใหญ่บ้านอาจจะต้องเป็นพยานบุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนเหล่านี้ โดยแนะนำให้ไปติดต่อขงอำเภอ

3.2 ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในฐานะพยานกรณียื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใด หรือทั้งสองฝ่าย มีถิ่นที่อยู่ถาวรที่ใดผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันได้

3.3 กำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีถิ่นที่อยู่ มีอำนาจหน้าที่รับจดทะเบียนสมรสแก่ชายหญิงนั้น ถ้าท้องที่ใดผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยให้ชายหญิงยื่นคำร้องพร้อมพยาน 2 คน พยานคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานปกครอง ซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป หรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้แทนราษฎร เทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด หรือทนายความ

3.4 กำนันมีอำนาจหน้าที่ในการรับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสด้วยวาจา หรือด้วยกิริยาจากชายหญิงที่ตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย ซึ่งนายทะเบียนไม่สามารถจดทะเบียนสมรสให้ได้ และผู้ใกล้ความตายจะทำคำร้องตามแบบก็ไม่ได้ ให้กำนันที่ได้รับคำร้องขอจดทะเบียนพร้อมด้วยชายหรือหญิงที่ยังคงมีชีวิตอยู่ไปแสดงตนต่อนายทะเบียน โดยมีชักช้าเพื่อให้ถ้อยคำแสดงพฤติกรรมการร้องขอแล้วจดทะเบียนสมรส

4. ทะเบียนสัตว์พาหนะ ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ลา เป็นสัตว์พาหนะ ซึ่งต้องจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ ภายใต้งื่อนไป ดังต่อไปนี้ (1) ช้างมีอายุย่างเข้าปีที่ 8 (2) สัตว์อื่นนอกจากโคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่ 6 (3) สัตว์ที่มีอายุได้ใช้ขับจี่ ลากเข็น หรือใช้งานแล้ว (4) สัตว์ที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 4 เมื่อนำออกนอกราชอาณาจักร และ (5) โคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่ 6 เมื่อนำมาทำการไถนกรรมสิทธิ์ เว้นแต่ในกรณีรับมรดก

ทั้งนี้ เจ้าของหรือตัวแทน พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยาน ในกรณีที่ไม่มีผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้านไปด้วยไม่ได้ มีหน้าที่ต้องนำสัตว์เหล่านี้ไปดำเนินการจดทะเบียน ตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเป็นกรณี ๆ ไป การจดทะเบียนต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดด้วย อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับสัตว์พาหนะตามกฎหมาย ดังนี้

4.1 ผู้ใหญ่บ้าน

4.1.1 เป็นพยานในการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ เมื่อเจ้าของสัตว์หรือตัวแทนนำสัตว์ไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่

4.1.2 มีหน้าที่ช่วยเหลือกำนันในการดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียนสัตว์พาหนะ

4.1.3 ดำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19)

4.1.4 จัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอกซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (ส.พ.18) และบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (ส.พ.19) และตรวจสอบแก้ไข

4.2 กำนัน

4.2.1 รับผิดชอบตัวรูปพรรณ กรณีผู้มีตัวรูปพรรณแต่ไม่มีตัวสัตว์ในครอบครองเพื่อส่งให้นายทะเบียนต่อไป

4.2.2 รับแจ้งความหรือรับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ตายจากเจ้าของสัตว์หรือตัวแทน

4.2.3 รับผิดชอบตัวรูปพรรณกรณีสัตว์หายตามคืนมาไม่ได้

4.2.4 รับผิดชอบบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19) จากผู้ใหญ่บ้านนำไปส่งนายทะเบียนเพื่อรับทราบและลงนาม และจัดเก็บบัญชีดังกล่าวเพื่อเป็นหลักฐานตรวจสอบสิทธิ์และการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ

4.2.5 ดำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอกซึ่งยังคงไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.18) ส่งนายทะเบียนเป็นประจำทุกเดือน

5. ทะเบียนอาวุธปืน ตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 การทำ ชื่อ มี ใช้ สิ่ง และหรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ และผู้ใหญ่บ้านอาจเป็นผู้ให้คำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติ และหลักฐานของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนว่ามีคุณสมบัติ และความจำเป็นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่

6. การรับราชการทหาร ดำเนินการตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 สรุปได้ ดังนี้

6.1 ในเดือนกันยายนของทุกปี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องนำประกาศของนายอำเภอแจ้งไว้ ให้ชายสัญชาติไทย ที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 18 ไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ (แผนกสถิติอำเภอ)

6.2 ในเดือนตุลาคมของทุกปี กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องนำประกาศของนายอำเภอ ไปแจ้งไว้ ในทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 21 ใน พ.ศ. นั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ (แผนกสัสดีอำเภอ)

6.3 ประมาณเดือนเมษายน-พฤษภาคม ของทุกปี นำราษฎรไปแสดงตนเพื่อคัดเลือก ทหาร ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือสถานที่ที่ทางราชการกำหนด

6.4 แนะนำทหารผู้ที่หลบหนีราชการทหารให้กลับกรมกอง

6.5 จับทหารกองเกินที่ไม่มารับหมายเรียก หรือขาดการตรวจเลือกส่งอำเภอ

6.6 ประกาศให้ทหารกองเกิน หรือกองหนุนในคราวที่มีการระดมพล เพื่อฝึกวิชาทหาร และทดลองความพร้อม

7. การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกรณีฉุกเฉิน เมื่อสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการก่อ วินาศกรรมเกิดขึ้น และยังไม่มีการป้องกันภัยให้ทันทั่วถึง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ป้องกันภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2550 และเป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 43) มีอำนาจเข้าจัดการใด ๆ และสั่งให้บุคคลใด ๆ เข้าช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น เพื่อขจัดภัยเช่นว่านั้น ไปพลางก่อนได้ จนกว่าผู้อำนวยการป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือน เขตท้องที่จะมาอำนวยการแทนแต่ไม่ทำให้บังคับแก่เจ้าหน้าที่และทรัพย์สิน ของทางราชการทหาร นอกจากนี้ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องร่วมกับทางอำเภอรอบรวมกลุ่มประชาชน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจัดตั้งและฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของทางราชการ

8. ตามประมวลกฎหมายอาญา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

8.1 คดีความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้ ได้แก่ การกระทำความผิดอาญา ซึ่งผลของการกระทำผิด ไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนทั่วไป แต่มีผลต่อ ผู้ถูกระทำโดยเฉพาะ เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก บุกรุก ทำให้ เสียทรัพย์ ความผิดอันเกิดจากการใช้เชือก ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา รวมทั้ง ฐานกระทำ อนาจารบุคคลอายุเกินกว่าสิบห้าปีขึ้นไป ทั้งนี้มิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัลไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำ รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตายหรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลตามที่กฎหมายระบุไว้ เป็นต้น

8.2 คดีอาญาแผ่นดิน หรือความผิดอันยอมความไม่ได้ ได้แก่ การกระทำความผิด อาญา ซึ่งผลของการกระทำกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน อันได้แก่ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ เช่น ความผิดฐานกบฏ ความผิดต่อชีวิต เช่น ความผิด ฐานฆ่าคนตาย ความผิดต่อร่างกาย เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับการเล่นการพนัน โดยไม่ได้รับอนุญาต

ความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

คดีอาญาแผ่นดิน คู่กรณีจะตกลงยอมความกันไม่ได้ ข้อตกลงไม่มีผลใช้บังคับ พนักงานสอบสวนยังสามารถดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาได้ ผู้เสียหายในคดีอาญาแผ่นดิน อาจจะเป็นได้ทั้งรัฐเอกชน ผู้เสียหายมีสิทธิร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดี แก่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายจะฟ้องคดีต่อศาลเองก็ได้

ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เมื่อกระทำการตามอำนาจหน้าที่ ผู้ใดดูหมิ่นหรือต่อสู้อัตตาขัดขวางย่อมมีความผิดต่อเจ้าพนักงานทำให้ได้รับโทษหนักขึ้นกว่าความผิด ต่อบุคคลธรรมดา

9. กฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่อยู่ในท้องที่ที่มีการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เป็นคณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำตำบล (คชก.ตำบล) โดยตำแหน่ง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

9.1 กำหนดอัตราค่าเช่าชั้นสูงของแต่ละท้องที่

9.2 พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าเช่า การชำระค่าเช่า ระยะเวลาของการเช่า ตลอดจนข้อพิพาทอื่น ๆ หรือค่าเสียหายอันเกิดจากการเช่าตามคำร้องขอของผู้เช่า หรือผู้ให้เช่า และมีคำสั่งใด ๆ ให้ผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าปฏิบัติหรือมิให้ปฏิบัติการใด ๆ เพื่อให้เกิดผลตามคำวินิจฉัย

9.3 กฎหมายกำหนดให้ คชก. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาที่อำนาจเรียกผู้เช่า ผู้ให้เช่า หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจง หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการเช่ามาประกอบการพิจารณาได้ นอกจากนี้ มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือที่เก็บผลผลิตของผู้เช่า หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเช่าได้ การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจน ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 222/ 2526 ลงวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2526 แต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (กชก.) โดยกำนัน (ตำบลที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาหรือที่ดินพิพาทตั้งอยู่) เป็นอนุกรรมการส่วนอำเภอ (อชก. ส่วนอำเภอ) ที่ทำการปกครองอำเภอเป็นเจ้าของเรื่อง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน หรือผู้เสียหายเกี่ยวกับหนี้สินที่ดินทำกินและคดีความต่าง ๆ โดยสำนักงานกลางช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน สำนักนายกรัฐมนตรีร่วมกันสำนักงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและประโยชน์ของประชาชน (สคช.) กรมอัยการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ

10. กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

และการกระทำผิดต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ ดังนี้

10.1 การทำไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีไม้หวงห้ามที่ยังไม่ได้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ไม้หวงห้ามกำหนดไว้ให้มีประมาณ 200 ประเภท อันได้แก่ ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ก่อ กระท้อน ชิงชัน เต็ง รัง จันทร์หอม ฯลฯ)

10.2 การเก็บหรือทำอันตรายของป่าหวงห้าม โดยไม่ได้รับอนุญาต (ของป่าหวงห้าม ได้แก่ รวงผึ้ง น้ำผึ้ง น้ำมันยาง ยางสน ไม้พิน และถ่านไม้ทุกชนิด กัลวี่ไม้ เปลือกไม้ ฯลฯ)

10.3 การแปรรูปไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครอง

10.4 การเคลื่อนย้ายไม้เรือนเก่าโดยไม่ถูกต้อง

10.5 ไม้เรือนเก่าหรือเครื่องใช้เก่า การขนย้ายต้องมีใบอนุญาต (กรณีที่เป็นไม้สัก) หรือมีหนังสือรับรอง (กรณีไม้ชนิดอื่น ๆ)

10.6 การบุกรุกทำลายป่า โดยการเข้าไปก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่า เกี่ยวกับการบุกรุกทำลายป่า กระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สอดส่องดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบ เมื่อพบว่า ป่าไม้ในเขตท้องที่ถูกรุกทำลาย ให้รายงานอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็วและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขการบุกรุกทำลายป่าตามโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกป่า โครงการอนุรักษ์ดินน้ำลำธาร โครงการดูแลป่าไม้ เป็นต้น

11. กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมทั้ง มีอำนาจสั่งให้ผู้ใดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไข รื้อถอนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อป่าหรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ หากไม่ปฏิบัติตามก็รื้อทำลายแก้ไขได้ ทั้งนี้ ให้มีอำนาจและหน้าที่ได้ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

12. กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสงวนการคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายนี้ รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่าง ๆ ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ ดังนี้

12.1 ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวน ครอบครองสัตว์ป่าสงวน หรือซากสัตว์ป่าสงวน

12.2 ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองเกินปริมาณที่กำหนดหรือค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

12.3 ห้ามมิให้ผู้ใดค้า หรือมีซากสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

13. กฎหมายว่าด้วยชลประทานราษฎร การชลประทานราษฎร หมายความว่า การชลประทานที่ราษฎรได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์แก่การเพาะปลูกของราษฎรในท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

13.1 เกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนราษฎร ในเวลาฉุกเฉิน การเกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานให้กำหนดเอาตามเนื้อที่ที่ทำการเพาะปลูก

13.2 เป็นผู้แบ่งและควบคุมงานในการแบ่งปันการงานและเครื่องอุปกรณ์ การชลประทานส่วนราษฎร

13.3 แบ่งปันจำใจเขตชลประทานส่วนราษฎร โดยแบ่งปันตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ ที่ทำการเพาะปลูก เว้นแต่กรณีที่ตกลงกันไม่ได้ จึงให้นายอำเภอหรือผู้แทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้น ไม่น้อยกว่าสามนาย เป็นผู้พิจารณาสั่งชี้ขาด ตามเสียงข้างมาก

14. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารใช้น้ำ และการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ขนาดเล็ก พ.ศ. 2525 การขอโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก อันได้แก่ กรรก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ขุดลอกหนอง และบึงธรรมชาติ ขุดสระเก็บน้ำ ก่อสร้างฝาย บ่อน้ำตื้น บ่อบาดาล ฯลฯ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ ดังนี้

14.1 ประสานงานการขอโครงการกับกลุ่มราษฎร องค์กรระดับหมู่บ้าน เช่น กรรมการหมู่บ้านร่วมกันพิจารณาเสนอขอโครงการตามความต้องการและเหมาะสมเสนอ สภาตำบล

14.2 จัดหางบประมาณหรือแรงงานสมทบการก่อสร้างตามที่จำเป็น

14.3 จัดตั้งกลุ่มให้น้ำและสนับสนุนให้มีการวางระเบียบเพื่อบริหารใช้น้ำ

14.4 ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องของโครงการและมีการวางแผนการนำน้ำไปใช้ และการใช้น้ำเกิดประโยชน์สูงสุด

14.5 เร่งรัดกลุ่มผู้ใช้น้ำให้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมโครงการ

15. บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 กรณีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล นายอำเภอมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนตำบล รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตท้องที่ของตนเอง โดยพิจารณาแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าพนักงานสำรวจตามแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท. 5) ในเขตท้องที่นั้น ๆ สำหรับในเขตสภาตำบล นายอำเภอพิจารณาแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตท้องที่นั้น ๆ

เจ้าพนักงานสำรวจตามแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท. 5) โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

15.1 จัดทำประกาศกำหนด วัน เวลา ที่จะทำการสำรวจที่ดินเพื่อให้เจ้าของที่ดิน หรือผู้แทนทราบ เพื่อมาชี้เขตและแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน

15.2 กรณีเจ้าของที่ดินไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน ชี้แนวเขต หรือแจ้งจำนวนเนื้อที่ดินหรือไม่อำนวยความสะดวก เจ้าพนักงานสำรวจมีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการสำรวจตามที่เห็นว่าถูกต้องได้

15.3 สำรวจและยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) ต่อเจ้าพนักงานประเมินแทนเจ้าของที่ดินเป็นรายแปลง

15.4 ทำการสำรวจที่ดิน กรณีรับแจ้งจากเจ้าของที่ดินว่าเป็นเจ้าของที่ดินรายใหม่ หรือจำนวนเนื้อที่ดินเปลี่ยนไป หรือมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอันมีเหตุให้ล่าลดหย่อน หรืออัตราภาษีบำรุงท้องที่เปลี่ยนไป ให้ยื่นแบบ ภ.บ.ท.5 หรือ ภ.บ.ท.8 หรือ ภ.บ.ท.8 ก แล้วแต่กรณี ต่อเจ้าพนักงานประเมินแทนเจ้าของที่ดินภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับแจ้งจากเจ้าของที่ดิน

16. กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ ในกรณีที่โรคติดต่ออันตราย หรือโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความเกิดขึ้น หรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีโรคติดตอดังกล่าวเกิดขึ้นในบ้าน ให้เจ้าบ้าน หรือผู้ควบคุมดูแลบ้านเมืองหรือแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาล ต้องแจ้งต่อทางราชการเพื่อหาทางป้องกันโรคติดต่ออันตรายที่สำคัญ ได้แก่ โรคอหิวาตกโรค โรคกาฬโรค โรคไข้ทรพิษ โรคไข้เหลือง ฯลฯ โรคติดต่อต้องแจ้งความ ได้แก่ โรคอหิวาตกโรค โรคกาฬโรค โรคไข้ทรพิษ โรคไข้เหลือง โรคคอตีบ โรคบาดทะยักในเด็ก โรคโปลิโอ โรคไข้สมองอักเสบ โรคพิษสุนัขบ้า โรคไข้รากสากน้อย โรคแอนแทรกซ์ โรคทริคิโนซิส โรคกาฬหลังแอ่น โรคฤดูหนาวระยะติดต่อ ฯลฯ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หากพบโรคติดต่อเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้มีโรคติดตอดังกล่าว ลุกถาม หมู่บ้านต้องรีบแจ้งให้ทางราชการทราบ เพื่อดำเนินการป้องกันมิให้โรคระบาดดังกล่าว ลุกถาม ต่อไป

17. ตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดฝักตบชวา ถ้าในที่ฝักตบชวาเกิดขึ้น หรือมีอยู่ในท้องที่ใด ให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้นั้นจะทำลายฝักตบชวา ถ้าฝักตบชวามีในที่ใดมากมาเกินกำลังผู้อยู่ในที่นั้นจะกำจัดได้ ให้เจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) เรียกกระดมราษฎรช่วยกันกำจัด ให้ถือว่าการกำจัดฝักตบชวาเป็นสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง (กรมการปกครอง, 2554)

การประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน

การประนีประนอมยอมความ มีหัวใจสำคัญที่การทำสัญญาประนีประนอมกัน ซึ่งอาจมีการไกล่เกลี่ยหรือไม่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตกลงกันเองได้ แต่กระทรวงมหาดไทยได้เล็งเห็น

ความสำคัญให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วย

ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงานประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการไว้ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์การประนีประนอมข้อพิพาท

1.1 ข้อพิพาทที่คณะกรรมการหมู่บ้านจะประนีประนอมได้ คือ

1.1.1 ความแย้งทุกประเภท

1.1.2 ความอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้

1.2 คู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงให้คณะกรรมการหมู่บ้านประนีประนอมข้อพิพาท

1.3 ข้อพิพาทดังกล่าวเกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีภูมิลำเนา

อยู่ในหมู่บ้าน

2. ขั้นตอนและวิธีการประนีประนอมข้อพิพาท

2.1 เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น (ความแย้งหรือความอาญาอันยอมความได้)

2.2 คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้ข้อพิพาทนั้นยุติลง

ในระดับหมู่บ้านก็แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทราบ

2.3 ผู้ใหญ่บ้านแจ้งคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาตกลงทำบันทึกยินยอมให้คณะกรรมการ

หมู่บ้านทำการประนีประนอมข้อพิพาท

2.4 ผู้ใหญ่บ้านนัดหมายคณะกรรมการหมู่บ้านและนัดหมายเพื่อประนีประนอม

ข้อพิพาทโดยไม่ชักช้า

2.4.1 คณะกรรมการหมู่บ้านจะมอบหมายให้กรรมการหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 2 คน

ดำเนินการแทนได้

2.4.2 คณะกรรมการหมู่บ้านหรือคู่กรณี จะเชิญบุคคลอื่นที่เห็นสมควรเข้าร่วม

การประนีประนอมด้วยก็ได้

2.4.3 คณะกรรมการหมู่บ้านอาจเชิญที่ปรึกษาที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว เช่น

นายอำเภอ ปลัดอำเภอ พนักงานอัยการ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

หรือข้าราชการอื่นที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ฯลฯ มาเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำก็ได้

2.4.4 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการประนีประนอมโดยกระทำอย่างเปิดเผย

ต่อหน้าคู่กรณี ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือที่อื่นที่เห็นว่าเหมาะสม ดังนี้

2.4.4.1 สอบถามข้อเท็จจริงจากคู่กรณีและบุคคลอื่นที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับ

กับข้อพิพาท

2.4.4.2 เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริงที่จำเป็น

2.4.4.3 ตรวจสอบเอกสารหรือวัสดุ หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ตามความยินยอม
ของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

2.4.5 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการประนีประนอม โดยอาศัยหลักกฎหมาย
หรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย

2.4.6 เมื่อมีการประนีประนอมแล้วเสร็จ

2.4.6.1 ถ้าตกลงกันไม่ได้ ให้ดำเนินการ ดังนี้

2.4.6.1.1 ยุติการประนีประนอมข้อพิพาทนั้นและแจ้งให้คู่อริทราบ

2.4.6.1.2 รายงานให้นายอำเภอทราบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

2.4.6.2 ถ้าตกลงกันได้ ให้ดำเนินการ ดังนี้

2.4.6.2.1 ทำสัญญาประนีประนอมยอมความที่มีข้อความถูกต้องตรงกันขึ้น
4 ฉบับ อ่านและอธิบายให้คู่อริเข้าใจ และให้ลงลายมือชื่อคู่อริไว้ในสัญญา โดยกรรมการ
หมู่บ้านอย่างน้อย 2 คน ลงนามเป็นพยาน

2.4.6.2.2 มอบสัญญาให้กรณีฝ่ายละ 1 ฉบับ

2.4.6.2.3 มอบให้ผู้ใหญ่บ้านเก็บรักษาไว้ 1 ฉบับ

2.4.6.2.4 รายงานผล พร้อมสัญญาอีก 1 ฉบับ ให้นายอำเภอทราบ

ในวันประชุมประจำเดือน (กรมการปกครอง, 2556 ข)

บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการสำรวจตรวจสอบเขตการปกครองท้องที่

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

มาตรา 6 “ในการที่จะกำหนดเขตหมู่บ้านและตำบลทั้งปวงในหัวเมืองใดให้ผู้ว่าราชการ
เมืองนั้น เมื่อได้อนุมัติสมุหเทศาภิบาลแล้ว มีอำนาจที่จะกำหนดได้ และการที่จะกำหนด
เขตอำเภอ นั้น ก็ให้สมุหเทศาภิบาลมีอำนาจที่จะกำหนดได้ เมื่อได้รับอนุมัติของเสนาบดี
กระทรวงมหาดไทยแล้ว ฉะนั้น ส่วนมณฑลกรุงเทพฯ เสนาบดีกระทรวงนครกำหนดได้เด็ดขาด”

มาตรา 29 “หลายหมู่บ้านรวมกันราว 20 หมู่บ้าน ให้จัดเป็นตำบลหนึ่งและเมื่อ
สมุหเทศาภิบาลเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ผู้ว่าราชการเมืองกำหนดหมายเขตตำบลนั้น ให้ทราบได้
โดยชัดว่าเพียงใดทุกด้าน ถ้าที่หมายเขตไม่มีลำห้วย หนอง คลอง บึง บาง หรือสิ่งใดเป็นสำคัญ
ก็ให้จัดให้มีหลักหมายเขตไว้เป็นสำคัญ”

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว การกำหนดเขตการปกครองท้องที่ในทุกระดับ
ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย
โดยมีกรมการปกครองเป็นหน่วยดำเนินการจัดทำประกาศกระทรวงมหาดไทย กำหนดเขตตำบล
มาโดยตลอด ทั้งนี้ เขตการปกครองตำบลถือเป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวเขต การปกครอง

อำเภอ/ กิ่งอำเภอ และจังหวัดด้วย เนื่องจากพระราชบัญญัติตั้งจังหวัด พระราชกฤษฎีกาตั้งอำเภอ หรือประกาศกระทรวงมหาดไทยตั้งกิ่งอำเภอ มีเพียงการบัญญัติว่า จังหวัดนั้น ๆ ประกอบด้วย อำเภอ/ กิ่งอำเภอใดบ้าง หรืออำเภอ/ กิ่งอำเภอนั้น ๆ ประกอบด้วย ตำบลใดบ้างเท่านั้น แต่มิได้ บัญญัติถึงรายละเอียดเกี่ยวกับแนวเขตการปกครองไว้แต่อย่างใด ดังนั้น ในการพิจารณาแนวเขต การปกครองอำเภอหรือจังหวัด จึงต้องพิจารณาจากประกาศ กระทรวงมหาดไทยตั้งตำบล หรือประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงเขตตำบล หรือประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนด เขตตำบลในท้องที่อำเภอและจังหวัด ซึ่งมีการบรรยายแนวแบ่งเขตระหว่างตำบล ซึ่งมีอาณาเขต ติดต่อกันไว้อย่างชัดเจน

สำหรับอำนาจหน้าที่ในการกำหนดเขตตำบลนั้น ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 6 และมาตรา 29 บัญญัติให้เป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยจังหวัดจะเสนอเรื่องให้กรมการปกครองพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้น ตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสำรวจตรวจสอบและกำหนดเขตการปกครองท้องที่ รวมถึง แนวทางปฏิบัติในการจัดทำร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบล แล้วจึงเสนอ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาจัดทำประกาศกระทรวงมหาดไทยต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอำนาจในการกำหนดเขตตำบลจะเป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ในทางปฏิบัติกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือนายอำเภอเจ้าของท้องที่ สำรวจตรวจสอบแนวเขตตำบลเพื่อเสนอ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณากำหนดเขตตำบล ดังนี้

1. กรณีแนวเขตตำบลใดไม่ปรากฏชัด เป็นที่สงสัย หรือกรณีมีปัญหาพิพาทแนวเขต การปกครอง เมื่อจังหวัดได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาข้อยุติปัญหาแนวเขต การปกครองท้องที่โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานแล้ว หากตรวจสอบหลักฐานการกำหนด เขตการปกครองเดิม เช่น ประกาศกระทรวงมหาดไทยตั้งตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนแปลงเขตตำบล หรือประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ แล้วแต่กรณีและยังไม่สามารถวินิจฉัยให้ลุล่วงไปได้ด้วยหลักฐานดังกล่าว ก็ให้คณะกรรมการ สอบถามพยานบุคคลที่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพท้องที่นั้นเป็นอย่างดี ซึ่งหนึ่งในพยานบุคคลสำคัญ ในที่นี้ ก็คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะผู้ปกครองท้องที่ และภารกิจโดยตรงในการตรวจตรา และดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเขตท้องที่ความรับผิดชอบตามที่กฎหมายบัญญัติ

2. เพื่อให้การกำหนดเขตการปกครองตำบลเป็นไปด้วยความถูกต้องและลดปัญหา ข้อพิพาทเกี่ยวกับแนวเขตการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้กำชับให้ทุกจังหวัดในกรณีที่จะต้อง พิจารณาสำรวจตรวจสอบแนวเขตการปกครองท้องที่ จะต้องแจ้งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าของ ท้องที่และท้องที่ข้างเคียงร่วมสำรวจตรวจสอบด้วยทุกครั้ง โดยพิจารณาจากขอบเขตการปฏิบัติ

หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ความเป็นมาของหมู่บ้าน หรือชุมชนรวมทั้งข้อเท็จจริงที่เป็นมาแต่เดิมในพื้นที่และเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติในท้องที่นั้น ๆ เป็นต้น

3. การจัดทำหรือแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าของท้องที่และท้องที่ข้างเคียงจะต้องร่วมลงนามในร่างประกาศ กระทรวงมหาดไทย และแผนที่แสดงแนวเขต พร้อมกับนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดเจ้าของ ท้องที่ข้างเคียง ด้วยทุกครั้ง

4. แนวเขตการปกครองท้องที่ถือเป็นหลักสำคัญเพื่อใช้อ้างอิงขอบเขตอำนาจหน้าที่ ของส่วนราชการในทุกระดับ เช่น เขตอำนาจศาล เขตอำนาจพนักงานสอบสวน เขตเลือกตั้ง เขตองค์การบริหารส่วนตำบล (กรณีตำบลนั้นมีได้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น) ฯลฯ ฉะนั้น หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำเป็นที่จะต้องชี้แนวเขตท้องที่ของตำบลหรือหมู่บ้านใด จะต้องยึดถือ ประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนดเขตตำบล ฉบับปัจจุบัน ที่ได้ประกาศใช้แล้วเป็นหลัก ในการพิจารณารับรองแนวเขต (กรมการปกครอง, 2556 ข)

บทบาทในการประสานและปฏิบัติงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการประสานการดำเนินงาน กับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. การวางแผนพัฒนาตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การจัดทำ และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546

ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย กำนันในพื้นที่ และผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล คัดเลือกกันเองจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งทำให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่สามารถนำเสนอแนวทางการพัฒนาตำบล ให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ได้ครอบคลุมทุกด้าน โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่

1.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาตำบลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ปัญหาของท้องถิ่น และให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

1.2 ร่วมจัดทำแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการ จัดทำร่างแผนพัฒนา

1.3 พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนปฏิบัติการ

1.4 ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน แล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

1.5 พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

1.6 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

1.7 ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหาร

ส่วนตำบล มีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

2. เป็นกลไกสำคัญของราชการส่วนภูมิภาค ในการประสาน และตรวจสอบ การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและเจตนารมณ์ของราษฎรในท้องถิ่นและท้องถิ่นนั้น ๆ

3. บทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดประชาคมในเขตพื้นที่และเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะผู้ปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกจากประชาชนในเขตตำบล หมู่บ้าน จึงมีศักยภาพสูงในการระดมความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ หน่วยราชการ และองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ในรูปของประชาคมตำบล/ หมู่บ้าน

4. บทบาทในฐานะเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ในการปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

5. บทบาทในฐานะตัวแทนอำนาจรัฐ ที่จะต้องดูแลงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่จะต้องปฏิบัติงาน ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ซึ่งมีบทบาทหลายด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง และรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการสาธารณสุข ด้านอาญา ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องประสานการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างใกล้ชิด

6. บทบาทในฐานะประชาชน

6.1 ขอรับรู้ข้อมูลข่าวสารการบริหารและการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน

6.2 เสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบล ออกข้อบังคับตำบลต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของประชาชน ในเขตตำบล หมู่บ้าน

6.3 เข้าชื่อกันเพื่อถอดถอนกรรมการบริหารเฉพาะตัว คณะกรรมการบริหาร ทั้งคณะและสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ออกจากตำแหน่งตามบทบัญญัติ

ของรัฐธรรมนูญ

6.4 เข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้และให้องค์การบริหารส่วนตำบล ปิดประกาศรายงานการประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนทราบ

6.5 ตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ว่าได้ดำเนินการตามประกาศมติของคณะกรรมการบริหาร ที่แจ้งให้ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ทราบแล้ว

6.6 ร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้ง (กรรมการปกครอง, 2556 ข)

จากการทบทวนบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้วิชัยสามารถจัดหมวดหมู่ของบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ที่มาของบทบาทหน้าที่	บทบาทหน้าที่
1. พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดูแลรักษาความปกติสุขและความสงบเรียบร้อยในเขตหมู่บ้านของตน 2. ทำประกาศหรือคำสั่งในราชการแจ้งให้ราษฎรลูกบ้านทราบ 3. รับคำร้องทุกข์ของราษฎรและรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายส่งต่อกำนัน 4. มีอำนาจปกครองบังคับบัญชาผู้ใหญ่บ้านได้ทุกหมู่บ้านในเขตตำบล และมีหน้าที่ในการสำรวจเก็บภาษีอากรและเสนอเหตุการณ์หรือคนที่ต้องคดีต่ออำเภอ
2. พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457	<ol style="list-style-type: none"> 1. รักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ ตำบล หมู่บ้านที่ตนเองรับผิดชอบ 2. ป้องกันโจรผู้ร้าย การโจรกรรมของผู้ร้าย ในเขตตำบล หมู่บ้าน ของตนเองรับผิดชอบ 3. ดูแลทุกข์สุขของราษฎรในเขตพื้นที่ของตนเอง 4. ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่มาของบทบาทหน้าที่	บทบาทหน้าที่
	5. อำนาจความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน
	6. สร้างความสมานฉันท์และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
	7. ถ้ากำนันรู้เห็นเหตุการณ์ทุกข์ร้อนของราษฎรหรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบลต้องรีบรายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ
	8. ถ้าเกิดการจลาจลฆ่ากันตาย ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ไฟไหม้หรือเหตุร้ายสำคัญใด ๆ ในตำบล หรือมีเหตุสงสัยว่าลูกบ้านคนใดในตำบลนั้น บางคน จะเกี่ยวข้องเป็นโจรผู้ร้ายเป็นหน้าที่ของกำนันต้องเรียกผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้าย หรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามสมควรแก่การโดยเต็มกำลัง
	9. กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอยู่ในตำบลนั้น
	10. การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้าน
	11. เมื่อทราบข่าวมีการกระทำผิดกฎหมายก็ดี หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบล ที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อต่อกรมการอำเภอให้ทราบ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่มาของบทบาบทหน้าที่	บทบาบทหน้าที่
3. กฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร	1. ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง กรณีมีคนเกิด คนตาย หรือย้ายที่อยู่ 2. การปลูกสร้างบ้านใหม่ หรือรื้อถอนให้แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะ นายทะเบียนผู้รับแจ้ง ประจำหมู่บ้านภายใน 15 วัน นับแต่ปลูกสร้างหรือรื้อบ้านเสร็จ
4. กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน	1. แจ้งให้ราษฎรผู้มีสัญชาติไทย อายุตั้งแต่ 7 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน 2. เป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตร เฉพาะด้านซึ่งปฏิบัติอยู่ ตามด้านตรวจที่ตั้งขึ้น โดยชอบด้วยกฎหมาย ตามคำสั่ง กระทรวงมหาดไทย ที่ 452/ 2524
5. กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว	1. ทะเบียนสมรส 2. ทะเบียนหย่า 3. ทะเบียนรับรองบุตร 4. ทะเบียนรับรองบุตรบุญธรรม 5. ทะเบียนเลิกรับรองบุตรบุญธรรม 6. ทะเบียนบันทึกฐานะภรรยา 7. ทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ผู้ใหญ่บ้านอาจต้องเป็นพยานบุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์ จะขอจดทะเบียนเหล่านี้ โดยแนะนำให้ไปติดต่อยังอำเภอ
6. กฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ (พ.ร.บ. สัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482)	1. ผู้ใหญ่บ้านเป็นพยานในการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ สัตว์พาหนะเมื่อเจ้าของสัตว์หรือตัวแทนนำสัตว์ไปจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจาก นายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่ 2. ตำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ
7. กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน	ผู้ใหญ่บ้าน อาจเป็นผู้ให้คำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติ และหลักฐานของผู้ขออนุญาต

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่มาของบทบาบทหน้าที่	บทบาบทหน้าที่
8. กฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม	ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่อยู่ในท้องที่ที่มีการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เป็นคณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมประจำตำบล (คชก. ตำบล) โดยตำแหน่ง
9. พ.ร.บ. ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2550	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยตาม พ.ร.บ. ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2550 มีอำนาจเข้าไปจัดการใด ๆ และสั่งให้บุคคลใด ๆ เข้าช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น เพื่อขจัดภัยเช่นว่านั้น ไปพลางก่อนได้
10. พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า และการกระทำความผิดต่าง ๆ ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ เช่น <ol style="list-style-type: none"> 1. การทำไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีไม้หวงห้ามที่ยังไม่ได้แปรรูป ไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ไม้หวงห้ามกำหนดไว้ให้มีประมาณ 200 ประเภท อันได้แก่ ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ก่อ กระท้อน ชิงชัน เต็ง รัง จันทร์หอม ฯลฯ) 2. การเก็บหรือทำอันตรายของป่าหวงห้าม โดยไม่ได้รับอนุญาต (ของป่าหวงห้าม ได้แก่ รวงผึ้ง น้ำผึ้ง น้ำมันยาง ยางสน ไม้พิน และถ่านไม้ทุกชนิด กล้วยไม้ เปลือกไม้ ฯลฯ) 3. การแปรรูปไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครอง 4. การเคลื่อนย้ายไม้เรือนเก่าโดยไม่ถูกต้อง 5. ไม้เรือนเก่า หรือเครื่องใช้เก่า การขนย้ายต้องมีใบอนุญาต (กรณีที่เป็น ไม้สัก) หรือมีหนังสือรับรอง (กรณีไม้ชนิดอื่น ๆ) 6. การบุกรุกทำลายป่า โดยการเข้าไปก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่า
11. กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่มาของบทบาหน้าที่	บทบาทหน้าที่
12. กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า	<p>แห่งชาติ รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ใดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือควั่นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไข รื้อถอนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อป่าหรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ หากไม่ปฏิบัติตามก็รื้อทำลายแก้ไขได้ ทั้งนี้ให้มีอำนาจและหน้าที่ได้ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ</p> <p>กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสงวนการคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายนี้ รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่าง ๆ ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวน ครอบครองสัตว์ป่าสงวน หรือซากสัตว์ป่าสงวน 2. ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง ครอบครอง สัตว์ป่าคุ้มครองเกินปริมาณ ที่กำหนดหรือค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ 3. ห้ามมิให้ผู้ใด หรือมีซากสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
13. กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ	<p>ในกรณีที่โรคติดต่ออันตราย หรือ โรคติดต่อที่ต้องแจ้งความเกิดขึ้น หรือมีเหตุสงสัยว่า ได้มีโรคติดต่อดังกล่าวเกิดขึ้นในบ้าน ให้เจ้าบ้านหรือผู้ควบคุมดูแลบ้านเมืองหรือแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาลต้องแจ้งต่อทางราชการเพื่อหาทางป้องกัน กำกับ ผู้ใหญ่บ้าน หากพบโรคติดต่อเกิดขึ้น หรือสงสัยว่า ได้มีโรคติดต่อเกิดขึ้นในตำบลหมู่บ้าน ต้องรีบแจ้งให้ทางราชการทราบเพื่อดำเนินการป้องกันมิให้โรคระบาดดังกล่าวลุกลามต่อไป</p>

ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ประวัติความเป็นมา

อำเภออุทุมพร

เมืองโบราณอุทุมพร ตั้งอยู่ในเขตอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองที่มีคูน้ำ และคันดินล้อมรอบ ผังเมืองเป็นรูปวงรีทอดตัวตามแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันตกเฉียงใต้ มีขนาดความกว้างประมาณ 1 กิโลเมตร และยาวประมาณ 2 กิโลเมตร มีระดับความสูงของพื้นที่ ตัวเมืองจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 6 เมตร

จากการศึกษาทางโบราณคดี พบว่า เมืองโบราณอุทุมพร มีมนุษย์อยู่อาศัยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 3,500 ปี มาแล้ว บริเวณที่พบชุมชนกระจายเกือบทุกตำบล ในอำเภออุทุมพร เช่น ตำบล อุทุมพร จรเข้สามพัน เจดีย์ คอนคา คอนมะเกลือ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบสุสานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มีพื้นที่กว้างขวางที่สุด ที่บ้านวังขอน บ้านทุ่งน้อย ตำบลจรเข้สามพัน พบโครงกระดูกมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์จำนวนมาก ในพื้นที่ 100 ไร่ และได้พบหลักฐานประเภทขวานหิน ลูกปัด ภาชนะดินเผา และเหล็กไนสำหรับปั่นด้าย ขวานสำริด ฆวนก หอก และเครื่องมือเครื่องใช้โลหะชนิดอื่น ๆ อีกมากมาย ชุมชนในสมัยนี้เป็นชุมชนในสังคมเกษตรกรรม เนื่องจากสภาพที่ตั้งชุมชนเป็นเขตที่ราบขั้นบันได และที่ราบรุ่มแม่น้ำ ทำให้สามารถทำการเพาะปลูกได้ผลดีจนชุมชนตั้งหลักแหล่งได้อย่างถาวร ประกอบกับสามารถติดต่อกับชายฝั่งทะเลสะดวก และมีศักยภาพในฐานะชุมชนศูนย์กลางที่มีความสามารถในการดึงเอาผลประโยชน์ออกมา ได้จากระบบการติดต่อค้าขาย แลก เปลี่ยนระหว่างชุมชนทั้งระยะใกล้และไกล จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ชุมชนในบริเวณเมืองโบราณอุทุมพรมีการพัฒนาการของสภาพสังคม และเศรษฐกิจสูง จนขยายตัวเข้าสู่สังคมเมืองได้ เมืองโบราณอุทุมพร ได้พัฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จากหลักฐานประเภทโบราณวัตถุ ได้แก่ ลูกปัด เหรียญเงิน ตราประทับแผ่นดินเผา รูปพระสงฆ์ 3 องค์อุ้มบาตร พระนาครปทที่แสดงการขัดสมาธิแบบ “ปรยัคาสน” ซึ่งเป็นศิลปะแบบอมราวดี บงบอกถึงความเป็นศูนย์กลางความเจริญของอาณาจักรฟูนัน ในราวศตวรรษที่ 5-9 ซึ่งเชื่อว่าเมืองโบราณอุทุมพรเป็น “อาณาจักรสุวรรณภูมิ” ที่พระเจ้าอโศกมหาราชส่งพระ โสณะวณโณและพระอุตรเถระมาเผยแผ่พระพุทธศาสนา

จากการดำเนินงาน โบราณคดี พบว่า อิทธิพลทางวัฒนธรรมของอินเดีย ได้ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเกิดรูปแบบทางศิลปกรรมอักษรภาษาและศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาหลัก เป็นวัฒนธรรมแบบใหม่ที่รู้จักกันว่า “วัฒนธรรมทวาราวดี” ศูนย์กลางความเจริญของสมัยทวาราวดีอยู่ที่เมืองโบราณอุทุมพร ในบริเวณลุ่มน้ำจรเข้สามพัน ตั้งอยู่บริเวณเนินดินด้านตะวันออกของเทือกเขาพระ และเขาทำเทียมด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออกและทิศใต้ เป็นที่ลุ่มตัวเมือง ได้รับน้ำหล่อเลี้ยง

ที่ไหลมาจากเทือกเขา คือ ลำห้วยลวก ลำห้วยหางนาศ และลำน้ำจรเข้สามพัน ซึ่งไหลมาทางทิศใต้ โดยเมืองโบราณ มีฐานะเป็นเมืองหลวง และมีเมืองลูกหลวง คือ ละโว้และนครชัยศรี สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ลูกปัดและเครื่องประดับที่ขุดพบที่เมืองโบราณอู่ทอง สะท้อนถึงความมั่งคั่งของเมืองท่าชายฝั่งอื่น ๆ เมืองโบราณอู่ทอง ยังคงติดต่อกับพ่อค้าต่างจากอินเดีย ตะวันออกกลาง และ โรมัน ดังหลักฐานจีนที่กล่าวถึงเมืองหลินอี่ฟู้นัน ตุนซุน จินหลิน ตันตัน และพันพัน ซึ่งเป็นเส้นทางเดียวกับที่นักเดินทางเรือและพ่อค้าใช้ติดต่อกับจีน

การขยายตัวทางการค้าของอินเดีย ซึ่งไม่สามารถซื้อหาทองคำได้จากแหล่งค้าเดิม ได้แก่ ไซบีเรีย โรมันทำให้อินเดียเพิ่มปริมาณการค้ากับ “สุวรรณภูมิ” ใช้เรือขนาดใหญ่ที่เรียกว่า เรือโกรันเดียขนถ่ายสินค้า ความเติบโตทางเศรษฐกิจช่วยทำให้เกิดความเข้มแข็งของอำนาจรัฐมีหลักฐานหลายประการแสดงให้เห็นว่า อาณาจักรทวารวดีมีกษัตริย์ เช่น เจริญเงินที่มีจารึก “ศรีทวารวดีสุวรรณภูมิ” ซึ่งแปลว่า การบุญแห่งพระเจ้าศรีทวารวดี รวมทั้งโบราณวัตถุที่เป็นเครื่องประกอบพิธีราชาภิเษกและจารึก เป็นต้น การพบจารึกแผ่นทองแดงที่เมืองโบราณ สามารถยืนยันได้ว่าเมืองโบราณอู่ทองรับวิธีการเขียนอักษรของอินเดียมาปรับปรุงเป็นของตนเอง ทำให้แปลเปลี่ยน ไปจากอักษรปัลลวะ นักภาษาศาสตร์ต้องกำหนดให้เรียกว่า “อักษรหลังปัลลวะ”

ในราวพุทธศตวรรษที่ 15-16 มีการเปลี่ยนแปลงของแนวชายฝั่งทะเล ซึ่งส่งผลกระทบต่อถึงการคมนาคม และระบบสาธารณูปโภคของเมืองโบราณในสมัยทวารวดีเป็นศูนย์กลางรัฐ หรือเมืองหลวงของอู่ทอง ได้รับผลกระทบ พบว่า มีการเคลื่อนย้ายศูนย์กลางอำนาจรัฐไปที่บริเวณเมืองสุพรรณบุรี ปัจจุบันปรากฏร่องรอยของเมืองโบราณที่มี คูน้ำคันดินคร่อมแม่น้ำสุพรรณบุรี (แม่น้ำท่าจีน) จากหลักฐานที่ได้ในงาน โบราณคดี พบว่า พุทธศตวรรษที่ 17-18 เมืองโบราณบริเวณจังหวัดสุพรรณบุรี ได้เป็นเมืองหลวงที่สำคัญของบรรดาเมืองโบราณในซีกตะวันตกของกลุ่มน้ำเจ้าพระยา และติดต่อกับชายกับจีนอย่างใกล้ชิด มีความสัมพันธ์กันในระดับราชวงศ์ รู้จักในชื่อ เสียนหรือสยาม แต่เอกสารฝ่ายไทยเรียกว่า “สุวรรณภูมิ” รัฐสุวรรณภูมิ เป็นรัฐที่รุ่งเรืองจากการค้านอกเหนือจากการเป็นศูนย์กลางค้าขายนานาชนิดแล้ว รัฐสุวรรณภูมียังผลิตเครื่องปั้นดินเผาส่งออกเป็นแห่งแรกของประเทศในพุทธศตวรรษที่ 18 โดยแหล่งที่พบอยู่ไกลถึงสิงคโปร์ ญี่ปุ่น และเกาหลีเหนือ และจากความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับราชสำนักจีน ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ได้ตราแต่งตั้งเป็น อ๋อง จากพระเจ้าจักรพรรดิของจีน ซึ่งต่อมาได้เป็นธรรมเนียมปฏิบัติในราชสำนักกรุงศรีอยุธยา รัฐสุวรรณภูมิ และราชวงศ์อู่ทองแห่งละโว้ ได้ร่วมกันสถาปนากรุงศรีอยุธยา ในปี ค.ศ. 1893 ได้ย้ายฐานจากบริเวณแม่น้ำสุพรรณบุรี สู่อำเภอเมืองกรุงศรีอยุธยา ใช้ความสามารถในความเป็นรัฐพาณิชย์ที่มีประสิทธิภาพอันยาวนาน นับแต่ปลายยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์สู่ยุคพูนัน ทวารวดี และสุวรรณภูมิ ทำให้กรุงศรีอยุธยาเป็นรัฐนานาชาติ

ศูนย์กลางการซื้อขายที่ใหญ่ที่สุดถึง 417 ปี จากข้อมูลและหลักฐานที่แสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทง ทำให้เราทราบถึงรากเหง้าแห่งความเป็นคนไทยชาติไทย จากถิ่นกำเนิดที่เมืองโบราณอุทงและพัฒนาสู่สุวรรณภูมิ (สุพรรณบุรี) กรุงเทพมหานคร และปัจจุบันรัตนโกสินทร์ ได้บ่งบอกถึงความสูงส่งทางวัฒนธรรมชีวิต ความรู้ความสามารถของบรรพบุรุษเป็นอย่างยิ่ง

สมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งหัวเมืองต่าง ๆ เป็นจังหวัด อำเภอ และตำบล อำเภออุทง จึงเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2448 ให้ชื่อว่า “อำเภอจรเข้สามพัน” แบ่งการปกครองออกเป็น 10 ตำบล ต่อมาทางราชการได้พิจารณาเห็นว่าอำเภอจรเข้สามพัน อยู่ในเขตเมืองโบราณที่เรียกว่า “เมืองท้าวอุทง” เพื่อให้สอดคล้องกับประวัติศาสตร์จึงย้ายที่ว่าการอำเภอจากหมู่บ้านจรเข้สามพันมาตั้ง ณ บริเวณเมืองโบราณ เมืองท้าวอุทง และให้เปลี่ยนชื่ออำเภอจาก “อำเภอจรเข้สามพัน” เป็น “อำเภออุทง” เมื่อปี พ.ศ. 2483 สืบมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีขุนพจมานมานิต (โพธิ์) เป็นนายอำเภอคนแรก สถานที่ตั้งอำเภอเก่าขณะนั้น คือ ที่ตั้งของโรงเรียนบ้านจรเข้สามพัน ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภออุทงเมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2482 เพื่อให้สอดคล้องกับการที่เคยเป็นสถานที่ตั้งเมืองโบราณอุทงมาก่อน และย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งใหม่เพื่อสะดวกกับการปกครองและติดต่อทางราชการที่บริเวณคูเมืองโบราณอุทง เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2487 สมัยขุนสุพรรณธานี (เวียน วัฏฏานนท์) เป็นนายอำเภอ และมีผู้ดำรงตำแหน่งมาแล้ว 43 คน โดยมีนายธีรชัย ทศรัฐ ดำรงตำแหน่งนายอำเภออุทงคนปัจจุบัน (ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ, 2559 ก)

อำเภอด่านช้าง

ด่านช้าง เดิมอยู่ในเขตปกครองของอำเภอเดิมบางนางบวช สภาพภูมิประเทศทางด้านตะวันตกเป็นเทือกเขาสูงชัน และพื้นที่ลอนลาดสลับกับลอนชัน ลาดต่ำลงมาทางทิศตะวันออก เป็นแนวเขาที่ติดกับเทือกเขาตะนาวศรี มียอดเขาสูงที่สุด ได้แก่ยอดเขาเทวดาสูง 1,123 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยพื้นที่ส่วนใหญ่สมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้เบญจพรรณ มีป่าสนสองใบ แหล่งแร่ดีบุก วุลแฟม หินแกรนิต และหินปูน ตลอดจนสัตว์ป่าเป็นจำนวนมาก ในอดีตบริเวณลำห้วยกระเสียวได้มีโขลงช้างขนาดใหญ่ ลงมากินน้ำและเล่นน้ำเป็นประจำ จึงได้มีการขนานนามบริเวณดังกล่าวว่าเป็น ด่านช้าง อันเป็นที่มาของชื่อเรียกอำเภอมานถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการค้นพบแหล่งโบราณคดีในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่สมัยหินใหม่ลงมาถึงสมัยประวัติศาสตร์ที่บ้านขุนน้ำร้อน บริเวณพื้นที่เชิงเขา ซึ่งมีลำน้ำกระเสียวไหลผ่าน โดยได้พบเครื่องมือหินจำนวนมาก อาทิ ขวานหินขัด หินกะเทาะ ที่ทำจากหินตระกูลเชิร์ต ภาชนะดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ขวานสำริด และกระดิ่งสำริด สันนิษฐานว่าบริเวณดังกล่าวน่าจะเป็นแหล่งผลิตเครื่องมือหินกะเทาะในสมัยหินใหม่ นอกจากนั้น ที่บ้านโป่งคอม ได้มี

การค้นพบโครงกระดูกมนุษย์ฝังบรรจุอยู่ในภาชนะดินเผาเคลือบสีหู พบตะกรันแร่ และก้อนดินไฟ ที่เป็น โครงสร้างเตาถลุงเหล็ก สันนิษฐานว่าบริเวณดังกล่าว น่าจะเป็นแหล่งถลุงโลหะในสมัยอยุธยา

22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2467 นายพันตรี ม.จ.วงศ์โรชกร ในสมเด็จพระยาเทววงศ์วโรปการ พร้อมด้วยแม่กองรังวัดภูมิประเทศในสยาม ได้เดินทางมาที่บ้านตะเพินคี เพื่อปักปันเขตแดนรอยต่อ 3 จังหวัด ระหว่างกาญจนบุรี อุทัยธานี และสุพรรณบุรี พร้อมทั้งได้ตั้งนายปวยคอง ราษฎรบ้านดังกล่าว เป็นเจ้าวัด ทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของราษฎร

ในปี พ.ศ. 2505 กระทรวงเกษตรได้ประกาศให้ป่าห้วยขมิ้น ป่าพุน้ำร้อน และป่าหนองหญ้าไทร พื้นที่ตำบลด่านช้าง หนองมะค่าโมง พื้นที่ 330,625 ไร่ เป็นป่าสงวนแห่งชาติ

24 กรกฎาคม พ.ศ. 2506 กระทรวงเกษตรได้ประกาศให้ป่าองค์พระ ป่าพระกำ และป่าเขาห้วยพลู ในพื้นที่ตำบลองค์พระ พื้นที่ 447,000 ไร่ เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพิ่มเติมอีกแห่งหนึ่ง เนื่องจากยังมีไม้ชนิดดีมีค่าขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก และเป็นป่าต้นน้ำลำธาร จำเป็นที่จะต้องสงวนไว้เป็นป่าไม้ถาวร การประกาศทั้ง 2 ครั้ง ดังกล่าว ส่งผลให้พื้นที่กว่า 777,625 ไร่ กลายเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดสุพรรณบุรี ในช่วงเวลาเดียวกัน นายพัฒนา บุญยรัตพันธุ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ในขณะนั้น ได้พิจารณาเห็นว่าบริเวณพื้นที่ใกล้สถานีที่ก่อสร้างเขื่อนกระเสียวมีความเหมาะสมที่จะสร้างเป็นเมืองใหม่รองรับความเจริญเติบโต จึงได้ดำเนินการวางผังเมืองกำหนดพื้นที่ส่วนราชการ สถานศึกษา วัด ที่อยู่อาศัย ตลาด ย่านการค้าพาณิชย์ ตลอดจนเป็นตาดาราง ส่งผลให้ด้านข้างมีผังเมืองที่มีความเหมาะสม สวยงามแห่งหนึ่งในปัจจุบัน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 บริษัท สุพรรณบุรีทำไม้ จำกัด ได้รับสัมปทานทำไม้ในพื้นที่ โดยบริษัทได้ใช้เวลาตัดไม้ และชักลากออกจากป่า รวมเป็นเวลาประมาณ 17 ปี และได้หยุดดำเนินการไปในปี พ.ศ. 2532 ผลจากการสัมปทานดังกล่าว ได้ทำให้เกิดการจับจองที่ดิน เปลี่ยนแปลงพื้นที่บริเวณดังกล่าว ไปทำเกษตรกรรมประเภทพืชไร่เป็นจำนวนมาก อาทิ ข้าวโพด มันสำปะหลัง เป็นต้น

13 สิงหาคม พ.ศ. 2517 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้กรมส่งเสริมสหกรณ์จัดตั้งสหกรณ์นิคมห้วยขมิ้น เพื่อจัดที่ดินป่าห้วยขมิ้น ป่าพุน้ำร้อน และป่าหนองหญ้าไทร ที่เสื่อมโทรมให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ก่อนเข้าทำประโยชน์ต่อไป คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 180,000 ไร่

วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2517 กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นว่า อำเภอเดิมบางนางบวช มีพื้นที่กว้างขวางและห่างไกล ราษฎรไม่ได้รับความสะดวกจากบริการของรัฐ จึงได้ประกาศให้แยกตำบลด่านช้าง องค์พระ และห้วยขมิ้น ออกไปจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอด่านช้าง โดยมีนายธีระศักดิ์ เทศศิริ ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นคนแรก

ต่อมาได้ประกาศเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2518 ให้โอนตำบลหนองมะค่าโมง มาขึ้นการปกครองกับกิ่งอำเภอด่านช้างอีกตำบลหนึ่ง รวมเป็น 4 ตำบล คิดเป็นพื้นที่รวม 745,625 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเกือบทั้งหมด

วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเปิดอาคารเรียน โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พระราชทานธงลูกเสือชาวบ้าน และทอดพระเนตรการก่อสร้าง เขื่อนกระเสียว ยังความปลาบปลื้มแก่พสกนิกรชาวด่านช้างอย่างหาที่สุดมิได้

ในปี พ.ศ. 2523 การก่อสร้างเขื่อนกระเสียวได้แล้วเสร็จ สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตร การประมง และแก้ปัญหาหน้าท่วม จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่เก็บกักน้ำ 28,750 ไร่ เป็นเขื่อนดินที่มีความยาวถึง 4,250 เมตร เป็นอันดับที่สอง รองจากเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ลพบุรี และต่อมาเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 กิ่งอำเภอด่านช้าง ได้เจริญขึ้นมาเป็นลำดับ ทั้งในด้าน เศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทยจึงได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอด่านช้าง เป็นศูนย์กลาง ในการบริหารราชการมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีว่าที่ ร.ต.กฤษณ์ สังข์พันธ์ ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ เป็นคนแรก และในปีถัดมา พ.ศ. 2525 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งสุขาภิบาลด่านช้าง องค์การปกครองท้องถิ่นแห่งแรก โดยได้รวมพื้นที่บางส่วนของตำบลด่านช้างและหนองมะค่าโมง พื้นที่ 4.4 ตารางกิโลเมตร จนถึงวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 จึงได้ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาล ด่านช้าง ทำหน้าที่ดูแลการพัฒนาชุมชนด่านช้างมาจนถึงปัจจุบัน

วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2532 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ พระราชทานพระพุทธรูปพระปิตุลาธิราชพินิต ประจำอำเภอด่านช้าง โดยมีนายเกียรติคุณ สุวรรณกุล นายอำเภอด่านช้าง เข้ารับพระราชทาน

ปี พ.ศ. 2533 บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด ได้ย้ายโรงงานน้ำตาลจากอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มาก่อสร้างใหม่ที่อำเภอด่านช้าง ปัจจุบันมีกำลังการผลิต 45,000 ตันต่อวัน เป็นโรงงานน้ำตาลขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ ทำให้อ้อยกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ของด่านช้าง ส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตของชุมชนอำเภอด่านช้าง อย่างรวดเร็วมาจนถึงปัจจุบัน

26 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ชื่ออำเภอด่านช้าง ปรากฏเป็นข่าวดังไปทั่วโลก เมื่อเครื่องบิน ของสายการบินเลาดาห์แอร์ ประสบอุบัติเหตุตกบริเวณป่าสนสองใบ เศษซากความเสียหายกระจาย ไปทั่วป่าในเขตตำบลห้วยขมิ้นและวังยาว มีผู้เสียชีวิต 223 คน

27 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 กรมการปกครองได้อนุมัติงบประมาณให้ดำเนินการก่อสร้าง อาคารที่ว่าการอำเภอด่านช้าง ในบริเวณศูนย์ราชการอำเภอด่านช้าง โดย ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา

นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เดินทางมาเป็นประธานในการวางศิลาฤกษ์ อาคารดังกล่าว เมื่อดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ ได้กลายเป็นศูนย์กลางในการบริหารราชการ มาจนถึงปัจจุบัน

4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอาคารห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี และเปิดประชุม ทางวิชาการองค์การยูเนสโกแห่งอนาคต ที่วิทยาลัยเกษตรกรรมสุพรรณบุรี อำเภอด่านช้าง ยังความปลาบปลื้มมาสู่พสกนิกรชาวด่านช้างอย่างหาที่สุดมิได้

วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2541 กรมป่าไม้ได้พิจารณาเห็นว่า พื้นที่ป่าองค์พระ ป่าพระท่า และป่าห้วยพลู ยังมีสภาพป่าที่มีความสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี ทิวทัศน์สวยงาม สัตว์ป่าชุกชุม จึงได้ประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติพุเตย ครอบคลุมเนื้อที่ 198,422 ไร่ นับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่สำคัญในจังหวัดสุพรรณบุรี และเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตมาตุ ได้เสด็จมาทรงเป็นประธานถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดเขาถ้ำหมี ตำบลหนองมะคำ โมง ยังความปลาบปลื้มมาสู่พสกนิกรชาวอำเภอด่านช้างอีกครั้งหนึ่ง

อำเภอด่านช้าง นับได้ว่า เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีความสำคัญ ทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ ผ่านการเป็นอำเภอมานี้แล้ว กว่า 30 ปี เป็นอำเภอขนาดใหญ่ มีการบริหารงานที่สลับซับซ้อน ในปี พ.ศ. 2554 กระทรวงมหาดไทย จึงได้ปรับปรุงตำแหน่งนายอำเภอให้เป็นระดับผู้อำนวยการระดับสูง โดยมีนายชนพพล ส่งเสริม เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอด่านช้าง คนปัจจุบัน (ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ, 2559 ข)

ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของอำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ข้อมูลเกี่ยวกับ	อำเภออุทุมพร	อำเภอด่านช้าง
1. ที่ตั้งและอาณาเขต	อำเภออุทุมพร ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 641.063 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 400,464 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภออื่น	อำเภอด่านช้าง ตั้งอยู่ในพื้นที่ริมถนนทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 3087 ด่านช้าง-สามชุก มีพื้นที่ประมาณ 1,193 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 745,625 ไร่ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากเป็น

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับ	อำเภออุ้มทอง	อำเภอด่านช้าง
	และจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้	อันดับ 1 ของจังหวัดสุพรรณบุรี
	1. ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอ	มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภออื่น
	ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี	และจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้
	และอำเภอเลาขวัญ จังหวัด	1. ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอหันคา
	กาญจนบุรี	จังหวัดชัยนาท อำเภอบ้านไร่
	2. ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสองพี่น้อง	จังหวัดอุทัยธานี
	จังหวัดสุพรรณบุรี และอำเภอ	2. ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอ
	พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี	หนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
	3. ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอ	อำเภอเลาขวัญ และอำเภอหนองปรือ
	สองพี่น้อง และอำเภอเมือง จังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี
	สุพรรณบุรี	3. ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอ
	4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอ	เดิมบางนางบวชและอำเภอสามชุก
	เลาขวัญ อำเภอห้วยกระเจา	จังหวัดสุพรรณบุรี
	และอำเภอพนมทวน จังหวัด	4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอ
	กาญจนบุรี	ศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. การปกครอง	อำเภออุ้มทอง แบ่งเขตการปกครอง	อำเภอด่านช้าง แบ่งเขตการปกครอง
	ออกเป็น 13 ตำบล 155 หมู่บ้าน	ออกเป็น 7 ตำบล 93 หมู่บ้าน
3. องค์กรปกครอง	อำเภออุ้มทอง มีองค์กรปกครอง	อำเภอด่านช้าง มีองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น	ส่วนท้องถิ่น จำนวน 15 แห่ง	ส่วนท้องถิ่น จำนวน 8 แห่ง
	ประกอบด้วย	ประกอบด้วย
	1. เทศบาลตำบล จำนวน 9 แห่ง	1. เทศบาลตำบล จำนวน 1 แห่ง
	2. องค์การบริหารส่วนตำบล	2. องค์การบริหารส่วนตำบล
	จำนวน 6 แห่ง	จำนวน 7 แห่ง
4. ประชากร	อำเภออุ้มทอง มีประชากร จำนวน	อำเภอด่าน มีช้างประชากร จำนวน
	121,626 คน แยกเป็น	66,500 คน แยกเป็น
	1. ชาย 59,159 คน	1. ชาย 32,013 คน
	2. หญิง 62,467 คน	2. หญิง 34,487 คน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับ	อำเภออุ้มทอง	อำเภอด่านช้าง
	3. ครัวเรือน 3,943 ครัวเรือน ประกอบไปด้วย หลายเชื้อชาติ ไทย จีน ลาว มีทั้งลาวโซ่ง (ไทยทรงดำ) ลาวครั่ง และลาวเวียง กระจายอยู่ทุกตำบล	3. ครัวเรือน 22,993 ครัวเรือน ประกอบไปด้วย ชาวไทยพื้นถิ่น และชาวพื้นเมืองเผ่ากระเหรี่ยง
5. ภูมิประเทศ	อำเภออุ้มทอง มีสภาพพื้นที่ทั่วไป เป็นภูเขาและมีพื้นที่สูงทางด้าน ตะวันตกขึ้นไปจนถึงทางด้าน ตะวันตกเฉียงเหนือ ส่วนพื้นที่ราบ อยู่ทางด้านทิศตะวันออก มีลำน้ำ สายหลัก คือ ลำน้ำจรเข้สามพัน และลำน้ำสายย่อย ปัจจุบันลำน้ำ ส่วนใหญ่ตื้นเขิน	อำเภอด่านช้าง มีสภาพพื้นที่เป็น ป่าเขา หุบเขา ที่ราบตามไหล่เขา มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ ลำห้วยกระเสี้ยว ลำห้วยตะเพินคี ลำห้วยแห้ง และลำห้วยยาง
6. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม		
6.1 ด้านเกษตรกรรม	อำเภออุ้มทอง มีพื้นที่ทำการเกษตร ทั้งสิ้น 321,444 ไร่ ครัวเรือนที่ทำ การเกษตร จำนวน 23,552 ครัวเรือน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย และข้าวโพด	อำเภอด่านช้าง มีพื้นที่ทำการเกษตร ทั้งสิ้น 289,093 ไร่ ครัวเรือนที่ทำ การเกษตร จำนวน 7,593 ครัวเรือน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ อ้อย ข้าวโพด และมันสำปะหลัง
6.2 ด้านการศึกษา	อำเภออุ้มทอง มีสถานศึกษาทั้งใน และนอกระบบโรงเรียน โรงเรียน รัฐบาลและเอกชน ประกอบด้วย 1. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภออุ้มทอง จำนวน 1 แห่ง	อำเภอด่านช้าง มีสถานศึกษาทั้งใน และนอกระบบโรงเรียน โรงเรียน รัฐบาลและเอกชน ประกอบด้วย 1. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ ด่านช้าง จำนวน 1 แห่ง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับ	อำเภออุ้มทอง	อำเภอด่านช้าง
	2. โรงเรียนที่สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรีเขต 2 (อุ้มทอง) จำนวน 64 โรงเรียน	2. โรงเรียนที่สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 (ด่านช้าง) จำนวน 36 โรงเรียน
	3. โรงเรียนที่สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 4 แห่ง	3. โรงเรียนที่สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 3 แห่ง
	4. สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง	4. สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง
	5. สถาบันระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 แห่ง	5. สถาบันระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 แห่ง
6.3 ศาสนา	อำเภออุ้มทอง มีประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีวัดและที่พัก สงฆ์ จำนวน 75 แห่ง ศาลเจ้า จำนวน 2 แห่ง โบสถ์ศาสนาคริสต์ จำนวน 1 แห่ง	อำเภอด่านช้าง ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีวัดและที่พัก สงฆ์ จำนวน 24 แห่ง ศาลเจ้า จำนวน 1 แห่ง โบสถ์ศาสนาคริสต์ จำนวน 1 แห่ง
6.4 สถานพยาบาล	อำเภออุ้มทอง มีสถานพยาบาล ได้แก่	อำเภอด่านช้าง มีสถานพยาบาล ได้แก่
	1. โรงพยาบาลอุ้มทอง เป็นโรงพยาบาลชุมชน ขนาด 134 เตียง	1. โรงพยาบาลด่านช้าง เป็นโรงพยาบาลชุมชน ขนาด 60 เตียง
	2. โรงพยาบาลธนบุรี-อุ้มทอง เป็นโรงพยาบาลเอกชน ขนาด 60 เตียง	2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล จำนวน 16 แห่ง
	3. โรงพยาบาลวิภาวดีปิยะราษฎร์ เป็นโรงพยาบาลเอกชน ขนาด 60 เตียง	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับ	อำเภออุ้มทอง	อำเภอด่านช้าง
	4. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 22 แห่ง	
6.5 สถานีตำรวจ	อำเภออุ้มทอง มีสถานีตำรวจจำนวน 2 แห่ง คือ 1. สถานีตำรวจภูธรอุ้มทอง 2. สถานีตำรวจภูธรสระยายโสม	อำเภอด่านช้าง มีสถานีตำรวจจำนวน 2 แห่ง คือ 1. สถานีตำรวจภูธรด่านช้าง 2. สถานีตำรวจภูธรองค์พระ
6.6 สถาบันการเงินและธนาคาร	อำเภออุ้มทอง มีสถาบันทางการเงินจำนวน 10 แห่ง ดังนี้ 1. ธนาคารออมสิน สาขาอุ้มทอง 2. ธนาคารกรุงไทย สาขาอุ้มทอง 3. ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาอุ้มทอง 4. ธนาคารกรุงเทพ สาขาอุ้มทอง 5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขาอุ้มทอง 6. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอุ้มทอง 7. ธนาคารกสิกรไทย สาขาอุ้มทอง 8. ธนาคารชนชาติ สาขาอุ้มทอง 9. ธนาคารทหารไทย สาขาอุ้มทอง 10. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาคอนคา	อำเภอด่านช้าง มีสถาบันทางการเงินจำนวน 6 แห่ง ดังนี้ 1. ธนาคารกรุงไทย สาขาด่านช้าง 2. ธนาคารออมสิน สาขาด่านช้าง 3. ธนาคารชนชาติ สาขาด่านช้าง 4. ธนาคารกสิกรไทย สาขาด่านช้าง 5. ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาด่านช้าง 6. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาด่านช้าง
6.7 สถานที่ท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภออุ้มทอง มีความหลากหลายและกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ 1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุ้มทอง ตั้งอยู่ริมคูเมืองอุ้มทอง ถนนมลายัแมน อำเภออุ้มทอง จังหวัด	แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอด่านช้าง มีความหลากหลายและกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ 1. อุทยานแห่งชาติพุเตย เป็นป่าสนสองใบบนยอดเขาพุเตย ซึ่งสูงกว่าระดับน้ำทะเล 700 เมตร ป่าสน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับ	อำเภออุททอง	อำเภอด่านช้าง
	<p>สุพรรณบุรี มีพื้นที่ 25 ไร่ ห่างจากที่ว่าการอำเภออุททองประมาณ 300 เมตร โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุททอง เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2509</p> <p>2. สถานที่ท่องเที่ยว 5 ชุมเขา 1 ศาลเจ้าพ่อพระยาจักร ด้วยอำเภออุททองเป็นเมืองโบราณ ที่มี ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทางวรรณคดี เป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการจัดทำโครงการไหว้พระออมบุญ 5 ชุมเขา 1 ศาลเจ้าพ่อพระยาจักร ซึ่งประกอบไปด้วย วัดเขาถ้ำเสือ วัดเขาท่าเหียม วัดเขาพระศรี สรรเพชญาราม วัดเขาคีสลัก วัดเขากำแพง ซึ่งทั้ง 5 วัด ตั้งอยู่บนแนวเทือกเขา และอีก 1 ศาลเจ้าพ่อพระยาจักร ซึ่งเป็นสถานที่ พุทธศาสนิกชนและประชาชนให้ความศรัทธาเลื่อมใส และถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางพุทธศาสนา และประวัติศาสตร์</p>	<p>สองใบหลายพันต้นนี้ มีอายุกว่า 200-300 ปี บนป่าสนกางเด้นที่ พักแรมได้ แต่ไม่มีแหล่งน้ำ และที่นี่ ยังเป็นจุดชมวิวยะเลหมอก ในหน้าหนาวและช่วงที่มีฝนตก และจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นที่งดงาม นอกจากนี้ บริเวณเขาตุ้ตี้ ยังมีถ้ำ ย้อยระย้า อันสวยงามด้วยหินงอก หินย้อย เมื่อต้องกับ แสงไฟ</p> <p>2. หมู่บ้านกระเหรี่ยงตะเพินคี่ เป็นป่าที่สวยงาม และเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านกระเหรี่ยง ชนกลุ่มน้อย ที่อาศัยมากกว่า 200 ปี ผืนป่า และต้นน้ำตะเพินคี่ ยังคงสภาพ สมบูรณ์เหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยล่องไพร เป็นดินแดนแห่งความหนาวเย็น ในหน้าหนาว อุณหภูมิจะลดลง 5-6 องศาเซลเซียส และยังเป็นดินแดนรอยต่อของสามจังหวัด สุพรรณบุรี- อุทัยธานี-กาญจนบุรี</p> <p>3. น้ำตกตะเพินคี่น้อย เป็นน้ำตกขนาดเล็ก อยู่ใกล้กับหมู่บ้าน ตะเพินคี่ มีน้ำไหลตลอดปี เป็นความงดงามทางธรรมชาติ ที่คนภายนอกไม่ค่อยได้มีโอกาส ไปสัมผัสเหมาะสำหรับ ผู้ที่รัก</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับ	อำเภออุทอง	อำเภอด่านช้าง
3. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง) ตั้งอยู่บนพื้นที่ตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทอง มีเนื้อที่ประมาณ 380 ไร่ ประกอบไปด้วยพืชพันธุ์มากมายหลายชนิด ทั้งไม้ดอกสีส้มสวยงามตระการตา และไม้ใบ ไม้ผลพันธุ์ดี มีการจัดงานให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมตลอดทั้งปี	การเดินทางแบบผจญภัยเล็ก ๆ การเดินทาง หน้าฝนควรเป็นรถขับเคลื่อน 4 ล้อ ส่วนหน้าแล้งรถยนต์นั่งธรรมดาก็สามารถไปได้	4. น้ำตกตะเพินที่ใหญ่เป็นน้ำตกขนาดเล็กมีสองชั้น ความสูงประมาณชั้นละ 5-6 เมตร มีน้ำไหลตลอดปี เพราะเป็นต้นน้ำและบ่อน้ำผุด ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
4. วนอุทยานแห่งชาติพุม่วง-คอกช้างดิน มีเนื้อที่ประมาณ 1,724 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณสลับกับป่าไผ่รวมภายในวนอุทยานมีสิ่งที่น่าสนใจได้แก่	5. เขื่อนกระเสียว เป็นเขื่อนดินกักเก็บน้ำสร้างกั้นลำห้วยกระเสียวยาว 4,250 เมตร สูง 32.5 เมตร พื้นที่กักเก็บน้ำ 28,750 ไร่ ปริมาณ น้ำที่สามารถกักเก็บน้ำได้สูงสุด 240 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นเขื่อนดินที่มีความยาวมากที่สุดในประเทศไทย และเป็นแหล่ง เพราะพันธุ์ปลาขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทิวทัศน์สวยงาม กลางวันอากาศค่อนข้างร้อน ช่วงเย็นอากาศดีมาก โดยเฉพาะจุดตั้งแคมป์ริมเขื่อนเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงาม	การเดินทางไปจุดตั้งแคมป์จากสี่แยกไฟแดงอำเภอด่านช้าง ก่อนถึงทางเข้าตัวเขื่อน จะมีถนนลูกรังขวามือ มีป้าย “แพกระเสียว”
4.1 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ระยะทาง 1.5 กิโลเมตร ระหว่างทางเดินจะเห็นไม้เบญจพรรณ จำพวกไม้มะค่า ไม้ จันทน์กะพ้อ จันทน์ผา	4.2 คอกช้างดินสมัยทวาราวดี อายุราว 1,500 ปี จำนวน 3 คอก มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่	
4.3 ฐานวิหารศิลาแลงสมัยทวาราวดี สันนิษฐานว่าใช้เป็นที่พักสำหรับกษัตริย์ทำพิธีบวงสรวง		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับ	อำเภออุ้มทอง	อำเภอด่านช้าง
<p>สังเวช เพื่อคล้องช้างป่า</p> <p>4.4 น้ำตกพุ่มวง ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน มีทั้งหมด 5 ชั้น ตลอดเส้นทางที่น้ำตกไหลผ่าน จะผ่านจุดที่สนใจ คือ คอกช้างดินและศิลาแลง มีพันธุ์ไม้นานาชนิด อาทิเช่น จันทน์กะพ้อ และปรังเผือก มีลานหิน ที่มีก้อนหินน้อยใหญ่ วางสลับกัน บางแห่งก็รวมกัน เป็นเชิงชัน มีต้นปรังขึ้นสลับ เป็นป่าไผ่เมืองที่หาได้ยากแห่งหนึ่ง</p> <p>4.5 สำนักสงฆ์พุ่มวงนาค ถือได้ว่าเป็นอุ้มทองพุทธสถานแห่งพุทธทวารวดีเชิงนิเวศ มีความมหัศจรรย์ทางธรรมชาติที่สวยงามเป็นสวนหิน ธรรมชาติสันนิษฐานว่า เกิดจากลาวาปล่องภูเขาไฟที่ปะทุกระจัดกระจายทั่วพื้นที่ เมื่อลาวาเย็นตัวลงกลายเป็นภูเขาถูกสายน้ำสายลมกัดเกาะเป็นรูปลักษณะต่าง ๆ คูแล้วสวยงามแปลกตา สวนหิน สลับซับซ้อนงดงาม ตามธรรมชาติ ปกคลุมด้วยแมกไม้นานาพันธุ์ มีพันธุ์ไม้ดึกดำบรรพ์ เช่น ปรังอายุ พัน ๆ ปี พุดป่า จันทน์แดง สวนสลัดไค และพืชสมุนไพรต่าง ๆ</p>	<p>วิ่งไปตามทางลูกรังอีกประมาณ 1 กิโลเมตร จะมีแยกซ้ายมือทางไปริมเขื่อนประมาณ 200 เมตร จะถึงจุดกางเต็นท์ ริมเขื่อนจุดกางเต็นท์ที่น่าสนใจอีกแห่งจะอยู่ทางตะวันตกของตัวเขื่อนชื่อ “แพขาวเขื่อน” สภาพยังเป็นธรรมชาติเหมาะแก่นักเดินทางที่ไม่เน้นความสะดวกสบายมากนัก ใช้เส้นทางไปอำเภอนองปรือ ทางเข้าอยู่ขวามือเป็นทางลาดยาง จะมีช่วงลูกรังเล็กน้อย ก่อนถึงจุดกางเต็นท์</p> <p>6. อ่างเก็บน้ำลำตะเพิน เป็นอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าองค์พระเขาพระกำและเขาห้วยพลู บริเวณกว้าง 5000 ไร่ ในตำบลองค์พระ อำเภอด่านช้าง และอำเภอนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี มีธรรมชาติโดยรอบสวยงาม เหมาะแก่การตั้งค่ายพักแรม มีถนนลาดยางถึงตัวอ่างเก็บน้ำ เป็นเส้นทางที่จะไปน้ำตกพุทกระทิง และอุทยานแห่งชาติพุเตย</p>	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับ	อำเภออุ้มทอง	อำเภอด่านช้าง
	เป็น Unseen destination and unseen tree และมหัศจรรย์ต้นไม้ขึ้นอยู่บนหิน นับเป็นสวนหินธรรมชาติ	

ข้อมูลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของอำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 4 ข้อมูลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของอำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

อำเภอ	ตำบล	จำนวนผู้ใหญ่บ้าน		
		ชาย	หญิง	รวม
อุ้มทอง	1. อุ้มทอง	8	4	12
	2. ทรายโยสม	9	1	10
	3. จระเข้สามพัน	15	0	15
	4. บ้านดอน	9	0	9
	5. ชุ้งทะเล	6	1	7
	6. ดอนมะเกลือ	8	4	12
	7. หนองโอง	12	2	14
	8. กระจัน	9	1	10
	9. เจดีย์	7	1	8
	10. พลับพลาไชย	11	3	14
	11. บ้านโฆ้ง	9	5	14
	12. สระพังลาน	9	1	10
	13. ดอนคา	18	2	20
	รวม	130	25	155

ตารางที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	จำนวนผู้ใหญ่อบ้าน		
		ชาย	หญิง	รวม
ด่านช้าง	หนองมะค่าโมง	19	2	21
	ด่านช้าง	16	5	21
	ห้วยขมิ้น	13	3	16
	วังคัน	9	2	11
	วังยาว	8	1	9
	องค์พระ	9	0	9
	นิคมกระเสียว	6	0	6
	รวม	80	13	93

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขวัญชาติ วงศ์สุกรานันต์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษา อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ พื้นที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 67 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ด้วยค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติตามบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา นับถือศาสนาอิสลาม และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานระหว่าง 5-10 ปี ในเรื่องการปฏิบัติตามบทบาทในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี นับถือศาสนาอิสลาม และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามบทบาทสูงสุด สำหรับระดับการปฏิบัติตามบทบาทตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบชายแดนใต้ ในภาพรวม พบว่า การปฏิบัติตามบทบาท อยู่ในระดับมาก โดยในเรื่องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับทะเบียน

และบัตรให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และในเรื่องการตรวจค้นอาวุธปืน/ อาวุธพกพา ของราษฎร และในเรื่องการเข้าร่วมแก้ไขเมื่อมีสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีข้อเสนอแนะว่า ในเรื่องการเพิ่มค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ มากที่สุด

ฉัฐวุฒิ ถุนนอก (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษา: อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง (3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชากร ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วหาค่า IOC ผลความสอดคล้องมีค่า 1 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์รียาซซ์ ได้ค่าระหว่าง 0.28-0.83 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า (1) ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96, \sigma = 0.94$) ส่วนรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการอำนวยความสะดวก ($\mu = 4.02, \sigma = 0.82$) รองลงมา คือ ด้านการให้บริการประชาชน ($\mu = 3.96, \sigma = 0.85$) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ($\mu = 3.94, \sigma = 1.17$) และด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ($\mu = 3.93, \sigma = 0.95$) ตามลำดับ (2) ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน (3) จากการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สรุปได้ ดังนี้ จากการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี แต่การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวข้องกับระเบียบกฎหมายหลายฉบับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้

ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดทักษะและอุดมการณ์ และขาดภาวะผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนในตำบล หมู่บ้าน เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปที่มีความรู้ความสามารถ สมัครเข้ามารับการเลือกตั้งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมากขึ้น สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ในตำแหน่งอยู่แล้ว ควรพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรู้ในระเบียบ กฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องระเบียบ กฎหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอย่างต่อเนื่อง ควรปลูกฝังอุดมการณ์ของนักปกครองในฐานะผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในระดับตำบล หมู่บ้าน ให้มีจิตอาสาที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน พร้อมกับการพัฒนาความเป็นผู้นำให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น และศรัทธาของประชาชนที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นางลักษณ์ พรหมจินดา (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินตนเองในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอเมืองระนอง เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ โดยศึกษาจากตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Compare mean) ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง ในภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติงานดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมีระดับการปฏิบัติดีเป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่การปกครอง ราษฎร ด้านการนำข้อราชการ ไปประกาศแก่ราษฎร ด้านการป้องกันโรคติดต่อ และด้านการทะเบียน ตามลำดับ สำหรับด้านการรายงานต่อทางราชการ มีระดับการปฏิบัติดีเป็นอันดับสุดท้าย ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพศชาย มีระดับการปฏิบัติงานดีทุกด้าน มากกว่าเพศหญิง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ 31-40 ปี มีระดับการปฏิบัติงานที่ดีทุกด้านมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานดีมากกว่าสถานภาพอื่น ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติงานดีกว่า

การศึกษาระดับอื่น ๆ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอาชีพอื่น ๆ มีการปฏิบัติงานดีทุกด้านมากกว่าอาชีพเกษตรกรรม ใช้จ่ายทั่วไป ค่าขาย และธุรกิจส่วนตัว และกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีการปฏิบัติงานทุกด้านดีกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนอื่น ๆ

นรินทร์ อุ่นเรือน (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่: ศึกษากรณีอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ และเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กำนัน ตำบลในพื้นที่อำเภอพนัสนิคม จำนวน 19 ตำบล และผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอพนัสนิคม จำนวน 185 หมู่บ้าน จำนวน 185 คน โดยผู้ศึกษาใช้ประชากรทั้งหมดเป็นประชากรศึกษา สถิติที่ใช้ในการศึกษาเป็นสถิติพรรณนาแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลระดับการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติตามบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยบทบาทการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ บทบาทการป้องกันบ่อนการพนัน แหล่งอบายมุข บทบาทให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่าง ๆ บทบาทการป้องกันอาชญากรรม และบทบาทการป้องกันอาชวสงคราม ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีเพศ สถานภาพการสมรสต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยไม่แตกต่างกัน สำหรับการศึกษาระดับและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุวรรณ มาลี (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัย พบว่า

(1) การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญาและด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ (2) ผลการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ควรมีการจัดเวรยามรักษาความสงบทั้งกลางวันและกลางคืน เพื่อป้องกันเหตุร้ายให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรมีกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดในชุมชน ควรมีการรณรงค์ป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาด ซึ่งเกิดขึ้นในตำบล และหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ควรมีการอบรมเพื่อให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับระเบียบและข้อปฏิบัติของทางราชการ ควรจัดให้มีการอบรมการประกอบอาชีพตามความต้องการของประชาชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ให้แก่ตำบลและหมู่บ้าน และควรมีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ เช่น เกิดเหตุไฟไหม้ น้ำท่วม เป็นต้น

สุวรรณ วงศ์บัวแก้ว (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดหนองคาย มีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญในระดับ .05 ได้แก่ อายุ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ เท่ากับ 0.23 ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ ร้อยละ 5.00 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือ การพิจารณาความดีความชอบ การมอบหมายงาน การพิจารณาสิทธิอันพึงมีพึงได้ หรือสิทธิต่าง ๆ ควรจะหาข้อกำหนดที่เป็นธรรมและทุกคนยอมรับและนำมาปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน ผู้บังคับบัญชาควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และบางครั้งควรมีการยืดหยุ่นในการทำงาน

เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางคน ก็มีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ความรู้ ความมั่นใจ เป็นต้น ควรจัดให้มี ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นในสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสะดวกต่อการมาติดต่อของประชาชน ควรส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความรู้ลึกถึง ความภาคภูมิใจและสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ มีนโยบายสนับสนุนความก้าวหน้าของผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง และเป็นรูปธรรม ควรพัฒนาศักยภาพการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และควรมี กิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อช่วยประ โยชน์ในการประสานงาน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันและเข้าใจอันดีระหว่างกัน ทั้งในด้านการปฏิบัติงานและส่วนตัว และปรับปรุงเกี่ยวกับค่าตอบแทนในการทำงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติ เช่น ค่าตอบแทน ให้เพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง รวดเร็ว ทันเวลา นอกจากนั้น ควรจะได้สร้างทัศนคติให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้จ่ายอย่างประหยัด ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหาอาชีพเสริมที่สุจริตเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: กรณีศึกษา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัด กาฬสินธุ์ ที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่งต่างกัน ประชากรที่ใช้ ในการศึกษา คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 ตำบล 145 หมู่บ้าน จำนวน 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .77 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One-way ANOVA) ผลการศึกษา พบว่า (1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบาทโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการปกครองและรักษา ความสงบเรียบร้อย และด้านการอำนวยความสะดวก และเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในด้านการบริหารและการปฏิบัติงานตามกฎหมายอื่น (2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความแตกต่างกัน ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่ง เห็นว่ามีการการปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($p>.05$) โดยสรุป กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยรวมและรายด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งข้อเสนอนี้จะเป็นประ โยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น

สมควรได้รับการเชิดชูเกียรติในโอกาสต่อไป

อภิชาติ เทพชมภู (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงาน และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่ง ระดับ การศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้สูตร การคำนวณของ Yamane (1973 อ้างถึงใน อภิชาติ เทพชมภู, 2553) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 87 คน แต่ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยให้หัวหน้าครัวเรือนหมู่บ้านละ 5 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามแทน กลุ่มตัวอย่าง รวมเป็น 435 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่าแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ใช้ t-test (Independent samples) และ F-test (One-way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีแอลเอสดี (LSD: Least significant difference) ผลการวิจัย พบว่า

1. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัด ร้อยเอ็ด ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านหน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา และด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา ด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ และด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง แตกต่างกัน พบว่า

2.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน ระหว่างกำนันกับผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมแตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน อีกหนึ่งด้าน คือ ด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ

2.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ระหว่างประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทางสถิติ

ที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันด้านเดียว คือ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวด้วยความอาญา

2.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน ระหว่างต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรขอความร่วมมือตัวแทนชาวบ้านทุกครัวเรือนในการจัดเวรยาม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรใกล้ชิดข้อพิพาท โดยไม่รอช้า จนราษฎรต้องฟ้องร้องกันเอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรเข้าไปช่วยเหลือราษฎรให้ทันทั่วทั้งในยามเกิดภัยพิบัติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรเรียกประชุมราษฎรอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรจริงจังกับปัญหาการพนัน และปัญหาเสพติด และ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านและอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน ให้มากกว่าที่เป็นอยู่

ที่มาของตัวแปรอิสระและการกำหนดสมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่า มีตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สรุปได้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ตัวแปรจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย	ตัวแปรอิสระ							ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง
	เพศ	อายุ	ศาสนา	สถานภาพการสมรส	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้	
1. ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์ (2551)	/	/			/			/
2. ณัฐวดี ถุนนอก (2555)	/	/			/			/
3. นงลักษณ์ พรหมจินดา (2554)	/	/		/	/	/	/	
4. นรินทร์ อุ่นเรือน (2550)	/			/	/*			/*
5. สุวรรณ มาลี (2551)					/		/	/
6. สุวรรณ วงศ์บัวแก้ว (2550)		/*						/*
7. แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553)		/			/		/	/
8. อภิชาติ เทพชมภู (2553)					/*		/*	/*

หมายเหตุ: / หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา

/* หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาและมีนัยสำคัญ

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์ตัวแปรจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่า มีตัวแปรอิสระหลายตัวที่สัมพันธ์ หรือส่งผล หรือมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วย ปัจจัย ด้านเพศ อายุ ศาสนา สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ตำแหน่ง และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ซึ่งผู้วิจัยนำตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง เป็นตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัย ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ที่มาของตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	แหล่งอ้างอิง
1. อายุ	สุวรรณ วงศ์บัวแก้ว (2550), ขวัญชาติ วงศ์ศุภรณันต์ (2551), แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553), นงลักษณ์ พรหมจินดา (2554), ณิชวุฒิ ฤนนอก (2555)
2. ระดับการศึกษา	นรินทร์ อุ่นเรือน (2550), ขวัญชาติ วงศ์ศุภรณันต์ (2551), สุวรรณ มาลี (2551), ณิชวุฒิ ฤนนอก (2555), อภิชาติ เทพชมภู (2553), แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553), นงลักษณ์ พรหมจินดา (2554), ณิชวุฒิ ฤนนอก (2555)
3. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	นรินทร์ อุ่นเรือน (2550), สุวรรณ วงศ์บัวแก้ว (2550), สุวรรณ มาลี (2551), ขวัญชาติ วงศ์ศุภรณันต์ (2551), อภิชาติ เทพชมภู (2553), แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553), ณิชวุฒิ ฤนนอก (2555)

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย โดยมีที่มา ดังนี้

1. ตัวแปรอายุ

จากการทบทวนงานวิจัยของสุวรรณ วงศ์บัวแก้ว (2550) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญในระดับ .05 ได้แก่ อายุและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง นงลักษณ์ พรหมจินดา (2554) พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ 31-40 ปี มีระดับการปฏิบัติงานที่ดีทุกด้านมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ ขวัญชาติ วงศ์ศุภรณันต์ (2551) พบว่า กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามบทบาทสูงสุด ณิชวุฒิ ฤนนอก (2555) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($p>.05$)

ดังนั้น เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของอำเภออุ้มถ้อง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยนี้ว่า “กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทแตกต่างกัน”

2. ตัวแปรระดับการศึกษา

จากการทบทวนงานวิจัยของนรินทร์ อุ่นเรือน (2550) พบว่า การศึกษาสูงสุดต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิชาติ เทพชมภู (2553) พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ระหว่าง ประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ .05 นงลักษณ์ พรหมจินดา (2554) พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติงานดีกว่าการศึกษาระดับอื่น ๆ ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์ (2551) พบว่า กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย ระดับการปฏิบัติตามบทบาทสูงสุด สุวรรณ มาลี (2551) พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับ การศึกษา มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ฉัฐวุฒิ ถุนนอก (2555) พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความแตกต่างกัน ระหว่างระดับการศึกษาและระยะเวลา เห็นว่ามีการปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($p>.05$)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยนี้ว่า “กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท แตกต่างกัน”

3. ตัวแปรระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

จากการทบทวนงานวิจัยของนรินทร์ อุ่นเรือน (2550) พบว่า ระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สุวรรณ วงศ์บัวแก้ว (2550) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญในระดับ .05 ได้แก่ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์ (2551) พบว่า กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ตามบทบาทสูงสุด สุวรรณ มาลี (2551) พบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ฉัฐวุฒิ ถุนนอก (2555) พบว่า ระดับ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) พบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง เห็นว่ามีการการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($p>.05$)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยนี้ว่า “กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลา การดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทแตกต่างกัน”

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปฏิบัติหน้าที่ ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร จำนวน 155 คน และอำเภอด่านช้าง 93 คน รวมทั้งหมด 248 คน (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2558) โดยในการศึกษาครั้งนี้ จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรวิจัย ที่มีทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check lists) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 41 ข้อ โดยข้อ 1-40 เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติงานมากที่สุด ปฏิบัติงานค่อนข้างมาก ปฏิบัติงานปานกลาง ปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย และปฏิบัติงานน้อยที่สุด และข้อ 41 เป็นการจัดลำดับความสำคัญ (Ranking) ของบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน มาตรฐานการประเมินค่า มีดังนี้
 ปฏิบัติงานมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
 ปฏิบัติงานค่อนข้างมาก ให้ 4 คะแนน
 ปฏิบัติงานปานกลาง ให้ 3 คะแนน
 ปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย ให้ 2 คะแนน
 ปฏิบัติงานน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน
 ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและกำหนดนิยามเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มถ้อง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ศึกษาดร.อุษณากร ทาวะระมย์ ตรวจสอบ แล้วนำไปแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ศึกษาดร.อุษณากร ทาวะระมย์ ตรวจสอบ แล้วนำไปแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ศึกษา
3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้แก่
 - 3.1 นายธีรชัย ทสรฐ นายอำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
 - 3.2 นายชนพหล สงเสริม นายอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
 - 3.3 ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ประจำ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
 จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 45 ชุด เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.74 ซึ่งถือว่า แบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลถึงนายอำเภออุทง และอำเภอคำชะอี จังหวัดสุพรรณบุรี
2. ทำการแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรง ซึ่งแจ้งให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไป จำนวน 248 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 248 ชุด หลังจากได้รวบรวมแบบสอบถามคืนครบจำนวนที่กำหนดแล้ว จึงได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ โดยคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากที่ได้รับแบบสอบถามคืนมา
2. บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
4. ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ กับร้อยละ
2. ข้อมูลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทง และอำเภอคำชะอี จังหวัดสุพรรณบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

เกณฑ์การแปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการกำหนดเกณฑ์คะแนนเพื่อแปลผลและอธิบายตัวแปร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

การกำหนดช่วงการแปลผล

ช่วงค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับน้อยที่สุด

ช่วงค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับค่อนข้างน้อย

ช่วงค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับปานกลาง

ช่วงค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับค่อนข้างมาก

ช่วงค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยเก็บข้อมูลจากกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภออุทุมพร จำนวน 155 คน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอด่านช้าง จำนวน 93 คน รวมเก็บข้อมูลประชากรการวิจัย คือ 248 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

**ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อุทอง และอำเภอด่านช้าง
จังหวัดสุพรรณบุรี**

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อุทอง และอำเภอด่านช้าง
จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	210	84.68
หญิง	38	15.32
อายุ		
25-35 ปี	15	6.05
36-45 ปี	47	18.95
46-55 ปี	134	54.03
56 ปีขึ้นไป	52	20.97
สถานภาพ		
โสด	17	6.85
สมรส	209	84.27
หม้าย/ หย่าร้าง	22	8.87
ระดับการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	71	28.63
ระดับมัธยมศึกษา	118	47.58
ระดับอนุศึกษาหรือเทียบเท่า	19	7.66
ระดับปริญญาตรี	34	13.71
สูงกว่าปริญญาตรี	6	2.42
อาชีพ		
เกษตรกรรวม	168	67.74
รับจ้างทั่วไป	10	4.03
ค้าขาย	32	12.90
ธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ	38	15.32

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
กำนัน	20	8.06
ผู้ใหญ่บ้าน	228	91.94
ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง		
ต่ำกว่า 1 ปี	6	2.42
1-5 ปี	64	25.81
6-10 ปี	82	33.06
11-15 ปี	44	17.74
16 ปีขึ้นไป	52	20.97

จากตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 248 คน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล มีรายละเอียด ดังนี้

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศชาย ร้อยละ 84.68 มีอายุระหว่าง 46-55 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.03 รองลงมา คือ อายุ 56 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20.97 และมีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 18.95 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 84.27 รองลงมา คือ หม้าย/ หย่าร้าง ร้อยละ 8.87 และ โสด ร้อยละ 7.02 และมีระดับการศึกษามัธยมศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.58 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 28.63 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 13.71 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 67.74 รองลงมา คือ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 15.32 และค้าขาย ร้อยละ 12.90 ตามลำดับ

โดยมีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 91.94 และกำนันร้อยละ 8.06 และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.06 รองลงมา คือ ดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี ร้อยละ 25.81 และดำรงตำแหน่ง 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20.97 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่ อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาท
หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง
จังหวัดสุพรรณบุรี

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	μ	σ	แปลความ	อันดับ
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร	4.30	0.48	มากที่สุด	3
2. ด้านการรายงานต่อทางราชการ	4.08	0.68	ค่อนข้างมาก	4
3. ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร	4.38	0.56	มากที่สุด	1
4. ด้านการจัดทำงานทะเบียน	3.80	0.70	ค่อนข้างมาก	7
5. ด้านกิจการสาธารณประโยชน์	4.37	0.55	มากที่สุด	2
6. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	4.06	0.66	ค่อนข้างมาก	5
7. ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	3.92	0.65	ค่อนข้างมาก	6
8. ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา	3.68	0.82	ค่อนข้างมาก	8
ภาพรวม	4.07	0.49	ค่อนข้างมาก	

จากตารางที่ 8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาท
หน้าที่ ในภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ($\mu = 4.38$,
 $\sigma = 0.56$) มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.55$)
และด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครอง ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.48$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอคณาษฎ์ จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร

ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ ปกครองราษฎร	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อยที่สุด				
1. อำนวยความเป็นธรรม และดูแลรักษาความสงบ เรียบร้อยและความปลอดภัย ให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน	101 (40.73)	119 (47.98)	28 (11.29)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.29	0.65	มากที่สุด	3
2. สร้างความสามัคคี และความสามัคคีให้เกิดขึ้น ในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริม วัฒนธรรมและประเพณี ในท้องถิ่น	98 (39.52)	125 (50.40)	23 (9.27)	1 (0.40)	1 (0.40)	4.28	0.68	มากที่สุด	5
3. ประสาน หรืออำนวย ความสะดวกแก่ราษฎร ในหมู่บ้านในการติดต่อ หรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	120 (48.39)	109 (43.95)	19 (7.66)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.40	0.62	มากที่สุด	1
4. รับฟังปัญหาและ ความเดือดร้อน ทุกข์สุข และความต้องการที่จำเป็น ของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไข หรือช่วยเหลือ	100 (40.32)	127 (51.21)	21 (8.47)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.31	0.62	มากที่สุด	2

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ ปกครองราษฎร	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อยที่สุด				
5. ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติหน้าที่หรือ การให้บริการส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	101 (40.73)	120 (48.39)	26 (10.48)	1 (0.40)	0 (0.00)	4.29	0.66	มากที่สุด	4
6. ควบคุมดูแลราษฎร ในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไป ตามกฎหมายหรือระเบียบ แบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่าง แก่ราษฎรตามที่ทางราชการ ได้แนะนำ	94 (37.90)	125 (50.40)	28 (11.29)	1 (0.40)	0 (0.00)	4.25	0.66	มากที่สุด	6
	ภาพรวม					4.30	0.48	มากที่สุด	

จากตารางที่ 9 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการประสาน หรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับ ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.62$) มากที่สุด รองลงมา คือ รับฟังปัญหาและความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎร ในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.62$) และอำนวยความสะดวกเป็นธรรมและดูแลรักษา ความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.65$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการรายงานต่อทางราชการ

ด้านการรายงานต่อ ทางราชการ	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อยที่สุด				
1. รายงานเหตุการณ์ไม่ปกติ ในพื้นที่ของผู้ใหญ่บ้าน ต่อกำนัน และนายอำเภอ	88 (35.48)	106 (42.74)	46 (18.55)	6 (2.42)	2 (0.81)	4.09	0.83	ค่อนข้างมาก	2
2. การรายงานเหตุทุกข์ร้อน ของราษฎรหรือการแปลก ประหลาดที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้าน/ ตำบล	69 (27.82)	106 (42.74)	55 (22.18)	12 (4.84)	6 (2.42)	3.88	0.94	ปานกลาง	4
3. จัดประชุมระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำ ตำบล เพื่อตรวจสอบรายงาน ประจำ และรายงาน ต่อกรรมการอำเภอ	89 (35.89)	96 (38.71)	52 (20.97)	10 (4.03)	1 (0.40)	4.05	0.87	ค่อนข้างมาก	3
4. การรายงานเรื่องเร่งด่วน หรือเรื่องที่ราษฎรส่วนมาก ได้รับความเดือดร้อนจะต้อง รายงานทันที	123 (49.60)	86 (34.68)	31 (12.50)	6 (2.42)	2 (0.81)	4.29	0.83	มากที่สุด	1
ภาพรวม						4.08	0.68	ค่อนข้างมาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการรายงานต่อทางราชการ อยู่ในระดับค่อนข้างมากมาก ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.68$) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการการรายงานเรื่องเร่งด่วนหรือเรื่องที่ราษฎรส่วนมากได้รับความเดือดร้อนจะต้องรายงานทันที ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.83$) มากที่สุด รองลงมา คือ รายงานเหตุการณ์ไม่ปกติในพื้นที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อกำนัน และนายอำเภอ ($\mu = 4.09$, $\sigma = 0.83$) และจัดประชุมระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล เพื่อตรวจสอบรายงานประจำ และรายงานต่อกรรมการอำเภอ

($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.87$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร

ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อยที่สุด				
1. จัดประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย	125 (50.40)	94 (37.90)	29 (11.69)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.38	0.68	มากที่สุด	2
2. การนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับแจ้งจากราชการไปประกาศให้ราษฎรรับทราบ	127 (51.21)	106 (42.74)	14 (5.65)	1 (0.40)	0 (0.00)	4.44	0.62	มากที่สุด	1
3. การใช้เสียงตามสายในการแจ้งข่าวสารในหมู่บ้านให้ราษฎรรับทราบ	120 (48.39)	96 (38.71)	24 (9.68)	4 (1.61)	4 (1.61)	4.30	0.83	มากที่สุด	3
ภาพรวม						4.38	0.56	มากที่สุด	

จากตารางที่ 11 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับแจ้งจากราชการไปประกาศให้ราษฎรรับทราบ ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.62$) มากที่สุด รองลงมา คือ จัดประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.68$) และการใช้เสียงตามสายในการแจ้งข่าวสารในหมู่บ้านให้ราษฎรรับทราบ ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.83$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการจัดทำงานทะเบียน

ด้านการจัดทำงานทะเบียน	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อยที่สุด				
1. สร้างความรู้ ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมายระเบียบแบบแผน แก่ราษฎร	69 (27.82)	135 (54.44)	42 (16.94)	1 (0.40)	1 (0.40)	4.08	0.70	ค่อนข้างมาก	3
2. เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งเกิด แจ้งตาย และย้ายที่อยู่	133 (53.63)	68 (27.42)	39 (15.73)	6 (2.42)	2 (0.81)	4.30	0.87	มากที่สุด	2
3. แจ้งให้ผู้มีอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำขอมิบัตรประจำตัวประชาชน	82 (33.06)	104 (41.94)	54 (21.77)	6 (2.42)	2 (0.40)	4.04	0.84	ค่อนข้างมาก	4
4. แจ้งให้ผู้มีอายุถึงเกณฑ์ที่ต้องขึ้นบัญชีทหารกองเกินไปขึ้นบัญชีทหารกองเกิน	121 (48.79)	86 (34.68)	39 (15.73)	1 (0.40)	1 (0.40)	4.31	0.77	มากที่สุด	1
5. เป็นผู้รับรองเกี่ยวกับความประพฤติและหลักฐานของผู้มีและใช้อาวุธปืน	55 (22.18)	67 (27.02)	57 (22.98)	44 (17.74)	25 (10.08)	3.33	1.27	ปานกลาง	5
6. ตำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์พาหนะที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ	21 (8.47)	50 (20.16)	71 (28.63)	60 (24.19)	46 (18.55)	2.75	1.21	ปานกลาง	6
ภาพรวม						3.80	0.70	ค่อนข้างมาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการจัดทำงานทะเบียน ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการแจ้งให้ผู้มีอายุถึงเกณฑ์ที่ต้องขึ้นบัญชีทหารกองเกิน ไปขึ้นบัญชีทหารกองเกิน ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.77$) มากที่สุด รองลงมา คือ เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งเกิด แจ้งตาย และย้ายที่อยู่ ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.87$) และสร้างความรู้ ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย ระเบียบแบบแผน แก่ราษฎร ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.70$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านกิจการสาธารณประโยชน์

ด้านกิจการสาธารณประโยชน์	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อยที่สุด				
1. การร่วมกิจกรรมพัฒนาสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน เช่น วัด โรงเรียน	134 (54.03)	88 (35.48)	22 (8.87)	3 (1.21)	1 (0.40)	4.41	0.73	มากที่สุด	1
2. ถ้ำเกิดเหตุร้ายในหมู่บ้าน/ตำบล เช่น ไฟไหม้ เหตุชิงทรัพย์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ช่วยติดตาม หรือช่วยอย่างอื่น โดยเต็มกำลัง	127 (51.21)	87 (35.08)	24 (9.68)	7 (2.82)	3 (1.21)	4.32	0.85	มากที่สุด	4
3. ร่วมมือและช่วยเหลือ นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่น ๆ	122 (49.19)	106 (42.74)	18 (7.26)	2 (0.81)	0 (0.00)	4.40	0.66	มากที่สุด	2
4. เวลาว่างนักชกตฤกษ์ประจำปีหรือประชุมชน เป็นการใหญ่ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขอความร่วมมือราษฎร ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการร่วมงาน พิธี หรืองานประเพณีต่าง ๆ	120 (48.39)	102 (41.13)	24 (9.68)	2 (0.81)	0 (0.00)	4.37	0.69	มากที่สุด	3
	ภาพรวม					4.37	0.55	มากที่สุด	

จากตารางที่ 13 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการร่วมกิจกรรมพัฒนาสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน เช่น วัด โรงเรียน ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.73$) มากที่สุด

รองลงมา คือ ร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษา สิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.66$) และเวลาว่างงานนักชัตตฤกษ์ประจำปี หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขอความร่วมมือราษฎร ผู้นำองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในการร่วมงานพิธี หรืองานประเพณีต่าง ๆ ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.69$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการป้องกันโรคติดต่อ

ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อยที่สุด				
1. คอยสังเกตและตรวจสอบ ความเจ็บป่วยของราษฎรที่ ผิดปกติ เช่น โรคอหิวาตกโรค ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่	65 (26.21)	114 (45.97)	60 (24.19)	8 (3.23)	1 (0.40)	3.94	0.81	ค่อนข้างมาก	5
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องชี้แจงทำความเข้าใจ แก่ราษฎร ในการหามาตรการ ป้องกันโรคต่าง ๆ	69 (27.82)	124 (50.00)	47 (18.95)	7 (2.82)	1 (0.40)	4.02	0.78	ค่อนข้างมาก	3
3. ถ้ามีโรคติดต่อร้ายแรง เกิดขึ้น ให้แจ้งให้ กรมการอำเภอทราบทันที	106 (42.74)	96 (38.71)	35 (14.11)	8 (3.23)	3 (1.21)	4.18	0.88	ค่อนข้างมาก	2
4. ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้นำ ในหมู่บ้านเพื่อหาแนวทาง ป้องกันโรคภัยต่าง ๆ	74 (29.84)	108 (43.55)	58 (23.69)	8 (3.23)	0 (0.00)	4.00	0.81	ค่อนข้างมาก	4
5. ประสานกับโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล, อสม. ในการจัดหาฉีดวัคซีน ป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ	93 (37.50)	113 (45.56)	40 (16.13)	2 (0.81)	0 (0.00)	4.19	0.72	ค่อนข้างมาก	1
	ภาพรวม					4.06	0.66	ค่อนข้างมาก	

จากตารางที่ 14 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการประสานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล, อสม. ในการจัดหาวัคซีนป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.72$) มากที่สุด รองลงมา คือ ถ้ามีโรคติดต่อร้ายแรงเกิดขึ้น ให้แจ้งให้กรรมการอำเภอทราบทันที ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.88$) และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องชี้แจงทำความเข้าใจแก่ราษฎร ในการหามาตรการป้องกันโรคต่าง ๆ ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.78$) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อยที่สุด				
1. การจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้านให้ถูกสุขลักษณะ	69 (27.82)	126 (50.81)	50 (20.16)	3 (1.21)	0 (0.00)	4.05	0.72	ค่อนข้างมาก	3
2. การประสานงานกับแพทย์ประจำตำบลในเรื่องสุขลักษณะของหมู่บ้าน	52 (20.97)	118 (47.58)	63 (25.40)	13 (5.24)	2 (0.81)	3.82	0.84	ค่อนข้างมาก	4
3. การขอความร่วมมือราษฎรในการจัดระเบียบหมู่บ้านให้เรียบร้อย	75 (30.24)	127 (51.21)	44 (17.74)	2 (0.81)	0 (0.00)	4.10	0.70	ค่อนข้างมาก	1
4. ถ้าผู้ใดทิ้งบ้านเรือนให้ชำรุดรกรุงรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสภณ ซึ่งเป็นอันตรายแก่ผู้อื่นที่อยู่ในท้องถิ่น ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แจ้งให้เจ้าบ้าน ดำเนินการดูแลให้เรียบร้อย	36 (14.52)	103 (41.53)	79 (31.85)	19 (7.66)	11 (4.44)	3.54	0.98	ค่อนข้างมาก	5

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็น ระเบียบเรียบร้อย	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อยที่สุด				
5. ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำในหมู่บ้าน/ ตำบล ในการร่วมกันจัดระเบียบ หมู่บ้าน/ ตำบลให้เรียบร้อย	83 (33.47)	114 (45.97)	42 (16.94)	8 (3.23)	1 (0.40)	4.08	0.81	ค่อนข้างมาก	2
ภาพรวม						3.92	0.65	ค่อนข้างมาก	

จากตารางที่ 15 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการขอความร่วมมือราษฎรในการจัดระเบียบหมู่บ้านให้เรียบร้อย ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.70$) มากที่สุด รองลงมา คือ ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำในหมู่บ้าน/ ตำบล ในการร่วมกันจัดระเบียบหมู่บ้าน/ ตำบลให้เรียบร้อย ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.81$) และการจัด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้านให้ถูกสุขลักษณะ ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.72$) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา

ด้านที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อยที่สุด				
1. ประณีประนอมข้อพิพาท ที่เกิดขึ้นในพื้นที่	76 (30.65)	100 (40.32)	51 (20.56)	16 (6.45)	5 (2.02)	3.91	0.97	ค่อนข้างมาก	3
2. สืบสวนคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในพื้นที่	48 (19.35)	73 (29.44)	87 (35.08)	28 (11.29)	12 (4.84)	3.47	1.07	ค่อนข้างมาก	5

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา	ระดับการปฏิบัติงาน					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อยที่สุด				
3. แจ้งข่าวสารคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนและพื้นที่ใกล้เคียงแก่ทางราชการ	71 (28.63)	90 (36.29)	64 (25.81)	15 (6.05)	8 (3.23)	3.81	1.02	ค่อนข้างมาก	4
4. จับกุมผู้สงสัย หรือกระทำผิดกฎหมายที่มีหมายจับ หรือกระทำผิดซึ่งหน้า ส่งต่อแก่ทางราชการ	40 (16.13)	54 (21.77)	76 (60.65)	48 (19.35)	30 (12.10)	3.10	1.23	ปานกลาง	6
5. จับของกลาง หรือสิ่งของต้องสงสัยส่งต่อแก่ทางราชการ	38 (15.32)	52 (20.97)	64 (25.81)	59 (23.79)	35 (14.11)	2.99	1.27	ปานกลาง	7
6. ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือหมายสั่งอย่างเคร่งครัด	109 (43.95)	102 (43.95)	30 (12.10)	4 (1.61)	3 (1.21)	4.25	0.82	มากที่สุด	1
7. อำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจค้น และจับผู้ต้องสงสัยในพื้นที่	117 (47.18)	84 (33.87)	36 (14.52)	10 (4.03)	1 (0.40)	4.23	0.87	มากที่สุด	2
ภาพรวม						3.68	0.82	ค่อนข้างมาก	

จากตารางที่ 16 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือหมายสั่งอย่างเคร่งครัด ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.82$) มากที่สุด รองลงมา คือ อำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นและจับผู้ต้องสงสัยในพื้นที่ ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.87$) และประนีประนอมข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.97$) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 การจัดลำดับความสำคัญ (Ranking) ของบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตาม จำนวนและร้อยละ

การปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5	อันดับที่ 6	อันดับที่ 7	อันดับที่ 8	คะแนน รวม
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ ปกครองราษฎร	132 (53.23)	40 (16.13)	19 (7.66)	18 (7.26)	12 (4.84)	11 (4.44)	10 (4.30)	6 (2.42)	629
2. ด้านการรายงานต่อทาง ราชการ	81 (32.66)	58 (23.39)	35 (14.11)	31 (12.50)	21 (8.47)	10 (4.03)	9 (3.63)	3 (1.21)	710
3. ด้านการนำข้อราชการ ไปประกาศแก่ราษฎร	66 (26.61)	63 (25.40)	57 (22.98)	30 (12.10)	16 (6.45)	11 (4.44)	4 (1.61)	1 (0.40)	680
4. ด้านการจัดทำ งานทะเบียน	56 (22.58)	43 (17.34)	41 (16.53)	26 (10.48)	24 (9.68)	24 (9.68)	21 (8.47)	13 (5.24)	1,170
5. ด้านกิจการ สาธารณประโยชน์	53 (21.37)	43 (17.34)	35 (14.11)	27 (10.89)	26 (10.48)	25 (10.09)	20 (8.06)	19 (7.66)	1,150
6. ด้านการป้องกัน โรคติดต่อ	69 (27.82)	46 (18.55)	44 (17.74)	33 (13.31)	20 (8.06)	14 (5.65)	12 (4.84)	10 (4.03)	1,435
7. ด้านการจัดหมู่บ้าน ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	38 (15.32)	36 (14.52)	35 (14.11)	34 (13.71)	30 (12.10)	29 (11.69)	28 (11.29)	18 (7.26)	1,084
8. ด้านที่เกี่ยวข้องด้วย ความอาญา	95 (38.31)	43 (17.34)	43 (17.34)	19 (7.66)	13 (5.24)	12 (4.84)	12 (4.84)	11 (4.44)	1,532

ตารางที่ 18 การจัดลำดับความสำคัญ (Ranking) ของบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามการถ่วงน้ำหนัก

การจัดความสำคัญของบทบาท	คะแนนรวม	ลำดับความสำคัญ
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร	629	8
2. ด้านการรายงานต่อทางราชการ	710	6
3. ด้านการนำข้อราชการ ไปประกาศแก่ราษฎร	680	7
4. ด้านการจัดทำงานทะเบียน	1,170	3
5. ด้านกิจการสาธารณประโยชน์	1,150	4
6. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	1,435	2
7. ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	1,084	5
8. ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา	1,532	1

จากตารางที่ 17 และ 18 เป็นการจัดลำดับความสำคัญ (Ranking) ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ จำแนกตามการถ่วงน้ำหนัก พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ความสำคัญกับบทบาทด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ และด้านการจัดทำงานทะเบียน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน เพื่อให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้ดียิ่งขึ้น

จากข้อคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน เพื่อให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้ดียิ่งขึ้น พบว่า มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 46 คน ซึ่งจะแบ่งออกเป็นประเด็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 22 คน) ได้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น คือ เป็นผู้นำในหมู่บ้านที่ประชาชนเป็นคนเลือกมา ดังนั้น ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี นำพาหมู่บ้านให้สงบสุข รวมทั้ง ต้องมีการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ คือ ด้านการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีบัตรพกพาอาวุธปืน มีการทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน, อสม. ควรจะมีการแบ่งหน้าที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเก็บข้อมูล จปฐ.

2. ด้านค่าตอบแทน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 12 คน) ได้มีข้อเสนอแนะ คือ ควรเพิ่มค่าตอบแทนให้มากขึ้นกว่าเดิม มีค่าเบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม ในการปฏิบัติงาน ให้มีสวัสดิการเหมือนข้าราชการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

3. ด้านงบประมาณ มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 9 คน) ได้มีข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดสรรงบประมาณให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะสามารถดำเนิน โครงการในหมู่บ้าน ได้อย่างรวดเร็ว มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการต่าง ๆ มีการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ

4. ด้านทะเบียน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 3 คน) ได้มีข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดทำทะเบียนประชากรในหมู่บ้านของตนเองเป็นปัจจุบัน ทั้งในด้านการเกิด การตาย การแจ้งย้ายที่อยู่

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามข้อมูล
ส่วนบุคคล

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตาม
บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามเพศ

การปฏิบัติงาน	เพศ					
	ชาย		ระดับ	หญิง		ระดับ
	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร	4.33	0.47	มากที่สุด	4.17	0.53	ค่อนข้างมาก
2. ด้านการรายงานต่อทางราชการ	4.10	0.69	ค่อนข้างมาก	3.96	0.66	ค่อนข้างมาก
3. ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร	4.39	0.54	มากที่สุด	4.28	0.67	มากที่สุด
4. ด้านการจัดทำงานทะเบียน	3.82	0.70	ค่อนข้างมาก	3.72	0.72	ค่อนข้างมาก
5. ด้านกิจการสาธารณประโยชน์	4.36	0.54	มากที่สุด	4.42	0.60	มากที่สุด
6. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	4.06	0.67	ค่อนข้างมาก	4.07	0.60	ค่อนข้างมาก
7. ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	3.90	0.66	ค่อนข้างมาก	4.02	0.59	ค่อนข้างมาก
8. ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา	3.70	0.83	ค่อนข้างมาก	3.57	0.71	ค่อนข้างมาก
รวม	4.08	0.49	ค่อนข้างมาก	4.03	0.51	ค่อนข้างมาก
อันดับ			1			2

จากตารางที่ 19 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพศชาย มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่
มากกว่าเพศหญิง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศชาย มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่
ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการรายงานต่อทางราชการ
และด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ตามลำดับ ส่วนเพศหญิง มีการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทหน้าที่ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนำข้อราชการ
ไปประกาศแก่ราษฎรและด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามอายุ

การปฏิบัติงาน	อายุ																							
	25-34 ปี			ระดับ			35-44 ปี			ระดับ			45-54 ปี			ระดับ			55 ปีขึ้นไป			ระดับ		
	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน			
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร	4.33	0.42	มากที่สุด	4.27	0.44	มากที่สุด	4.32	0.47	มากที่สุด	4.31	0.54	มากที่สุด	4.31	0.54	มากที่สุด	4.31	0.54	มากที่สุด	4.31	0.54	มากที่สุด	4.31	0.54	มากที่สุด
2. ด้านการรายงานต่อทางราชการ	4.08	0.61	ค่อนข้างมาก	4.05	0.58	ค่อนข้างมาก	4.11	0.66	ค่อนข้างมาก	4.03	0.84	ค่อนข้างมาก	4.03	0.84	ค่อนข้างมาก	4.03	0.84	ค่อนข้างมาก	4.03	0.84	ค่อนข้างมาก	4.03	0.84	ค่อนข้างมาก
3. ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร	4.24	0.47	มากที่สุด	4.33	0.62	มากที่สุด	4.69	0.57	มากที่สุด	4.41	0.50	มากที่สุด	4.41	0.50	มากที่สุด	4.41	0.50	มากที่สุด	4.41	0.50	มากที่สุด	4.41	0.50	มากที่สุด
4. ด้านการจัดทำงานทะเบียน	3.82	0.54	ค่อนข้างมาก	3.84	0.61	ค่อนข้างมาก	3.83	0.72	ค่อนข้างมาก	3.70	0.78	ค่อนข้างมาก	3.70	0.78	ค่อนข้างมาก	3.70	0.78	ค่อนข้างมาก	3.70	0.78	ค่อนข้างมาก	3.70	0.78	ค่อนข้างมาก
5. ด้านกิจการสาธารณประโยชน์	4.36	0.47	มากที่สุด	4.47	0.52	มากที่สุด	4.38	0.53	มากที่สุด	4.25	0.63	มากที่สุด	4.25	0.63	มากที่สุด	4.25	0.63	มากที่สุด	4.25	0.63	มากที่สุด	4.25	0.63	มากที่สุด
6. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	3.88	0.64	ค่อนข้างมาก	4.01	0.54	ค่อนข้างมาก	4.12	0.67	ค่อนข้างมาก	4.06	0.74	ค่อนข้างมาก	4.06	0.74	ค่อนข้างมาก	4.06	0.74	ค่อนข้างมาก	4.06	0.74	ค่อนข้างมาก	4.06	0.74	ค่อนข้างมาก
7. ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	3.93	0.59	ค่อนข้างมาก	3.94	0.54	ค่อนข้างมาก	3.92	0.70	ค่อนข้างมาก	3.91	0.66	ค่อนข้างมาก	3.91	0.66	ค่อนข้างมาก	3.91	0.66	ค่อนข้างมาก	3.91	0.66	ค่อนข้างมาก	3.91	0.66	ค่อนข้างมาก
8. ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา	3.59	0.83	ค่อนข้างมาก	3.73	0.69	ค่อนข้างมาก	3.75	0.80	ค่อนข้างมาก	3.47	0.95	ค่อนข้างมาก	3.47	0.95	ค่อนข้างมาก	3.47	0.95	ค่อนข้างมาก	3.47	0.95	ค่อนข้างมาก	3.47	0.95	ค่อนข้างมาก
รวม	4.03	0.46	ค่อนข้างมาก	4.08	0.40	ค่อนข้างมาก	4.10	0.51	ค่อนข้างมาก	4.02	0.54	ค่อนข้างมาก	4.02	0.54	ค่อนข้างมาก	4.02	0.54	ค่อนข้างมาก	4.02	0.54	ค่อนข้างมาก	4.02	0.54	ค่อนข้างมาก
อันดับ	3			2			1			4														

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
จำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอายุ 45-54 ปี มีการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทหน้าที่ มากที่สุด รองลงมา คือ อายุ 35-44 ปี และอายุ 25-34 ปี ตามลำดับ เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ 45-55 ปี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่
ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์
และด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ตามลำดับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ 35-44 ปี
มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ มากที่สุด รองลงมา คือ
ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรและด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ตามลำดับ
และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ 25-34 ปี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านกิจการ
สาธารณประโยชน์ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรและด้านการนำ
ข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามสถานภาพ

การปฏิบัติงาน	สถานภาพ								
	โสด		ระดับ	สมรส		ระดับ	หม้าย/ อย่ำร้าง		ระดับ
	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร	4.42	0.39	มากที่สุด	4.30	0.48	มากที่สุด	4.25	0.56	มากที่สุด
2. ด้านการรายงานต่อทางราชการ	4.17	0.69	ค่อนข้างมาก	4.09	0.69	ค่อนข้างมาก	4.39	0.64	มากที่สุด
3. ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร	4.37	0.57	มากที่สุด	4.38	0.55	มากที่สุด	4.30	0.72	มากที่สุด
4. ด้านการจัดทำงานทะเบียน	4.08	0.54	ค่อนข้างมาก	3.79	0.71	ค่อนข้างมาก	3.71	0.65	ค่อนข้างมาก
5. ด้านกิจการสาธารณประโยชน์	4.52	0.63	มากที่สุด	4.36	0.54	มากที่สุด	4.34	0.56	มากที่สุด
6. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	4.23	0.57	มากที่สุด	4.07	0.65	ค่อนข้างมาก	3.90	0.79	ค่อนข้างมาก
7. ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	3.97	0.58	ค่อนข้างมาก	3.93	0.64	ค่อนข้างมาก	3.74	0.84	ค่อนข้างมาก
8. ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา	3.87	0.89	ค่อนข้างมาก	3.67	0.83	ค่อนข้างมาก	3.57	0.82	ค่อนข้างมาก
รวม	4.20	0.48	ค่อนข้างมาก	4.08	0.50	ค่อนข้างมาก	3.96	0.46	ค่อนข้างมาก
อันดับ			1			2			3

จากตารางที่ 21 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
จำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยภาพรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สถานภาพ โสด มีการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทหน้าที่ มากที่สุด รองลงมา คือ สถานภาพสมรสและสถานภาพหม้าย/ หย่าร้าง
ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สถานภาพ โสด มีการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทหน้าที่ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่
ปกครองราษฎรและด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ตามลำดับ สถานภาพสมรส
มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร รองลงมา คือ
ด้านกิจการสาธารณประโยชน์และด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ตามลำดับ
และสถานภาพหม้าย/ หย่าร้าง มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านการรายงานต่อทางราชการ
มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์และด้านการนำข้อราชการไปประกาศ
แก่ราษฎร ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

การปฏิบัติงาน	ระดับการศึกษา														
	ระดับประถมศึกษา		ระดับ การปฏิบัติงาน	ระดับ มัธยมศึกษา		ระดับ การปฏิบัติงาน	ระดับอนุศึกษา หรือเทียบเท่า		ระดับ การปฏิบัติงาน	ระดับ ปริญญาตรี		ระดับ การปฏิบัติงาน	สูงกว่า ปริญญาตรี		ระดับ การปฏิบัติงาน
	μ	σ		μ	σ		μ	σ		μ	σ		μ	σ	
			มากที่สุด		มากที่สุด		มากที่สุด		มากที่สุด		มากที่สุด		มากที่สุด		มากที่สุด
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครอง ราษฎร	4.32	0.49	มากที่สุด	4.29	0.48	มากที่สุด	4.28	0.48	มากที่สุด	4.27	0.48	มากที่สุด	4.55	0.37	มากที่สุด
2. ด้านการรายงานต่อทางราชการ	4.15	0.68	ค่อนข้างมาก	4.00	0.69	ค่อนข้างมาก	4.15	0.76	ค่อนข้างมาก	4.08	0.61	ค่อนข้างมาก	4.54	0.78	มากที่สุด
3. ด้านการนำข้อราชการไปประกาศ แก่ราษฎร	4.46	0.55	มากที่สุด	4.36	0.58	มากที่สุด	4.42	0.31	มากที่สุด	4.26	0.61	มากที่สุด	4.11	0.65	ค่อนข้างมาก
4. ด้านการจัดทำงานทะเบียน	3.86	0.74	ค่อนข้างมาก	3.72	0.71	ค่อนข้างมาก	3.85	0.62	ค่อนข้างมาก	3.90	0.66	ค่อนข้างมาก	3.88	0.41	ค่อนข้างมาก
5. ด้านกิจการสาธารณะประโยชน์	4.34	0.60	มากที่สุด	4.37	0.53	มากที่สุด	4.38	0.47	มากที่สุด	4.41	0.61	มากที่สุด	4.66	0.49	มากที่สุด
6. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	4.09	0.75	ค่อนข้างมาก	4.11	0.60	ค่อนข้างมาก	3.88	0.79	ค่อนข้างมาก	3.92	0.598	ค่อนข้างมาก	4.30	0.46	มากที่สุด
7. ด้านการจัดหมู่บ้านให้ระเบียบ เรียบร้อย	3.96	0.75	ค่อนข้างมาก	3.88	0.63	ค่อนข้างมาก	3.87	0.59	ค่อนข้างมาก	4.00	0.52	ค่อนข้างมาก	4.10	0.72	ค่อนข้างมาก
8. ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา	3.71	0.88	ค่อนข้างมาก	3.65	0.77	ค่อนข้างมาก	3.44	0.89	ค่อนข้างมาก	3.76	0.80	ค่อนข้างมาก	4.19	0.74	ค่อนข้างมาก
รวม	4.11	0.53	ค่อนข้างมาก	4.05	0.48	ค่อนข้างมาก	4.03	0.44	ค่อนข้างมาก	4.08	0.50	ค่อนข้างมาก	4.29	0.44	มากที่สุด
อันดับ			2			4			5			3			1

จากตารางที่ 22 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า โดยภาพรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ กลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มากที่สุด รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษาและระดับปริญญาตรี ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านกิจการสาธารณะประโยชน์ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรและด้านการรายงานต่อทางราชการ ตามลำดับ ระดับประถมศึกษา มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณะประโยชน์และด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ตามลำดับ และระดับปริญญาตรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านกิจการสาธารณะประโยชน์ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรและด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามอาชีพ

การปฏิบัติงาน	อาชีพ											
	เกษตรกร		ระดับ	รับจ้างทั่วไป		ระดับ	ค้าขาย		ระดับ	ธุรกิจ		ระดับ
			การปฏิบัติงาน			การปฏิบัติงาน			การปฏิบัติงาน	ส่วนตัวอื่น ๆ		การปฏิบัติงาน
	μ	σ		μ	σ		μ	σ		μ	σ	
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร	4.33	0.47	มากที่สุด	4.16	0.50	ค่อนข้างมาก	4.23	0.54	มากที่สุด	4.32	0.44	มากที่สุด
2. ด้านการรายงานต่อทางราชการ	4.10	0.66	ค่อนข้างมาก	3.67	0.97	ค่อนข้างมาก	4.18	0.62	ค่อนข้างมาก	4.02	0.74	ค่อนข้างมาก
3. ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร	4.39	0.51	มากที่สุด	4.33	0.83	มากที่สุด	4.28	0.67	มากที่สุด	4.40	0.61	มากที่สุด
4. ด้านการจัดทำงานทะเบียน	3.83	0.73	ค่อนข้างมาก	3.60	0.69	ค่อนข้างมาก	3.78	0.57	ค่อนข้างมาก	3.76	0.69	ค่อนข้างมาก
5. ด้านกิจการสาธารณประโยชน์	4.40	0.53	มากที่สุด	4.30	0.62	มากที่สุด	4.35	0.56	มากที่สุด	4.29	0.62	มากที่สุด
6. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	4.15	0.64	ค่อนข้างมาก	3.80	0.80	ค่อนข้างมาก	3.93	0.63	ค่อนข้างมาก	3.88	0.71	ค่อนข้างมาก
7. ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	3.95	0.65	ค่อนข้างมาก	3.74	0.52	ค่อนข้างมาก	3.88	0.72	ค่อนข้างมาก	3.85	0.63	ค่อนข้างมาก
8. ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา	3.69	0.82	ค่อนข้างมาก	3.37	0.62	ปานกลาง	3.59	0.87	ค่อนข้างมาก	3.78	0.80	ค่อนข้างมาก
รวม	4.10	0.48	ค่อนข้างมาก	3.87	0.55	ค่อนข้างมาก	4.03	0.51	ค่อนข้างมาก	4.04	0.53	ค่อนข้างมาก
อันดับ			1			4			3			2

จากตารางที่ 23 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
จำแนกตามอาชีพ พบว่า โดยภาพรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทหน้าที่ มากที่สุด รองลงมา คือ ธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ และค้าขาย ตามลำดับ เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่
ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดทำงานทะเบียน
และด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ตามลำดับ อาชีพธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ มีการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทหน้าที่ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรและด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ตามลำดับ และอาชีพค้าขาย
มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ มากที่สุด รองลงมา คือ
ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรและด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตาม
บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามตำแหน่ง

การปฏิบัติงาน	ตำแหน่ง					
	กำนัน		ระดับ	ผู้ใหญ่บ้าน		ระดับ
	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร	4.44	0.33	มากที่สุด	4.29	0.49	มากที่สุด
2. ด้านการรายงานต่อทางราชการ	4.43	0.51	มากที่สุด	4.05	0.69	ค่อนข้างมาก
3. ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร	4.36	0.48	มากที่สุด	4.38	0.57	มากที่สุด
4. ด้านการจัดทำงานทะเบียน	3.85	0.69	ค่อนข้างมาก	3.80	0.70	ค่อนข้างมาก
5. ด้านกิจการสาธารณประโยชน์	4.40	0.53	มากที่สุด	4.37	0.59	มากที่สุด
6. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	4.02	0.67	ค่อนข้างมาก	4.07	0.66	ค่อนข้างมาก
7. ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	4.01	0.54	ค่อนข้างมาก	3.91	0.66	ค่อนข้างมาก
8. ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา	4.03	0.74	ค่อนข้างมาก	3.65	0.82	ค่อนข้างมาก
รวม	4.19	0.44	ค่อนข้างมาก	4.06	0.50	ค่อนข้างมาก
อันดับ			1			2

จากตารางที่ 24 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งกำนัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่มากกว่าผู้ใหญ่บ้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กำนัน มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ ปกครองราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการรายงานต่อทางราชการ และด้านการจัดทำงานทะเบียน ตามลำดับ ส่วนตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านการนำ ข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์และด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ตามลำดับ

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยจำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

การปฏิบัติงาน	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง														
	ต่ำกว่า 1 ปี		ระดับ 1-5 ปี		ระดับ 6-10 ปี		ระดับ 11-15 ปี		ระดับ 16 ปี ขึ้นไป						
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ					
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร	4.33	0.25	มากที่สุด	4.23	0.55	มากที่สุด	4.26	0.47	มากที่สุด	4.38	0.44	มากที่สุด	4.40	0.44	มากที่สุด
2. ด้านการรายงานต่อทางราชการ	4.16	0.37	ค่อนข้างมาก	4.04	0.64	ค่อนข้างมาก	4.02	0.70	ค่อนข้างมาก	4.15	0.63	ค่อนข้างมาก	4.14	0.78	ค่อนข้างมาก
3. ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร	4.16	0.65	ค่อนข้างมาก	4.38	0.52	มากที่สุด	4.41	0.59	มากที่สุด	3.34	0.58	ปานกลาง	4.37	0.56	มากที่สุด
4. ด้านการจัดทำงานทะเบียน	3.02	0.60	ปานกลาง	3.65	0.61	ค่อนข้างมาก	3.79	0.77	ค่อนข้างมาก	3.98	0.62	ค่อนข้างมาก	3.94	0.68	ค่อนข้างมาก
5. ด้านกิจการสาธารณประโยชน์	4.00	0.41	ค่อนข้างมาก	4.32	0.59	มากที่สุด	4.31	0.60	มากที่สุด	4.48	0.44	มากที่สุด	4.50	0.49	มากที่สุด
6. ด้านการป้องกันโรคติดต่อ	3.33	0.27	ปานกลาง	3.93	0.67	ค่อนข้างมาก	4.03	0.66	ค่อนข้างมาก	4.20	0.60	ค่อนข้างมาก	4.25	0.65	มากที่สุด
7. ด้านการจัดหมู่บ้านให้ระเบียบเรียบร้อย	3.56	0.63	ค่อนข้างมาก	3.90	0.62	ค่อนข้างมาก	3.89	0.69	ค่อนข้างมาก	3.91	0.61	ค่อนข้างมาก	4.06	0.65	ค่อนข้างมาก
8. ด้านที่เกี่ยวข้องความอาญา	3.23	0.49	ปานกลาง	3.62	0.73	ค่อนข้างมาก	3.57	0.87	ค่อนข้างมาก	3.80	0.74	ค่อนข้างมาก	3.87	0.89	ค่อนข้างมาก
รวม	3.72	0.36	ค่อนข้างมาก	4.00	0.45	ค่อนข้างมาก	4.04	0.54	ค่อนข้างมาก	4.16	0.45	ค่อนข้างมาก	4.19	0.50	ค่อนข้างมาก
อันดับ			5			4			3			2			1

จากตารางที่ 25 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 16 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่มากที่สุด รองลงมา คือ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 11-15 ปี และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 16 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านกิจการสาธารณะประโยชน์ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรและด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ตามลำดับ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 11-15 ปี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านกิจการสาธารณะประโยชน์ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรและด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ตามลำดับ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณะประโยชน์และด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน แตกต่างกัน

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	μ	σ	F	Sig.
25-34 ปี	15	4.03	0.46	.373	.773
35-44 ปี	47	4.08	0.40		
45-54 ปี	134	4.10	0.51		
55 ปีขึ้นไป	52	4.02	0.54		
รวม	248	4.07	0.49		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 26 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน จำแนกตามอายุ พบว่า

ค่า Sig. เท่ากับ .773 แสดงว่า จำนวน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 จำนวน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันแตกต่างกัน

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	μ	σ	F	Sig.
ระดับประถมศึกษา	71	4.11	0.53	.502	.734
ระดับมัธยมศึกษา	118	4.05	0.48		
ระดับอนุศึกษาหรือเทียบเท่า	19	4.03	0.44		
ระดับปริญญาตรี	34	4.08	0.50		
สูงกว่าปริญญาตรี	6	4.29	0.44		
รวม	248	4.07	0.49		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 27 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .734 แสดงว่า จำนวน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 3 จำนวน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันแตกต่างกัน

ตารางที่ 28 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	จำนวน	μ	σ	F	Sig.
ต่ำกว่า 1 ปี	6	3.72	0.36	2.244	.065
1-5 ปี	64	4.00	0.45		
6-10 ปี	82	4.04	0.54		
11-15 ปี	44	4.16	0.45		
16 ปี ขึ้นไป	52	4.19	0.50		
รวม	248	4.07	0.49		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 28 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .065 แสดงว่า จำนวน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยศึกษาจากทั้งประชากรการวิจัย คือ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร จำนวน 155 คน และอำเภอด่านช้าง จำนวน 93 คน รวม 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลวิจัย

จากผลการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปผลได้ ดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลส่วนบุคคลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 45-54 ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา มีอาชีพเกษตรกรกรรมมีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี

2. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีภาพรวมการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มากที่สุด เป็นลำดับแรก คือ ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่

ปกครอง ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดทำงานทะเบียน ส่วนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุด คือ ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุระหว่าง 45-54 ปี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ในภาพรวมมากกว่าอายุอื่น ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ในภาพรวมมากกว่าระดับการศึกษาอื่น และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 16 ปี ขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ในภาพรวมมากกว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งอื่น ๆ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มผาง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

1. ผลการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภออุ้มผาง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของสุวรรณ มาลี (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขัดแย้งกับอภิชาติ เทพมณู (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจันทร์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจันทร์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ขัดแย้งกับแสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: กรณีศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และขัดแย้งกับฉวีวุฒิ ถุนนอก (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษา: อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ในความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ถึงปัจจุบัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่างปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยเต็มกำลัง ความสามารถที่ตนมี รวมถึงการที่ปฏิบัติหน้าที่ก็ได้รับการสนับสนุนจากกรมการปกครอง ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด เป็นอย่างดี ทั้งทางด้านขวัญกำลังใจ ค่าตอบแทนต่าง ๆ ตลอดจน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็เป็นคนที่มี ภูมิฐานะอยู่ในหมู่บ้านของตนเอง จึงมีความเข้าใจในบริบทของหมู่บ้านของตนเองอย่างแท้จริง

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

2.1 สมมติฐาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) ที่พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความแตกต่างกันระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่ง เห็นว่ามีการการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) และณัฐฉา ญานอก (2555) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 สมมติฐาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไข เพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ มาลี (2551) พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน อภิชาติ เทพชมภู (2553) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ระหว่างประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอนุปริญญา หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ .05 แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) ที่พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความแตกต่างกัน ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่ง เห็นว่ามีการการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) และณัฐฉา ญานอก (2555) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและระยะเวลา ในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3 สมมติฐาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติ หน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ มาลี (2551) พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน อภิชาติ เทพชมภู (2553) พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ระหว่างประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจันทรา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ .05 แสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) ที่พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความแตกต่างกันระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่ง เห็นว่ามีการการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) และณัฐฤติ ถุนนอก (2555) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุระหว่าง 45-54 ปี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ในภาพรวมมากกว่าอายุอื่น ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ในภาพรวมมากกว่าระดับการศึกษาอื่น และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 16 ปี ขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมมากกว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งอื่น ๆ และมี ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มากที่สุด เป็นลำดับแรก คือ ด้านการนำ ข้าราชการไปประกาศแก่ราษฎร รองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณสุข ประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจ หน้าที่ปกครอง ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดทำงานทะเบียน และด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา จากข้อค้นพบ ดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน

ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านที่เกี่ยวกับความอาญา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้หน่วยงานต้นสังกัดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คือ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ควรจะจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ทั้งเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ และส่งเสริมให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน หาความรู้ หรือส่งเสริมให้มีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ทุกด้าน ทั้งด้านบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้านการเป็นผู้นำ และด้านสังคมต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน โดยกำหนดนโยบาย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกคน ต้องเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดทุกคน และต้องผ่านการประเมินความรู้ ความสามารถ หลังจากการอบรม

2. หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีมาตรการที่จะส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่ เพื่อการที่จะนำพาหมู่บ้านของตนให้เจริญ รุ่งเรือง สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนดำรงอยู่ได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลก และสังคมปัจจุบัน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในแต่ละปี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. หน่วยงานต้นสังกัด ควรจะมีการพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจตลอดจนความชำนาญ ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ควรจะจัดสรรทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เพียงพอ ทั้งทางด้านการสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร ที่ทำงานร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คือ ปลัดอำเภอ ควรจะมีความรับผิดชอบหนึ่งตำบลต่อปลัดอำเภอหนึ่งคน เพื่อให้การปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

3. หน่วยงานอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรจะมีการอบรม ให้ความรู้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในภารกิจของหน่วยงานตนเอง ที่ต้องการจะให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงานตนเอง ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณพิเศษในด้านเบี้ยเลี้ยง หรือค่าตอบแทนพิเศษรายการกิจ เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ ให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ในการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีแต่กฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติ ไม่ค่อยมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมารองรับการวิจัยเพื่อให้เหมาะสำหรับสภาพสังคม ที่ทำการวิจัยให้มากที่สุด

เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม สามารถนำผลการวิจัย ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ ตลอดจนเกิดความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเรื่องนั้น ๆ

2. ควรจะมีการนำผลการวิจัยที่ได้ ไปปรับใช้สำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวิธีการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับประโยชน์อย่างที่สูงที่สุด ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานตามภารกิจ ได้ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานตนเอง

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2539). *คู่มือพนักงานส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. (2554). *อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. (2556 ก). *คู่มือการฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับเลือกใหม่ ประจำปี 2556*. กรุงเทพฯ: ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. (2556 ข). *คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- ขวัญชาติ วงศ์สุวรรณันต์. (2551). *บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษา อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จักรรัช ธีระกุล. (2542). *สังคมวิทยาเบื้องต้น*. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- จันทร์ฉาย ปันแก้ว. (2546). *การปฏิบัติบทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จารุพร เฟื่องสกุล. (2545). *ความคาดหวังของผู้นำชุมชนต่อบทบาทนักพัฒนาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน: พื้นที่การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต (CERCAP) ภาคใต้*. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาชุมชน, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพร ชินบุตร. (2547). *การรับรู้ในบทบาทหน้าที่และความต้องการในการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ณัฐวุฒิ ฤกษ์นอก. (2555). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษา: อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชนพร คล้ายกัน. (2541). *บทบาทคณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบลกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 1.
- นงลักษณ์ พรหมจินดา. (2554). *การประเมินตนเองในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระนอง*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นรินทร์ อุ่นเรือน. (2550). *การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่: ศึกษากรณีอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตย์ ประจงแต่ง. (2548). *บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- บุญตา ไส้เลิศ. (2550). *บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปรีชา สุวังบุตร. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ทักษะคิด และการรับรู้บทบาทกับการให้บริการหลักด้านสุขภาพจิตของเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานสุขภาพจิตในศูนย์สุขภาพชุมชน เขตสาธารณสุขที่ 6*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์, คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระมหาพนมนคร มีราดา. (2549). *การดำรงสมณเพศของสามเณร โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระยามหาอมมาตยาธิบดี. (2495). *ประวัติมหาดไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- พระวรภักดิ์พิบูลย์. (2496). *คำบรรยายประวัติศาสตร์กฎหมายไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ.
- พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. (2542). *มนุษย์กับสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ. (2559 ก). *อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี*. เข้าถึงได้จาก <http://www.amphoe.com/menu.php?mid=1&am=696&pv=65>
- ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ. (2559 ข). *อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี*. เข้าถึงได้จาก <http://www.amphoe.com/menu.php?mid=1&am=690&pv=65>
- สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี. (2559). *ประวัติจังหวัดสุพรรณบุรี*. เข้าถึงได้จาก <http://www.suphanburi.go.th/suphan/>
- สำราญ ดันเรืองศรี. (2534). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการอาสารักษาดินแดน*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำเรียง กล้าหาญ. (2549). *สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สินธร คำเหมือน. (2550). *บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุวรรณ มาลี. (2551). *การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวรรณ วงศ์บัวแก้ว. (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- แสงจันทร์ เหล่าฉาย. (2553). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: กรณีศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แสวง รัตนมงคลมาศ. (2536). *การตัดสินใจทางสังคม การระดมมวลชนและการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- อภิชาติ เทพชมภู. (2553). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขต
อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อาษา เมฆสวรรค์. (2520). การปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กับความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน $\sum R$	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1	ใช้ได้
9	1	1	1	3	1	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1	ใช้ได้
11	1	1	1	3	1	ใช้ได้
12	1	1	1	3	1	ใช้ได้
13	1	1	1	3	1	ใช้ได้
14	1	1	1	3	1	ใช้ได้
15	1	1	1	3	1	ใช้ได้
16	1	1	1	3	1	ใช้ได้
17	1	1	1	3	1	ใช้ได้
18	1	1	1	3	1	ใช้ได้
19	1	-1	1	1	0.33	ปรับปรุง
20	1	1	1	3	1	ใช้ได้
21	1	1	1	3	1	ใช้ได้
22	1	1	1	3	1	ใช้ได้
23	1	1	1	3	1	ใช้ได้
24	1	1	1	3	1	ใช้ได้
25	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน $\sum R$	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
26	1	1	1	3	1	ใช้ได้
27	1	1	1	3	1	ใช้ได้
28	1	1	1	3	1	ใช้ได้
29	1	1	1	3	1	ใช้ได้
30	1	1	1	3	1	ใช้ได้
31	1	1	1	3	1	ใช้ได้
32	1	1	1	3	1	ใช้ได้
33	1	1	1	3	1	ใช้ได้
34	1	1	1	3	1	ใช้ได้
35	1	1	1	3	1	ใช้ได้
36	1	1	1	3	1	ใช้ได้
37	11	1	1	3	1	ใช้ได้
38	1	1	1	3	1	ใช้ได้
39	1	1	1	3	1	ใช้ได้
40	1	1	1	3	1	ใช้ได้
41	1	1	1	3	1	ใช้ได้

หมายเหตุ: ค่า IOC ที่รับได้ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. นายธีรชัย ทศรัฐ นายอำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. นายชนพหล สงเสริม นายอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
3. ดร.กฤษฎา นันทเพชร อาจารย์ประจำ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๓๗๕ ต่อ ๑๑๒
ที่ ศธ.๖๖๒๕.๒/๓๒๓ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

เรียน ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร

ด้วยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยในหลักสูตรดังกล่าวได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชางานนิพนธ์
ซึ่งนายอภิรักษ์ คำเจริญ รหัสนิสิต ๕๗๙๓๐๐๑๓ นิสิตหลักสูตรดังกล่าว ได้จัดทำงานนิพนธ์ เรื่อง “บทบาท
หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และแก้ไข
เพิ่มเติมถึงปัจจุบัน”

ในการนี้ วิทยาลัยฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเปี่ยมไปด้วย
ประสบการณ์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือของนิสิตดังกล่าว
วิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พชนี ธารเสนา)
คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

ที่ ศธ.๖๖๒๕.๒/๐๓๓๗

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

เรียน คุณธนพหล ส่งเสริม
นายอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ด้วยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยในหลักสูตรดังกล่าวได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชางานนิพนธ์ ซึ่งนายอภินันท์ คำเจริญ รหัสนิสิต ๕๗๙๓๐๐๑๓ นิสิตหลักสูตรดังกล่าว ได้จัดทำงานนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และแก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน” โดยมี ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ วิทยาลัยฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเปี่ยมไปด้วยประสบการณ์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือของนิสิตดังกล่าว วิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชนี ธารเสนา)

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ปฏิบัติการแทน
ผู้อำนวยการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
โทรศัพท์. ๐-๓๘๗๔-๕๘๕๑-๒ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐๓๘-๗๔๕๘๕๑ ต่อ ๑๒๐
ผู้วิจัย นายอภินันท์ คำเจริญ ๐๘๕-๐๙๕๕๕๕๕

ที่ ศธ.๖๖๒๕.๒/๐๓๗๗

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

เรียน คุณธีรชัย ทศรัฐ
นายอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ด้วยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยในหลักสูตรดังกล่าวได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชางานนิพนธ์ ซึ่งนายอภิรักษ์ คำเจริญ รหัสนิสิต ๕๗๙๓๐๐๑๓ นิสิตหลักสูตรดังกล่าว ได้จัดทำงานนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และแก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน” โดยมี ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ วิทยาลัยฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเปี่ยมไปด้วยประสบการณ์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตดังกล่าว วิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชนี ธารเสนา)

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
โทรศัพท์. ๐-๓๘๗๔-๕๘๕๑-๒ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐๓๘-๗๔๕๘๕๑ ต่อ ๑๒๐
ผู้วิจัย นายอภิรักษ์ คำเจริญ ๐๘๕-๐๙๕๕๕๕๕๕

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

1. () ระดับประถมศึกษา	2. () ระดับมัธยมศึกษา
3. () ระดับอนุศึกษาหรือเทียบเท่า	4. () ระดับปริญญาตรี
5. () สูงกว่าปริญญาตรี	

5. อาชีพ

1. () เกษตรกรรม	2. () รับจ้างทั่วไป
3. () ค้าขาย	4. () ธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ

6. ตำแหน่ง

1. () กำนัน	2. () ผู้ใหญ่บ้าน

7. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

1. () ต่ำกว่า 1 ปี	2. () 1-5 ปี
3. () 6-10 ปี	4. () 11-15 ปี
5. () 16 ปี ขึ้นไป	

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่
อำเภออุทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติงานที่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านได้ปฏิบัติ

- 5 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติงานมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติงานค่อนข้างมาก
3 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติงานปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติงานค่อนข้างน้อย
1 คะแนน หมายถึง ไม่ปฏิบัติงานน้อยที่สุด

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน	ระดับการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด 5	ค่อนข้าง มาก 4	ปานกลาง 3	ค่อนข้าง น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร					
1. อำนาจความเป็นธรรมและดูแลรักษา ความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย ให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน					
2. สร้างความสามัคคีและความสามัคคี ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริม วัฒนธรรมและประเพณีในท้องที่					
3. ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อ หรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงาน ของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน	ระดับการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด 5	ค่อนข้าง มาก 4	ปานกลาง 3	ค่อนข้าง น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
4. รับฟังปัญหาและความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็น ของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ ของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การแก้ไข หรือช่วยเหลือ					
5. ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวย ความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการให้บริการส่วนราชการ หน่วยงาน ของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
6. ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติ ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบ แบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตน ให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการ ได้แนะนำ					
ด้านการรายงานต่อทางราชการ					
7. รายงานเหตุการณ์ไม่ปกติในพื้นที่ ของผู้ใหญ่บ้านต่อกำนัน และนายอำเภอ					
8. การรายงานเหตุทุกข์ร้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาดที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้าน/ ตำบล					
9. จัดประชุมระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล เพื่อตรวจสอบรายงาน ประจำ และรายงานต่อกรรมการอำเภอ					

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน	ระดับการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด 5	ค่อนข้าง มาก 4	ปานกลาง 3	ค่อนข้าง น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
10. การรายงานเรื่องเร่งด่วนหรือเรื่องที่ ราษฎรส่วนมากได้รับความเดือดร้อน จะต้องรายงานทันที					
ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร					
11. จัดประชุมราษฎรและคณะกรรมการ หมู่บ้าน เดือนละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย					
12. การนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับแจ้ง จากราชการ ไปประกาศให้ราษฎรรับทราบ					
13. การใช้เสียงตามสายในการแจ้งข่าวสาร ในหมู่บ้านให้ราษฎรรับทราบ					
ด้านการจัดทำงานทะเบียน					
14. สร้างความรู้ ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย ระเบียบแบบแผน แก่ราษฎร					
15. เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งเกิด แจ้งตาย และย้ายที่อยู่					
16. แจ้งให้ผู้มีอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน					
17. แจ้งให้ผู้มีอายุถึงเกณฑ์ที่จะต้อง ขึ้นบัญชีทหารกองเกิน ไปขึ้นบัญชี ทหารกองเกิน					
18. เป็นผู้รับรองเกี่ยวกับความประพฤติ และหลักฐานของผู้มีและใช้อาวุธปืน					
19. ดำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์พาหนะ ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ					

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน	ระดับการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด 5	ค่อนข้าง มาก 4	ปานกลาง 3	ค่อนข้าง น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
ด้านกิจการสาธารณประโยชน์					
20. การร่วมกิจกรรมพัฒนาสถานที่สำคัญ ในหมู่บ้าน เช่น วัด โรงเรียน					
21. ถ้าเกิดเหตุร้ายในหมู่บ้าน/ ตำบล เช่น ไฟไหม้ เหตุชิงทรัพย์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ช่วยติดตาม หรือช่วยอย่างอื่นโดยเต็มกำลัง					
22. ร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณ ประโยชน์อื่น ๆ					
23. เวลาว่างนักจัดทุกข์ประจำปี หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขอความร่วมมือราษฎร ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการร่วมงานพิธี หรืองานประเพณีต่าง ๆ					
ด้านการป้องกันโรคติดต่อ					
24. คอยสังเกตและตรวจสอบความเจ็บป่วย ของราษฎรที่ผิดปกติ เช่น โรคอหิวาตกโรค ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่					
25. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องชี้แจง ทำความเข้าใจแก่ราษฎร ในการหามาตรการ ป้องกันโรคต่าง ๆ					
26. ถ้ามีโรคติดต่อร้ายแรงเกิดขึ้น ให้แจ้งให้กรมการอำเภอทราบทันที					

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน	ระดับการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด 5	ค่อนข้าง มาก 4	ปานกลาง 3	ค่อนข้าง น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
27. ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำ ตำบล และผู้นำในหมู่บ้านเพื่อหาแนวทาง ป้องกันโรคภัยต่าง ๆ					
28. ประสานกับโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล, อสม. ในการจัดหาฉีดวัคซีน ป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ					
ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย					
29. การจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของหมู่บ้านให้ถูกสุขลักษณะ					
30. การประสานงานกับแพทย์ประจำตำบล ในเรื่องสุขลักษณะของหมู่บ้าน					
31. การขอความร่วมมือราษฎร ในการจัดระเบียบหมู่บ้านให้เรียบร้อย					
32. ถ้าผู้ใดทิ้งบ้านเรือนให้ชำรุดรุงรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสภณซึ่งอาจจะเป็น อันตรายแก่ผู้อื่นที่อยู่ในท้องที่นั้น ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แจ้งให้เจ้าบ้านดำเนินการดูแล ให้เรียบร้อย					
33. ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำในหมู่บ้าน/ ตำบล ในการร่วมกันจัดระเบียบหมู่บ้าน/ ตำบลให้เรียบร้อย					
ด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา					
34. ประนีประนอมข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ในพื้นที่					
35. สืบสวนคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่					

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน	ระดับการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด 5	ค่อนข้าง มาก 4	ปานกลาง 3	ค่อนข้าง น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
36. แจ้งข่าวสารคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ของตน และพื้นที่ใกล้เคียงแก่ทางราชการ					
37. จับกุมผู้สงสัย หรือกระทำผิดกฎหมาย ที่มีหมายจับหรือกระทำผิดซึ่งหน้า ส่งต่อแก่ทางราชการ					
38. จับของกลาง หรือสิ่งของต้องสงสัย ส่งต่อแก่ทางราชการ					
39. ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือหมายสั่ง อย่างเคร่งครัด					
40. อำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ ในการตรวจค้นและจับผู้ต้องสงสัยในพื้นที่					

41. ขอให้ท่านจัดลำดับความสำคัญ (Ranking) ของบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยที่อันดับที่ 1 หมายถึง ท่านให้ความสำคัญกับบทบาทนี้มากที่สุด จนถึงอันดับ 8 หมายถึง ท่านให้ความสำคัญกับบทบาทนี้ น้อยที่สุด

.....ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร

.....ด้านการรายงานต่อทางราชการ

.....ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร

.....ด้านการจัดทำทะเบียน

.....ด้านกิจการสาธารณประโยชน์

.....ด้านการป้องกันโรคติดต่อ

.....ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

.....ด้านการที่เกี่ยวกับความอาญา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน
เพื่อให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้ดียิ่งขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....